

Sahi, kim olduğunu biliyor musun!

İngiltereli genç yazar Joe Craig'in hummalı Jimmy Coates serisi tüm dünyada büyük ilgi görüyor. Felsefe mezunu yazar, yazarlığın sırrını, "Çocuklar tüm yeniliklere açıktır. Ama kendini sevdirmenin tek yolu onlara sıkı bir hikâye anlatmak," diye açıklıyor.

Sıradan bir akşamdı. Jimmy her zamanki gibi ablası Georgie'yle şakalaşıyor, annesi babası haberleri izlerken Jimmy'ye "hadi yat artık, geç oldu," diyordu. Hiç kimse az sonra kapıyı çalacak kişinin ailenin ve küçük Jimmy'nin tüm tarihini değiştireceğinden haberdar değildi. İçeri giren 'yabancı'nın Jimmy'le bir derdi olduğu belliydi. "Beni neden istiyorsunuz?" diye sordu Jimmy. Uzun boylu adam, "Sen neden kaçıyorsun?" diye karşılık verdi. "Kim olduğunuzu bilmiyorum," dedi Jimmy. "Kim olduğunuzu bilmiyorsun" "...

Hikâyenin bütün düğümünü ortaya koyuyordu bu cümle: "Kim olduğunuzu bilmiyorsun." Jimmy, kendisine çok küçükken eklenmiş yapay genler nedeniyle devletin ajanlarına hizmet etmek için programlanmış bir robot gibiydi... Öldürmeye programlıydı... Eve gelen adam onu alıp 'görev'ine götürmek istiyor,

ancak Jimmy genlerine rağmen öldürmek istemiyordu... Ve 'kaçış' başladı; hem ajanlardan, hem genlerden... Hikâyenin heyecan verici olmadığını söylemek mümkün mü?

Dört kitaplık Jimmy Coates serisinin tek özelliği heyecan verici olması değil. Serinin dikkatimizi çekiş nedeni yazar Joe Craig'in bu macerayı barışçıl şekilde anlatması. Genlerine rağmen kimseye kötülük yapmak istemeyen ve kimliğin sadece genlerle şekillenmeyeceğini ispatlayan Jimmy'nin hikâyesinin ilk kitabı Kaçış, Tudem Yayınları etiketiyle yayımlanmıştı. Serinin ikinci kitabı Hedef de bu ay içinde raflarda... İngiltereli genç yazar Joe Craig'e merak ettiklerimizi sorduk...

Sizi yazar olmaya iten neydi?

Yazmaya 23 yaşında başladım. O sıralar müzisyen ve söz yazarıydım. Bir

okuyucu olarak benim hikâyeye sınımsız sarılmamı sağlayacak bir hikâye şekillendirmeye başladım. (Çok sabırsız bir okuyucuyumdur.) Bu fikrin peşinden koşmaya değer olduğunu düşündüm; zira fikirleri çöpe atmayı hiç sevmem! Beni yazdıran Harry Potter kitapları ve Geçmiş Olmayan Adam oldu. Zaten bunları birleştirirseniz elde ettiğiniz şeyin Jimmy Coates serisini bir parça andırdığını göreceksiniz.

Müziğin kaleminiz üzerindeki etkisi ne oldu?

Kitap yazmakla ilgili ne biliyorsam, şarkı yazarken öğrendim. Ben sadece şarkı yazarlığının kurallarını hikâye yazarlığına uyarladım...

Nedir o kural?

Yapının önemini bilmek, anlatmak istediğin noktanın özünü aktarabilmek, okuru ya da dinleyiciyi son

İÇİNDEKİLER

Ortak Okumalar,
Semih Gümüş 3

Dağlarca'nın Sözcükleri,
Sema Aslan 8 - 9

Bir kedim bile yok,
İnci Özgür 10 - 11

Gördüm baykuş ile panterin böreği
bölüştüğünü,
Murat Menteş 15

Dosya - 2009'da 'iyi' ki bunları okuduk...
İyi Kitap yazarlarının 2009 okul öncesi,
çocuk, gençlik, başvuru ve çizgi roman
külliyatından seçtikleri.
16 - 26

Yavru maskotlar nihayet sahalarda,
Serda Semerci 28 - 29

Bilinmeyene aşk başka,
Ömür Şahin 32 - 33

Kalbimi kıra kıra bıraktın
bir hatıra Tenten,
Neyfel Semiz 38 - 39

derece düzgün planlanmış bir alana çekmek ve onu orada tutabilmek...

Felsefe alanında yüksek lisans yapmak yazarlığınıza neler kattı?

Felsefe beyin jimnastiği yaptırıyor, hikâyeyi planlamam için gerekli teknikleri öğretiyor ve hikâyelerim için inanılmaz konular bulmamı sağlıyor.

Jimmy Coates serisinin ilk kitabı Killer (Katil) adını taşıyor. Fakat Türkiye’de kitap Kaçış diye çevrildi...

Jimmy’nin içinde onu vahşi şeyler yapmaya sevk eden katil dürtüsü var. Jimmy bütün hikâye boyunca bu yanına direnmeye çalışıyor. Yani onun asıl savaşı zihniyle bedeni arasında. Peki o dürtüler onu kâtil mi yapacak? Bu kaderden kaçabilecek mi? Yani ‘Kaçış’ iyi bir isim!

Hikâyede bir yandan da ‘Kimlik nedir?’in cevabını arıyoruz...

Evet. Burada yine felsefeye geliyoruz. Kimliği oluşturan nedir? Kimlik sadece hareketlerimiz midir? Yoksa düşüncelerimiz ve inançlarımız mı? Peki ya genetiği nereye koyacağız?

Hikâyeleriniz neden gerçek mekânlarda geçiyor?

Hikâyenin mekânları genellikle daha önce gördüğüm ve aklıma kazınmış yerler. Hikâyeyi gerçek dünyada kurmak onu daha ilgi çekici yapıyor.

Londra’daki bir Türk restoranını da kullanmışsınız...

Londra’da pek çok leziz Türk restoranı var. Hikâyenin bir kısmı Finchley bölgesinde geçiyor. Orada da benim sürekli gittiğim ve çok sevdiğim bir Türk restoranı var. Burası kurgu içinde de bir rol oynuyor; kebab şişleri bir sukikastinin önemli bir silahıdır!

Yeni yerler bulmak için Londra’yı keşfe çıkıyor musunuz?

Evet, çünkü hikâyelerde binlerce defa kullanılmış yerleri yazmaktan kaçınıyorum.

Hikâyeye eklemek istediğiniz yeni yerler var mı?

Evet var; Türkiye de bunların arasında... İstanbul’u merkezine alan bir kitap fikrim de var. Kim bilir belki bir gün o da olur!

Günümüz çocuk edebiyatını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ben okula giderken beni saracak kitaplar bulmak için adeta mücadele ederdim. Şimdi ise, elimden bırakamayacağım düzinelerce kitap sayabiliyim. Elbette hâlâ hantal diyaloglarla klişelerin ve şablonların etkisinden kurtulamayan çok kitap var.

Peki iyi yazar nasıl olmalı? Örnek isimler verir misiniz?

Bence iyi çocuk kitabı yazarı yeni bir şeyi yeni ve heyecanlı şekilde söylemek için savaşan kişidir. Şu aralar özellikle Tommy Donbavand, Sam Enthoven, Ali Sparkes, Carl Hiaasen, Marcus Sedgwick, Chris Priestley, Philip Ardagh, Inbali Iserles ve Jeremy Strong gibi isimleri çok seviyorum...

Peki ya yetişkin edebiyatı?

O alanda oldukça geniş ölçüde okuma yapıyorum. En sevdiğim yazarlara Nabokov, Paul Auster ve Robert Ludlum.

Günümüz çocukları ne okumak istiyor sizce?

Çocuk edebiyatında yepyeni şeyler deneyebilirsiniz, çocuklar o denemeye bir şans verir; ama onlara bir hikâye anlattığınız sürece... İşte anahtar kelime bu: Bir hikâye anlatmak!

Yazarken çocuklar için sorumluluk duyuyor musunuz?

Benim sorumluluğum eğlendirmek, önemli olan bu. Ama kadın karakter kullanırken kendimi çok sorumlu hissediyorum. Kadınların sade-

ce olanı biteni izlediği ve kurtarılmayı beklediği o kadar çok macera kitabı var ki... Benim için kadın karakterlerin ilgi çekici, donanımlı olmaları, güçlü bir şekilde hikâyenin kilit noktasında yer almaları çok önemli.

Bir röportajınızda hayallerinizi, “Uçmak ve görünmez olmak istiyorum. Nesnelere düşünce gücümle hareket ettirmek... Ve yeteneklerimi gizli tutup dünyanın en büyük sporcusu olmak istiyorum,” diye anlatıyorsunuz. Bana öyle geliyor ki içinizde hep bir çocuk saklı. Bazen kontrolü kaybedip kalemi o çocuğa kapırdığınız oluyor mu?

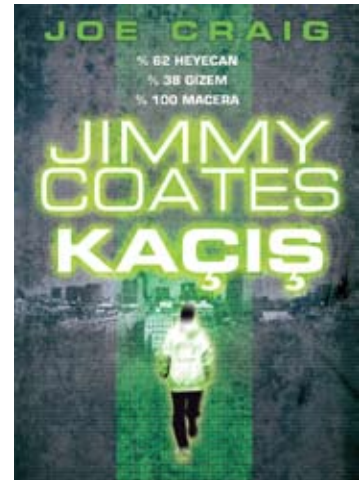
Kendimi içinde bir çocuk saklayan biri diye tarif edemem. Ben eğlenceli ve yaratıcı tarafıma hiçbir zaman sırtımı dönmedim. Bütün çocukların böyle bir tarafı vardır; ama büyürken onu bir yerlerde bırakırız...

Hedef’te bizleri neler bekliyor?

Bu sefer Jimmy sahip olduğu bütün yeteneklere sahip biriyle karşılaşılıyor. Ayrıca bu kitapta Jimmy’nin kız kardeşi ve arkadaşı Eva da çok canalıcı bir rol oynuyor. Ve elbette Jimmy’nin ailesi ve geçmişine dair pek çok sır açığa çıkıyor.

Ömür ŞAHİN

Jimmy Coates - Kaçış
Joe Craig
Çeviren: Nursel Yıldız
Tudem Yayınları / 262 sayfa

İYİ KİTAP

Aylık Yaygın Süreli Yayın / 60.000 adet basılmıştır. Ücretsizdir. ISSN: 1308 - 8866

İmtiyaz Sahibi: Tudem Eğitim Hizmetleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. adına İsa Aykanat / **Yayın Yönetmeni:** İlke Aykanat Çam
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Aşlı Tohumcu / **Yazı İşleri:** Serda Semerci, Ömür Şahin / **Grafik Tasarım ve Uygulama:** Cemile Öz

Baskı: Ertem 0(312) 284 18 14 / **İrtibat Adresi:** Bahariye Cad. No: 47 Kat: 4 Daire: 6 Kadıköy - İstanbul / **Tel:** 0(216) 418 16 17- 12

Faks: 0(216) 418 16 01 / **www.iyikitap.net** - **e-posta:** iyikitap@tudem.com / **Reklam:** Arden Köprüluyan arden@tudem.com / **Trafik:** Gül Karamelek

Cemil Kavukçu'nun ustalığı

Orhan Kemal'den bu yana diyalogları en önemli öğelerden biri olarak en ustaca kullanan yazarlardan Cemil Kavukçu son kitabı Tasmalı Güvercin'de bu güne kadar hiç anlatmadığı yaşamları yazdı.

Cemil Kavukçu, pek çok genç yazar gibi, kitaplarını yayımlatma güçlüğü çektiği başlangıç döneminden sonra yazdığı öykülerle hemen ilgi çekmiş, gördüğü ilgiye sonradan yazdığı öykülerle tam karşılık vermiş bir öykücü. Aslında bu 'öykücü' sözcüğüne bazen takılıyorum, 'öykü yazarı' demek daha doğru geliyor, ama Cemil Kavukçu'yu düşününce, bu ikileme de hiç gerek kalmıyor. Onun, asıl etkinliğini 1980'den sonra gösteren kuşağın, öykücü yanı sıra en belirgin yazarı olduğunu düşünüyorum ve belli ki benim gibi düşünenlerin sayısı pek çok.

KALIPLARIN DIŞINA ÇIKIYOR

Üstelik zamanla göz önünden uzaklaşmak bir yana, bugün geçmiştekinden daha çok ilgi gördüğü de söylenebilir. Sözelimi son iki kitabı *Angelacoma'nın Duvarları* ile *Tasmalı Güvercin*, onun bilinen öykü anlayışının dışına çıktığında da ustalığını pekiştirdiğini gösterdi. Pek çok yazar, yazarlık serüvenleri içinde adamakıllı düşünülp tasarlanmış ve yıllarca izi sürülmüş biçimlerin dışına çıkmakta güçlük çeker. Bunu anlaşılır buluyorum. Cemil Kavukçu ise, bizim edebiyatımızın Gönülçelenlerini yazdıktan, belki onları büyük ölçüde tükettikten sonra, yeni yaşantıları anlatma sorunuyla karşı karşıya geldi ve çözümlerini hemen buldu. Adını andığım son iki kitabı, ama özellikle *Tasmalı Güvercin*'deki öykülerle bugüne dek neredeyse hiç anlatmadığı yaşantıları, kişileri, bazen tuhaf durumları büyük bir olgunluk ve ustalıkla yazdı.

Öykü sıradan yaşantıları, sıradan kişileri anlatır denir, doğrudur elbette. Önemli yaşantıları anlatan öykülerin değil de, basit, küçük yaşantıları anlatan öykülerin, sonunda daha etkileyici olduğunu da belirtebilir miyiz? Öte yandan, değil mi ki öykülerin konusu

olmuşlardır, o sıradan kişilerin de ilgi çekici yanları olmalıdır. Cemil Kavukçu'nun öykü kişileri hep böyledir: Öykücülüğümüzün pek ele almadığı, belki tanımadığı, içki masalarında küçük hayatlarını öldüren, boş zamanlarında kendi hayatlarını sorgulamakla yetinen, serseri bir hayat içinde yuvarlanan, az okuduğumuz, ilgi çekici gençler. Ama büyük bir ustalıkla anlatılmalarının nedeni, onların Cemil Kavukçu için sıradan, demek onun çok iyi tanıdığı kişiler oluşudur.

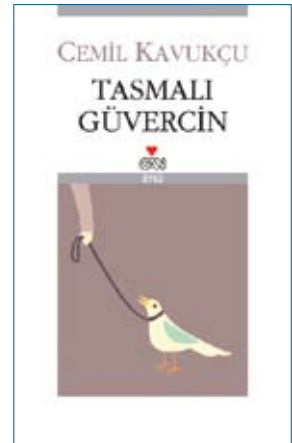
Cemil Kavukçu'nun öykü dili anlattıklarıyla hemen bütünleşmeye yatkındır. Sözelimi yeniyetme serseri kişileri mi anlatıyor, dili aynı kimliğe bürünür. Özellikle diyaloglar tamamlar bu dili. Öykücülüğümüzde Orhan Kemal'den bu yana diyalogları en önemli öğelerden biri olarak en ustaca kullanan yazarlardandır Cemil Kavukçu.

Bu, onun bir öyküyü bütün yazınsal öğeleriyle yaratma becerisi yanında, anlattığı hikâyelerle de öykücülüğümüzün son ustalarından olduğunu gösterir. Hikâyenin, belki yazarı zorlayan bir yanı da var. İnsanın daha önce keşfedilmemiş yanlarından, hayatın daha önce görülmemiş ayrıntılarının

dan çıkar hikâye, dolayısıyla hem daha yoğun düşünsel çaba, hem de daha zengin bir hayat deneyimi gerektirir. Cemil Kavukçu'nun yazdığı öykülerin ilk günden bugüne gördüğü ilginin hiç azalmamasının başlıca nedenleri onun bu iki düzeyde birden beliren ustalığı olmalı.

Yazdıklarını iyi tanıdığımız öykü yazarlarının bazı kitapları ya da öyküleri bize ötekilerden daha yakın gelir. Kendiliğinden bir seçim, dolayısıyla o yazara ilişkin doğru dürüst bir eleştiri de yapmaktır bu, tamamıyla öznelidir, ama bu öznellik olmadan da nitelikli okumalar yapılamaz. Yazdığı bütün öyküleri okuduğum için, Cemil Kavukçu'nun öyküleri arasından da bir seçim yapabilirim kendime göre, ama seçeceklerim belki de yazdıklarının yarısını bulacaktır. Gene de, *Uzak Noktalara Doğru* kitabının başında yer alan, neden sonra ayrı bir kitap olarak da yayımlanan *Perişanz Gecenin Karanlığında* bölümünü ayırıp, herkesin okumasını öneririm.

Tasmalı Güvercin
Cemil Kavukçu
Can Yayınları / 96 sayfa

Farklılıklara Alışmak...

Irmak ZİLELİ

Bu ay, hayvanlardan insanlara derslerle dolu üç resimli çocuk kitabı konuk oluyor sayfalarımıza. Kitaplardan taşan temalar dikkate değer; farklı olmanın doğallığı, dostluğun ve dayanışmanın güzelliği, vefa... Kahramanlarsa çalgıcı ile büyücünün kedileri ve Tilda adında bir farecik.

Çocukken sınıfınıza yeni biri geldiğinde, hele bir de sizlerden bir parça farklıysa, onu pek de kolay aranızda almadığınızı hatırlar mısınız? Belki de o 'yabancı' sizsiniz ve farklı olduğunuz için dışlanmanın acısını iyi biliyorsunuz. Dört göz, şişko, topal diye arkanızdan az dalga geçilmedi. Bu yalnızca çocukluğumuzda böyle değil elbet. Koca adamlar olduğumuzda da bizden biraz farklı olanı yadırgayıcı ve dışlayıcı davranışlarımız, illa ki benzerlerimizle kaynaşmayı tercih etmemiz az rastlanır bir durum değil.

Bu toplumsal dışlanmanın insanı farklılıklarından utanmaya ve onlardan bir an önce kurtulmaya yönlendirdiğini kim reddedebilir? Öyle ya, hepimiz hem bu duruma isyan ederiz, hem de bir yerlere dahil olmak ve ait hissetmek isteriz. Aslında, toplum da bir yandan 'farklı olandan' kendini korumaya çalışırken, öte yandan farklı olanlar sayesinde dönüşür ve değişir.

FARKLI OLMAK GÜZELDİR

Şimdi size önereceğim *Triksi* isimli resimli okul öncesi çocuk kitabı, küçük yaştan, farklılıkların doğal olduğunu öğreten, farklılıklarımızdan utanmamızın yersizliğini gösteren bir kitap.

Triksi, bir büyücünün kedisi ama öteki bütün büyücü kedilerinden bir farkı var. Öbürleri gibi tüm vücudu koyu gri olsa da, bir patisi bembeyaz ve bu farklılık Triksi'yi çok mutsuz ediyor. Oysa bu patinin işlev açısından ötekilerden geri kalır yanı yok. En az onlar kadar becerikli, onlar kadar atik. Ama yine de Triksi mutsuz. Burada dikkat çeken bir şey şu ki, Triksi'nin arkadaşları, kendilerinden farklı olduğu için onu asla dışlamıyorlar. Onu sık sık oyunlarına çağırıyorlar ama nedense Triksi bu

farklılığından dehşetli rahatsız oluyor. Patisini ötekilere benzetmek için türlü çareler arıyor ve nihayet bir büyü yaparak kurtuluyor beyaz patisinden.

İşte hikâyenin can alıcı noktası burada başlıyor. Triksi, öteki kedilerden hiçbir farkı kalmayınca büyük bir hayal kırıklığı yaşıyor. Bir tasadır alıyor Triksi'yi, onun Triksi olduğunu kim nasıl anlayacak? İşin tuhafı bir sürü gri kedi arasında Triksi bile hangisinin kendisi olduğunu ayırt edemiyor! Onu o yapan bir özelliği bir anda yok olunca patisinin ne denli güzel olduğunu anlayan Triksi ağlamaya başlıyor.

TERZİLİK YARIŞMASI

Neyse ki büyü Triksi'ye eşliğini kaybettirdikten sonra bulduruyor da, yeniden kendisi olduğunda beyaz patisiyle barışıp mutlu oluyor. Hikâyede kafama takılan tek nokta şu: Acaba gerçekten bütün kediler birbirinin aynı mıdır? Belki Triksi daha dikkatli bakarsa, herkesin birbirine çok benzemekle birlikte, birçok farklı yönü olduğunu da görecekti, kim bilir?

Şimdiki hikâyenin başkahramanı *Tilda* adında bir fare. Arkadaşları ise kirpiden tutun sincaba kadar pek çok sevimli hayvan... Yaşadıkları köyde bir terzilik yarışması düzenleneceği duyurusuyla başlıyor kitap. Tilda başta olmak üzere bütün arkadaşları evlerine kapanıp yarışma için hummalı bir çalışmaya girişiyorlar. Hatta gelenekselleşmiş çay partileri bile aksıyor bu yüzden. Birbirlerine kapılarını açmıyor, telefonlarına çıkmaz oluyorlar. Her birinin tek amacı haline geliyor bu yarışmada birinci olmak. Bir yandan

birbirlerinin ne diktiklerini merak eder ken,

bir yandan da dikmekte olduklarını ötekilerden köşe bucak saklıyorlar.

Yarışma günü gelip çatığında ise hepsini bir sürpriz bekliyor! O da ne! Meğer Tilda da, Mollie de, Rupert de, Edna da, Robin de, Billi ile Benni de, hem de hepsi, farklı renk ve desenlerde birer örtü dikmişler. Onca sakınma, onca köşe bucak kaçışma, çay partilerini iptal etme, telefonlara çıkmamanın sonunda olan şeye bakın siz!

Bunun üzerine bizimkiler güzel bir fikir buluyorlar ve herkesin örtüsünü yan yana getirip kocaman bir örtü dikiyorlar. (Farklı desenlerde örtülerin buluşmasından yeni ve çok daha güzel bir örtü doğuyor.) Yine de seçici kurul ödülü bu örtüye değil de, Bayan Kuğubeyazı'nın diktığı dantelli yazlık elbiseye vermeyi uygun görüyor. Ama güzel olan şu ki, ortaklaşa yaptıkları örtü, arkadaşlık ve dayanışma duygularını daha da büyütüyor. Üstelik o günden sonra ne zaman piknik yapacak olsalar, ortak üretimleri olan örtü üzerinde oturacakları için başka bir sevinç duyuyorlar... Yarışmanın kötü bir şey olmadığını ama dayanışmanın ve arkadaşlığın en güzel ödül olduğunu anlatan bir kitap *Biz Ayrılmayız*.

Turkuvaz Kitap tarafından yayımlanan bu kitabın, resimli okul öncesi kitaplar sınıfına dahil edilse de, uzun anlatımı, ayrıntılı betimlemeleri ve yabancı isimlerin çokluğu nedeniyle 7-9 yaş çocukları için daha uygun olduğunu da belirtelim.

Bu sayıda aktardığımız kitaplar tesadüfe bakın ki, hayvanlardan insanlara derslerle dolu... Son kahramanımız bir çalgıcının kedisi: *Pırtık Tekir*. Şarkı söyleyerek sokak sokak gezen Pırtık

Tekir, bir eli yağda bir eli balda ömür süren ev kedilerinden farklı. Ekmeğini taştan olmasa da, sanattan çıkarttığını söyleyebiliriz. Onun gibi çalıp söyleyerek para kazanmaya çalışan sahibisiyle ise gerçekten güzel bir dostlukları var.

Fakat bir gün beklenmedik bir şey olur ve bizim Pırtık Tekir, bir ev kedisiyle aşna fişne yaparken, çalgıcının başına gelmedik kalmaz. Pırtık Tekir, çalgıcının yerinde yeller estiğini görünce çaresizlik içinde sevgilisi kedinin yanına gider. Neyse ki sahipleri Pırtık

Tekir'i evlerine kabul ederler. Bir nevi 'sınıf atlayan' kedimiz, ötekiler gibi bir aile sahibi de olur. Ama yine de gece başını yastığa koyduğunda çalgıcı dostunu hatırladıkça hüznülenir. Bir sabah uyandığında, içindeki hüznü yok etmenin tek yolu olduğuna karar verir. Çalgıcıyı ne yapıp edip bulmalıdır.

Uzun aramaların sonunda bulur dostunu. Kavuşmanın mutluluğu içerisindeyler ve birlikte yeniden şarkı söylemeye başlarlar. Ama Pırtık Tekir'in aklı şimdi de öteki ailesinde-

dir. Bu bölünmüşlük içerisinde ne yapacağını düşünürken, herkesin mutlu olacağı bir çözüm çabucak bulunur. Pırtık Tekir'in çocuklarından biri, oldum olası şarkıcı olmayı istemektedir ve babasının yerine geçmeye gönüllü olur...

Yüzyıllarca 'nankörlükle' suçlanmış kedi neslinden böyle bir ders alacağınız aklınıza gelir miydi? Eh galiba bir kez daha düşünmek gerek, kim nankör, kim vefalı?

Pırtık Tekir

Julia Donaldson - Axel Scheffer

Çeviren: Ali Berktaş

İş Kültür Yayınları / 14 sayfa

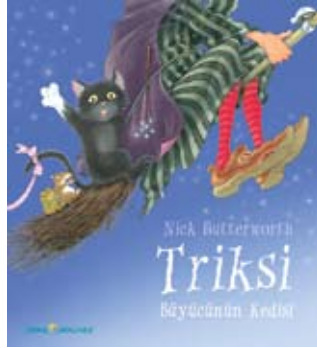

Triksi / Büyücünün Kedisi

Nick Butterworth

Çeviren: İlknur Özdemir

Turkuvaz Kitap / 34 sayfa

Biz Ayrılamayız!

Andreas H. Schmachl

Çeviren: İlknur Özdemir

Turkuvaz Kitap / 28 sayfa

ÖRÜMCEK ADAM'DAN SÜPER İNDİRİM!

ÖRÜMCEK ADAM
HAYRANLARI İÇİN
KARNE HEDİYESİ
TUDEM'DEN...

49 TL
29 TL

tudem

Biraz şişlik varsa karnımda, inan brokolili makarna!

Simla SUNAY

Hayvanların, masallarda kötülenmekten bıkaabilecekleri aklınıza gelir miydi! Sara Şahinkanat, Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kız'dan adlı kitabı yazarken bu düşünceden yola çıkmış işte. Yine Kır Çiçeği Yayınları'nın bir ürünü olan 'Uyuyamıyor Musun Küçük Ayı?' ise ayrı güzel, ayrı âlem!

Çağdaş çocuk edebiyatında eski masalları sorgulayan öyküler çocuklara bir şey kazandırır mı? Kırmızı Başlıklı Kız masalını anne babasıyla paylaşan bir çocuk, Sara Şahinkanat'ın yazdığı ve Ayşe İnan Alican'ın resimlediği *Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kız*'dan adlı resimli kitabı görünce ne yapar? Kafası karışır önce. Kurtlardan hep korkmuştur/korkutulmuştur. Oysa bu kitaptaki yavru kurt ne kadar da sevimlidir. Harika bir evi ve çok tatlı bir annesi vardır. Evleri kitapla doludur; *Çizmeli Kurt*, *Şimdiki Kurtlar Harika*, *Çalıklardu...* Artık büyüdüğünü iddia eden yavru kurt yalnız başına ormana gitmek için izin ister. Ama anne kurt endişelidir. Ne de olsa yavru kurdun ormanda, Kırmızı Başlıklı Kız'a, büyükanne'nin evine ve 'karın yaran' avcıya rastlama ihtimali vardır. Çünkü masal öyle yazmıştır.

Anne kurt didaktik olmadan, sorularla yol gösterir yavru kurda. Küçük kurt dikkat etmelidir, Kırmızı Başlıklı Kız'a ve avcıya... Peki, ya yavru kurdun uykusu gelir de derenin kenarında bir ağacın gölgesinde dalarsa keyfe? Anne kurt hiç korkmamalıdır, bir afiş olacaktır yanında. Afişin bir bölümünde şöyle yazar: "*Dikkat dikkat sevgili Avcı Amca... Belki biraz şişlik varsa karnımda, inan sadece brokolili makarna. Lütfen karnımı boşuna yarma...*" İşte bu afişi ağaca asan yavru kurt rahatça uyuyabilecektir. Öyle ya insanlar bazen hayvanları katlederler ve bazen uyarı levhalarına dikkat ederler.

Elbette eski masalları sorgulayan yeni öyküler çocuklara çok şey kazandırabilir. Masallar zaten gerçek değildir, o yüzden onlara karşıt öykü de yazılmaz diye düşünüyor olabilirsiniz. Oysa masalları yazılı/sözlü her türlü metnin (medyanın) ve kurtları da tüm

hayvanların imgesi olarak düşündüğümüzde bir gerçek çıkar ortaya. Bu öykünün, çocuklara başka bir açıdan bakmayı, tarih çok değerli olduğunu yazsa bile, her şeye kolay inanmamayı öğütlediği gerçeği.

BIKTIK KÖTÜLENMEKTEN

Ayşe İnan Alican son yılların göze çarpan çizerlerinden. Kitapta figürler ve renk kullanımı çok başarılı. Sıcak, canlı... Ve insanmış gibi yaşayan hayvan mekânları çok inandırıcı.

'*Uyuyamıyor Musun Küçük Ayı?*' ise Martin Waddell'in yazdığı, Barbara Firth'ün resimlediği dünyaca ünlü bir eser. Kır Çiçeği Yayınları, Aslı Motchane'nin özenli çevirisiyle '*Seninle Ben, Küçük Ayı*' adlı kitapla beraber serinin henüz iki cildini basmış.

Küçük Ayı dizisi üç yaş ve üzeri çocuklarla gece yatmadan önce paylaşmak ve ardından tatlı bir sohbet yapmak için birebir. Büyük Ayı'nın anne mi baba mı olduğu konusu ise tartışma götürcek gibi görünüyor. Büyük Ayı karakteri daha çok bir

'babayı' andırsa da cinsiyetsiz olarak aktarılmış. Bu seri, günümüzde artan tek ebeveynle yaşama dair kesitler içermesi bakımından da önem taşıyor. Kurşunkalem ve suluboya tekniğiyle yapılmış resimler, çok naif ve huzurlu bir etki uyandırıyor. Vahşi bir hayvan olan ayı, tıpkı yavru kurt gibi çok sevimli tasarlanmış.

Vejetaryenleşen kaplanlara, dinazorlara ya da köpekbalıklarına artık sıkça rastlıyoruz. Yavru kurt avcıya iletmek için ağaca astığı afişte şöyle dememiş miydi: "*Biz vazgeçtik artık et yemekten / Biktık artık masallarda kötülenmekten.*"

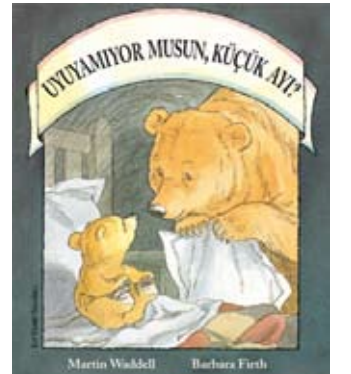
Ama zaten insanın vahşeti karşısında vejetaryen olmasa da hayvanlar her zaman daha masum değil mi? Günümüz çevreciliğinde, La Fontaine ya da Grimm'leri, daha pek çok karşıt öykü ile anmak umuduyla...

Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kız'dan
Sara Şahinkanat

Resimleyen: Ayşe İnan Alican

Uyuyamıyor Musun Küçük Ayı?
Martin Waddell

Resimleyen: Barbara Firth
Çeviren: Aslı Motchane
Kır Çiçeği Yayınları

Hüseyin Rahmi'den Ülkü Tamer'e, Osman Şahin'den Ahmet Büke'ye
Seksen yazardan seksen öykü
Genç Olmak

"Seksen öykünün tamamını okuyup bitirdiğinizde öykücülüğümüzün gelişim çizgisi hakkında azımsanmayacak ölçüde fikir edinmiş olduğunuzu fark edeceksiniz. (...) Yaklaşık yüz yirmi yıllık bir zaman dilimindeki önemli toplumsal değişimlerin yanı sıra, gündelik hayatımızda, alışkanlıklarımızda, algı dünyamızda oluşan farklılaşmayı öykülerimize yansıdığı ölçüde göreceksiniz."

Nursel Duruel

Genç Olmak 1-2
80 Yazardan 80 Öykü

Türk öykücülüğünün yaklaşık 120 yıllık bir zaman dilimindeki evrimini ortaya koyan **Genç Olmak**, özellikle çocukluklarını ve ilk gençliklerini süren okurlara sesleniyor. "Toplumumuzda çocuk ve genç olmanın öykülerde karşılık bulan tarihçesi" olarak da okunabilecek bu özel seçki, öykücülüğümüzün gelişim çizgisiyle ilgili önemli bir kaynak olduğu gibi, toplumsal hayatımızdaki ve algı dünyamızdaki değişimi de öykülere yansıdığı ölçüde ortaya koyuyor.

Hazırlayan: Nursel Duruel
392 sayfa, 21 TL / 392 sayfa, 21 TL

Dağlarca'nın sözcükleri

Sema ASLAN

İyi şiir örneklerinin zayıf olduğu çocuk edebiyatına ilgisiyle, çocukların şiirle tanışmasında büyük bir şans olan Fazıl Hüsni Dağlarca'nın Parmak ve Bağımsızlık Savaşı üst başlıklarıyla yayımlanan serileri bir kelimeyle kapılar açıp kapatıyor. Üstelik, çocuk şiirini 'ödev' halinden çıkarıyor.

İlkokulda, öğretmen söyler: Yarın bir 'elma' şiiri bulup gelin. Ya da 'bahar' konulu bir şiir... Taşlıları anlatan bir şiir; vapurun kışına takılı pervane-nin sesini anlatan... Veya gölgelerden söz eden bir şiir... Elbette bir Atatürk şiiri... Bir Kurtuluş Savaşı şiiri... Bilemiyorum, o zamanlar çok sıkılırdım. Bu şiirleri bulabilmek için ille de kütüphaneye gitmem gerekirdi; hangi kitapları karıştırmam gerektiğini de bilemezdim; konular sınırsız, şiirler de mi öyle?

Bugün hâlâ bir komşu çocuğu elinde bir defterle kapıyı çalıp, "Kitaplığınızda şu konuyla alakalı bir şiir var mı acaba?" diye soracak olduğunda veya kızımın da 3-5 yıl sonra 'konulu' bir dünyaya adım atacağını düşündüğümde sıkılırım. Oysa olmaz olur mu, şairler dünyası hemen her konuda yazdıkları şiirlerle kitaplıkları doldurmuşlardır... İstesek, en alısından bir elma şiirini bulur, yüzümüzde kocaman bir gülücükle -elma çürük değilse tabii, onu okuyabiliriz. Kadınları, adamları, çocukları, onların aşklarını, ayrılıklarını, kavgalarını anlatan; dostlukların

muhabbet
kutsandığı
sofralarına
adanan;
köylerde,
kasabalarda
misra gezdi-
ren; ölüm-
lere ağıt,
savaşlara
destan olan
ve gerçek
şiir
se-

ver için belki de bazen bir dua niyetine okunan, bizi sayıklamalara sürükleyen ve kendisinden medet umulan 'şiir'den söz ediyoruz.

İşte belki tam da bu yüzden, onun bir 'ödev' olması hali, bende sıkıntı yaratır. Ama yine aynı nedenle, ondan iyi bir ödev de olamaz. İnsan psikolojisini de, toplumsal yapıyı da, tarih denilen dinamiği de edebiyattan, hatta çemberi biraz daha genişletip düşünecek olursak, sanattan, sanatın kendisinden daha iyi anlatabilecek bir tür, düşünülemez gibi. Tehlike, görev duygusunun başlayıp, bittiği yerde olsa gerek.

'ÇOCUK KALMIŞ' ŞAİR

Fazıl Hüsni Dağlarca, edebiyatımızın en üretken, çocuklara da en yakın isimlerinden biri oldu. Profesyonel yaşamında bir askerdi ama ilk gençlik yıllarından itibaren şiir yazdı, edebiyatla güçlü bağlar kurdu. Kendisiyle yapılan bir söyleşide, edebiyatla, şiirle arasındaki bu bağı anlatır: "Çok küçükken duyduğum bir masal, o masala inanmak böyle düşündürdü beni: O masalda 'Kırk Haramiler' evlerini bir dağın arkasına yapmışlardı. Kırk harami, evlerinin bulunduğu dağın önüne gelip 'Açıl susam açıl!..' diyorlar, dağın üzerindeki saklı kapı açılıyor, o kırk harami atlı olarak içeri giriyor, kapıyı 'Kapan susam kapan!..' diyerek yine sözle kapatıyorlardı. Bu küçük görüntü düşünün düşünün beni şiire ulaştırdı. Bu benzerliği, belki şiirin de sözcüklerden, sözden kurulu olması yaratmıştır. Söze, sözcüğe böylesine inanç duydum. Yeri gelmişken söylemeliyim: Ben gençken, on beş yaşına kadar, şiir yazarken çok terlerdim; şiir bittikten sonra, gömleğimi sıktığımı, teri gömleğimden akıtığımı bugün bile anımsarım. O kadar zorlanmamın nedenine gelince... Çözmem, anlatamam. Belki, yazdığımı inanırdım, ondan sanıyorum. Şöyle: Ben bir adayı yazarken ayaklarımın altında ada olurdu; dağ yazarken dağ vardı; elleri yazarken ellerim karşımdakinin elleriyle dolardı, sıcaklardı. Bugün

bile biraz öyledir. Ben şiire inanırım."

Bu kadar açık ve bu kadar 'çocuksu' bir masumiyet gizliyen Dağlarca'nın şiirinin gerisinde, onu bir 'ödev' duygusuyla okumak, çocuklara da şaire

"Çocuğa dönük bir adamım"

Fazıl Hüsni Dağlarca, çocuklar için yazdığı yirmi bir şiir kitabıyla Türkiye edebiyatında şüphesiz çok büyük bir boşluk doldurdu. Her zaman çocuk edebiyatının içinde yer alan şair bir konuşmasında çocuklarla ilişkisini şu sözlerle anlatıyordu: "Çocuk konusu, benim hep içimde sıcaklığını duyduğum en büyük konudur. Kalem elime aldığımdan beri, her zaman çocuğa dönük bir adamım. Karşımda her zaman bir çocuk var gibi. Kendimi her zaman biraz çocuk görmüşümdür. O çocuk duyarlığı içinde kalmışımıdır... Çocuk şiiri yazarken gülümsüyorum ve daha başka bir sevinç duyuyorum."

Edebiyat dünyasına "Çocuk şiiri olabilir mi?" sorusunu soran Dağlarca onu şöyle tanımlıyordu: "Çocuk şiiri şudur: Çocuk şiirinde yapıyı, nesneliği, konuları, onun açısına göre daha ince seçmek, ilk duyarlılıklar, ilk özgürlükler, ilk ölçüler içinde yazmak gereklidir." Bir yanı hep çocuk kalan şair çocuk edebiyatına ilgisini, "Çocuk şiirleri yazıyorum; yarınki okuyucularımı yetiştirmek için" sözleriyle açıklıyordu.

de haksızlık. Yazının başından itibaren bunu kurcalamış olmamın nedeni, Dağlarca'nın *Bağımsızlık Savaşı* üst başlığıyla yayımlanan 5 kitaplık serisinin, tam da 'Kurtuluş Savaşı' temalı bir şiir buluncularını anımsatmasıdır. *Bağımsızlık Savaşı* serisi bir yandan çocuklara tarihin belli bir kesitini öğretmenin iyi bir yolu olarak görülebilir –nitekim seri, adım adım Kurtuluş Savaşı'nı 'belgeliyor':

Derin bir ümitsizliğin ve yıkımın yaşandığını anlatır ilk kitap: "Gönül bir karanlıktır, / Gün ışığında bile, / Gece-leri / Ağrısından duramam. // Avunurum sarıca sarıca, / Ses ederim ışıl ışıl, / Geceleri / Parıltım da yok. // Barutsuz, çekirdeksiz, / Bin bir düşmana karşı, / Geceleri / Kim uyur?" (*Boş Bir Fişek Kovanı*, Samsun'dan Ankara'ya)

7'den 70'e bir halk örgütlenmesini anlatır ikinci kitap: "İsmail sordu anacığına: / - Bu ovalar nasıl olur? / - Nerede bir gazi varsa. / Sevindi İsmail. // İsmail sordu anacığına: / - Bu dağlar nasıl olur? / - Nerede bir şehit varsa. / Daha sevindi İsmail." (*İsmail'in Sevinci*, İnönüler.)

KAN RENGİ AYDINLIK

Gücün neredeyse tükenmekte olduğundan söz eder üçüncü kitap: "Kanlar ki karanlığa nar / Hele hele dayandımız. / Vurulanın yarasin sar / Hele hele dayandımız. // Her kesekte bir şehit var / Hele hele dayandımız. / Nesi durur nesi akar / Hele hele dayandımız. // Büyümüş gökyüzüyle kar / Hele hele dayandımız. / Bitmez tükenmez ki dağlar / Hele hele dayandımız." (*Direnmek Daha Direnmek*, Sakarya Kiyularında.)

Dördüncü kitapta artık 'kan rengi' bir aydınlık söz konusudur: "İşte kıpkızıl bir masaldan çıktık / Ağaçtan taş, kan // Ayaktan ayağa / Göğüsten göğse / Baştan başa kan..." (*Kanın Güzelliği*). Veya: "Artık dayanamadı kimse / Süngüsüyle saldırdı, yerle gök arasından, / Duyulmuyordu çiçek miydi kan mıydı / Damlayan yarasından." (*Kırmızıyla Allanmak*, 30 Ağustos.)

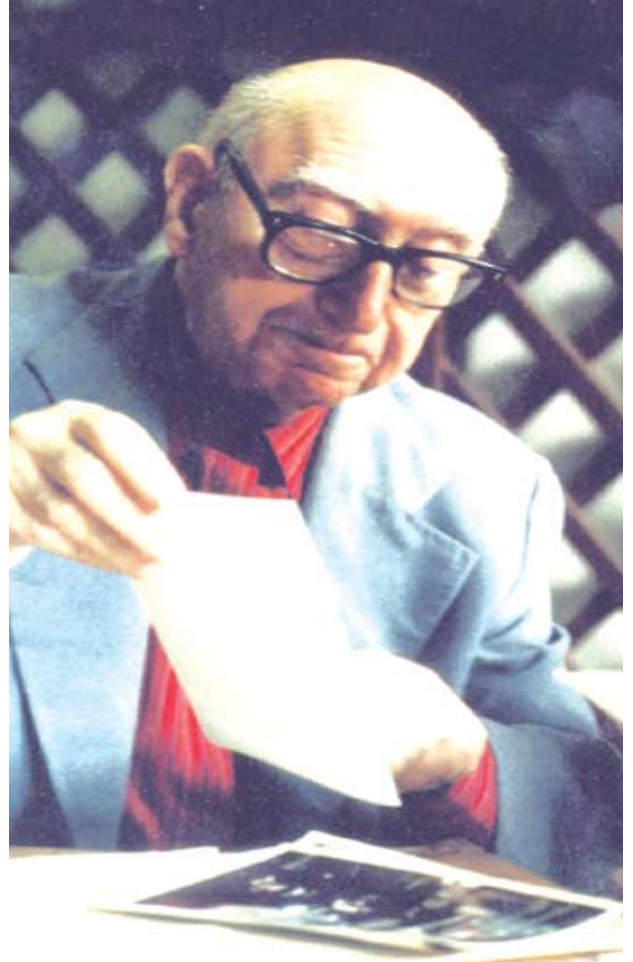
Son kitap, bağımsızlık için ödenmiş bedelleri bir hatırlatmadır –ki şiddet tonu yüksektir: "Görüyor musunuz / Al kanda bacakları. // Kan dolmuş çarıklardan belli / Bir destanda bacakları. // Gelinin yüzü uçmuş gitmiş / Geri kalandanda bacakları. // Parlar güneş doğar doğmaz / Büyüyen tанда bacakları. // Süngüdür arasındaki bakımız iğrenmeden / İki yanda bacakları." (*Kımalı*

Gelinin Bacakları, İzmir Yollarında.)

Yukarıda alıntılanan şiirlerden de görülebileceği gibi, bu şiirler Yapı Kredi Yayınları'nın Doğan Kardeş dizisinden çıkmış olsalar da, bence, tek bir sözcüğüyle kapılar açıp kapılar kapatabileceğine inanan ve bu anlamda gönlü çocuk kalmış olan şairinin diğer şiirlerini bilmeyen çocuklara biraz erkence bir hat çizme tehlikesini barındırıyor içinde. Bu nedenle hem şairin kendisine hem çocuklara hem de tarihe özen göstermek, şiirlerin kendilerine has bir zamanı olduğunu hatırlamak gerekir diye düşünüyorum.

Tam da bu yüzden belki de aynı yayınevinin yayımladığı başka bir seriden de söz etmek anlamlı olabilir: *Parmak* serisi. Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın *Başparmak*, *Gösterme Parmağı*, *Orta Parmak*, *Yüzük Parmağı* ve *Serçe Parmak* isimli beş kitaplık serisi, şairin uluslararası bir çocuk kongresinden aldığı ilhamla hayata geçirdiği bir proje aslında. Kongreye katılan yazarların ve şairlerin de bir zamanlar çocuk olduklarını anımsayarak, onları, dünyanın dört bir yanından gelen o insanları, 'şiirleştirmiş' Dağlarca. Ve ortaya, her biri kendi dilinde, kendi sesinde yerküreye dokunan çocuk imgesini yaratan *Parmak* serisi çıkmış. İşte o şiirlerden bir örnek:

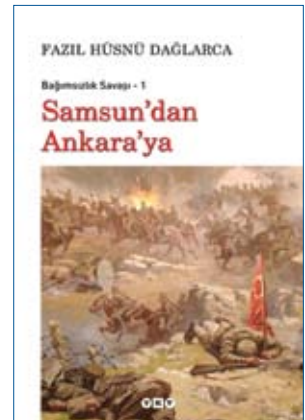
"Ey yeryüzü çocukları duyuyor musunuz / Burası Moritanya'nın Şingetti köyü / Avuçlarımız acımıyor artık / Artık belimiz ağrımıyor. // Kuyulardan suları biz çekerdik ya eskiden / Şimdi bir okul yaptılar / Yanında upuzun bir kule / Okuyoruz öğreniyoruz oynuyoruz akşama dek. // Damında güneş pompası var / Topladığı sıcaklığı güce çeviriyor hemen / O güç çekiyor kuyudan suyu bizim yerimize / Avuçlarımız acımıyor ki

belimiz ağrımıyor ki. // Eskiden iki kova alırken her ev / Şimdi dört kova kullanıyor ne güzel. / Şingetti'nin çocuklarını alkışlıyoruz / Ey yeryüzü çocukları." (*Güneş Pompamız*, *Başparmak*.)

Yeryüzünün tüm çocukları doğayı, barışı ve oyunu görsün, tatsın diye...

Samsun'dan Ankara'ya
(Bağımsızlık Savaşı 1)
Fazıl Hüsnü Dağlarca
YKY Yayınları / 80 sayfa

Bir kedim bile yok...

Her çocuk gibi evde hayvan beslemek isteyen çocuk yazarımız İnci Özgür, bu ay çocuk romanlarında sevimli kedi ve köpek kahramanların peşine düştü. Şubat sayımızda ise İyi Kitap okurlarının karşısına sürpriz bir söyleşiyle çıkacak, bizden söylemesi!

Annemle babam bazen çocukluklarını anlatıyorlar, ben hem şaşkınlıkla hem de kıskanarak dinliyorum onları. İkinin de evlerinde, daha doğrusu evlerinin bahçelerinde besledikleri hayvanları varmış. Annemlerinki kütmesi, kedisi, köpeği olan bir bahçeymiş, babamlar daha çok bahçeye gelen kedileri beslemişler ama olsun.

Bunları anlatınca birkaç kez sordum anneme, siz eskiden çok mu zengininiz diye. Annem de yok kızım nerden çıkarıyorsun, hep bugünkü gibiydik, deden de anneannen de öğretmendi biliyorsun der ve bu soruyu neden sorduğumu anlamazdı. Ben de bir gün anlattım, bahçeli bir evde oturduklarına göre, zengin olduklarını sanmıştım, babam araya girip eskiden -ama aslında çok eskiden değil- İstanbul'un pek çok yerinde iki, üç katlı bahçeli evler olduğunu, kendilerinin de böyle evlerde büyüdüğünü söyledi.

Bizim bir balkonumuz var, epey büyük, dedem oraya saksılar içinde limon ve mandalina ağacı dikti, baharda çok güzel çiçek açıyorlar. Bazen

güvercinler bazen kargalar geliyor. Güvercinlerden biri yuva bile yapmıştı.

Evet, dayanamayacağım artık söyleyeceğim, ben bir kedim olsun istiyorum, ama annem izin vermiyor. Ne haksızlık değil mi, onun evde beslenebilecek her tür hayvanı, hatta ördeği bile olmuş. Ama bana izin yok.

KEDİYE HAKSIZLIK MI?!

Apartman katında zor olacağı için, yazın bırakıp gitmek zorunda kalacağımız için, çıkacak bir bahçesi olmadığı için alacağımız kediyeye çok haksızlık olacağını, onu evin içine hapsedeceğimizi söyleyerek beni her seferinde ikna ediyor ama ben sokaklardaki kedilerin halini görünce onun gibi düşünmüyorum. Dün bütün gece, yağmur yağdığında sokak kedilerini düşündüm... Soğukta aç aç, bir yerlere sığınmak zorunda kalan kedileri... Çok üzülüyorum onları düşündükçe...

Hafta sonunda ben yine kedi sahibi olma hayallerine dalmışken gittiğim kitapçıda *Evine Dönmek İsteyen Kedi* adında bir kitap gördüm ve hemen

orada rafın önünde okumaya başladım. Küçük kedi Suzi, Fransanın bir kasabasında dört kardeşin yaşadığı bir evin kedisi. Bu dört erkek

kardeşin hepsini çok seviyor; ama içlerinde en sevdiği küçükleri Gebi. Bu ev bir balıkçının evi olduğu için, burada istediği kadar balık da yiyebiliyor.

Suzi tüm kediler gibi meraklı olduğu için başına gelmedik kalmıyor, sıcakta biraz kestirmek için girdiği sepet havalanınca kendini birden Manş Denizi'ni geçen bir balonda buluyor. Eve dönmek için neler neler yapıyor ki... O kadar heyecanlı, o kadar sürükleyici ve o kadar güzel yazılmış bir kitap ki... Elimden bırakmadığımı görünce annem benim için satın aldı, ben de eve dönene kadar yol boyunca okudum. Kedileri seviyorsanız hiç kaçırmayın hemen okuyun. Bu arada kitabın arkasında serinin diğer kahramanlarından söz ediliyor: Baykuş Şlop, Penguen Otto, Su Samuru Pat, Karıncayiyen Pim, Tavuk Hilda. Önümüzdeki günlerde kendileriyle tanışacağım için şimdiden çok heyecanlıyım.

İlk yazımda size Narin'den söz etmiştim. Minyatürler çizen kızın hikâyesi. O kitaptaki resimleri çizen Mustafa Delioğlu'nun resimlerini çizdiği Aytül Akalın yazdığı incecik ama çok ilginç bir kitap daha var size anlatmak istediğim: *Sanatçının Sihirli Odası*. Çizimlerdeki düş gücüne, ayrıntılara ve özene özellikle dikkat etmelisiniz. İnsan eline alınca resimlerin içinde kayboluyor sanki, kitabı ne zaman elime alsam, sayfalara bakıp gülümserken yakalıyorum kendimi.

Sanatçılar pazarında yaptığı seramikleri satan Seramikçi Muti'nin hikâyesi bu. Başka sanatçıların yaptıklarıyla kimse ilgilenmezken Muti'nin yaptıkları hemen satıldığı için, diğer sanatçılar Muti'nin evini gözetlemeye başlarlar. Ve oldukça tuhaf şeyler görürler, bir eve kar yağar, bir gün yüzlerce kuş gelir, bir yüzlerce rengarenk çiçek açar. Sanatçılığın sırrını arayanlara çok şey anlatıyor bu kitap.

Bu ayki yazıma 'Bir Kedim Bile Yok' başlığını vereceğimi söylediğimde (ben de *İyi Kitap*'ın toplantılarına katılıyorum), Aslı Abla sanırım her şeyi hemen anladı, yüzüme gülümseyerek baktı ve raftan bana yeni yayımladıkları bir kitap uzattı: *GRK Adında Bir Köpek*.

SİZDEN BİR RİCAM VAR

Tim tıpkı benim gibi evde hayvan beslemek isteyen, pek arkadaşı olmayan, annesi ve babasının işten gelmesini beklerken hep bilgisayarla oynayan, oyunlar içinde de en çok helikopter simülörlerini seven bir çocuk. Annesi ve babası hayvanları hiç sevmediği için (hatta nefret ettiği) Tim'e de sürekli olarak hayvan beslerse hastalanacağını söylüyorlar.

Grk ise çok sevimli, çok akıllı ve iyi huylu bir köpek. (Grk, Stanislavca cesur, cömert ve sersem demekmiş.) Sahibi Natascha Raffifi anne ve babasıyla, aniden ülkelerine dönmek zorunda kalınca kaybolan sevimli köpek Grk, sokakta Tim'i görünce peşine takılır ve onunla evlerinin önüne kadar gelir. Başlangıçta Tim de köpeği istemez, anne ve babasından çok korkar, ama kısa zamanda ona alışır ve onu çok sever. Verilen tüm cezalara rağmen onu bırakmak istemez, künyesinde Grk adını okuyunca sahiplerini aramaya başlar. İşte bundan sonrasında her şey çok heyecanlı... Tim'in helikopterleri sevdiğini söylemişim ya... Gerisini siz tahmin edin, ya da etmeyin en iyisi siz de okuyun.

NOT: Sizden bir ricam var, kahramanı İnci olan öyküler ya da romanlar biliyorsanız bana yazar mısınız?

cocukyazar@hotmail.com

Sanatçının Sihirli Odası

Aytül Akal

Resimleyen: Mustafa Delioğlu

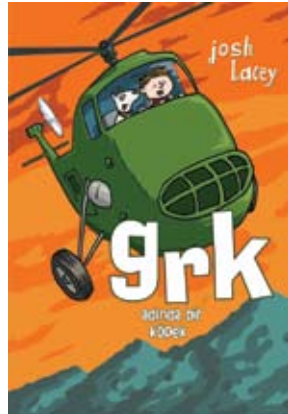
Uçanbalık Yayıncılık / 32 sayfa

Grk Adında Bir Köpek

Josh Lacey

Çeviren: Elif Yalçınkaya

Tudem Yayınları / 240 sayfa

HEM KORKUN HEM EĞLENİN!

Dünyaca ünlü bir karikatür sanatçısı olan Jon Berkeley'den, en çabuk sıkılan çocukları bile yerine çivileyecek bir macera serisi! Bu kitaplarda tuhaf sirkler, tüyler ürperten palyaçolar, herkesin gitmekten çekindiği bir Kahkaha Sarayı, kayıp melekler ve hatta bir de yeti var.

Bugünün fantastik maceralı dünyasında yeni bir dünya yaratmak gerçekten şaşırtıcı; iste Jon tam da bunu yapmış... Klasikler arasına girmeye aday.

Julie Andrews Edwards

tudem

Büyüklerden küçüklere

Sevengül SÖNMEZ

Türkçe edebiyatta Nazlı Eray'dan Faruk Duman'a, Selçuk Baran'dan Necati Cumalı'ya birçok isim var çocuklar için yazan / yazmış. Sevengül Sönmez bu değerli isimlerden bazılarının çocuk kitapları arasında bir gezinti yaptı bu ay.

Dünya edebiyatçılarının pek çoğu, hiç değilse bir tane çocuk kitabı kaleme alıyor. Bunda bir yandan kendi okurlarını yetiştirme amacı olsa da, öte yandan çocukları iyi edebiyatla buluşturma gayreti olduğunu da düşünüyorum. *Italo Calvino* bu yazarlardan biri. Calvino'nun kimi kitapları resimlenerek çocuklar için yayımlandığı gibi bizzat çocuklar için yazdığı *Dere Tepe Ters* adlı kitabı da Türkçeye çevrildi.

Başlangıcında *Pamuk Presses* masalını anımsatan kitap, nerenin gök nerenin yer olduğu anlaşılmayan bir ormanda kaybolan, savaştan dönüp tahtına ve kızına kavuşmaya çalışan Kral Clodoveo'nun hikâyesini anlatıyor. Kızı Verbena, babası savaştayken, onun arkasından tahtı ele geçirmeye çalışan üvey annesi Kraliçe Ferdibundadan kaçarken, babasının kaybolduğu ormana düşüyor. Ormanda onlardan başka, tahtı ele geçirmeye çalışanlar ve saraya yiyecek getiren bir genç de kayboluyor. Dallarla kökler arasında bir aşağı bir yukarı dolanan bu labirent, kötü düşünenler için gitlikçe karmaşıklaşırken, iyiliğin peşinde olanlar için yollar bir biçimde açılıyor. Calvino'nun fantastik anlatılarının benzeri olan bu çocuk kitabı, okuyanların iç dünyasını olduğu kadar kafasını da karıştırmakta. Kralın ve di-

ğerlerinin içinde kaybolduğu orman, zihnimizin görüntüsü gibi, birbirine değen ama bağlanmayan düşünceler; ya da içimizde yan yana duran iyilik ve kötülük duygularının harmanlandığı bir yer gibi.

Kitabın çizimleri de içeriğine uygun bir gerçeküstülük taşıyor. Çocukların hayal dünyasını genişletmenin olanaklarını sonuna kadar kullanan Calvino, bu kısacık kitapla dünyanın en temel sorunlarını bir araya getirmeyi başarmış.

EDEBİYAT TADI OLUŞTURMAK

Türkçe edebiyatta da küçüklere için yazan yazarlar var. *Selçuk Baran*, *Fazıl Hüsnü Dağlarca*, *Hasan Ali Toptaş*, *Kemal Özer*, *Kemal Bilbaşar*, *Necati Cumalı*, *Nazlı Eray*, *Faruk Duman* aklıma ilk gelen yazarlar. Bu listeyi hayli uzatmak mümkün. Ayrıca *Sait Faik'ten*, *Sabahattin Ali'den*, *Orhan Kemal'den* çocuklar ve gençler için yapılan seçkiler de bu listeye eklenecek kitaplardan.

Yine de günümüz yazarlarının çocuklar ve gençler için yazmalarını teşvik etmek gerektiğini düşünüyorum. Tümünü çocuklar için kurgulanmış, onların hayal dünyalarını geliştirmeye yönelik ama en önemlisi onlarda edebiyat tadı oluşturacak ve onların edebiyata yakınlaşmalarını sağlayacak kitaplara

ihtiyacımız var.

Selçuk Baran'ın *Porselen Bebek* adlı kitabı çocuk edebiyatımızın en başarılı eserlerinden biri bence. Kitaba adını veren *Porselen Bebek* öyküsü, apartmanlar arasına sıkışıp kalmış hayattından sıkılan ve evlerinin duvarında asılı bir resmin içine girip orada kendine yeni bir dünya kuran küçük kızın yaşadıklarını anlatıyor. *Alice Harikalar Diyarı*'nda kitabını andıran bu benzerlik öykünün sadece kuruluşunda kalmış. Gülümseyen insanların yaşadığı resmin dünyasında Porselen Abla'yla tanışan küçük kız, gerçek hayatında yapamadıklarını bu olağanüstü yolculukta bir bir yaşıyor. Yolculuğundan geriye porselen bir bebekle dönüyor. Kendi hayalleri ve çocuk dünyası gibi kırılğan bir nesneyle gerçek dünyaya dönen çocuğun bebeğini saklaması ve koruması gerekli. Selçuk Baran, *Porselen Bebek*'te hem çocuklara hem

Orhan Kemal'in Sevinç adlı öyküsünden...

Eyüp'ten kalkan Haliç vapuru Fener'den sonra Kasımpaşa'ya doğru yol alıyordu ki, ikinci mevki salonun sigara dumanlı uğultusu içinde incecik bir ses yükseldi:

"Sayın yolcular dikkat!"

Yedi, sekiz yaşlarında minik bir kız, salonun kirli döşemesine avuçlarını dayayıp baş aşağı kalkıvermiş, elleri üzerinde bir baştan bir başa yürürken uzun sarı saçları yerleri süpürmeye başlamıştı. Yırtıklarından etleri gözüken bol pantolonunu göğsüne kadar çekmiş, ince bir kayışla sıkı sıkıya bağlamıştı.

Sona kadar gittikten sonra çevik bir davranışla aya-

küstü dikildi, yolcuları selamladı. Aksırık, öksürük, baş, diş, nezle ilaçları, çeşit çeşit, renk renk jiletler, diş tozları, kremler, mührü şerif nüshaları satıcılarının çektikleri nutuklardan ylgın yolcularsa, işin gene keselerine dayanacağını bildiği için, ilgisizdi.

Çocuğa gelince... Onun da aşırı bir ilgi beklediği yoktu. Numaralarını birbiri ardı sıra serip döküyor, her numaradan sonra da halkı selamlamayı unutmuştu.

Sıra en son numarasına gelmişti. Yere oturdu, önce sol, sonra sağ bacağını iki omuzundan geçirdi, ters döndü, bir gözü kör başını apış arasına sokup ve acayip bir hayvanı hatırlatarak yolculara bakmaya başladı.

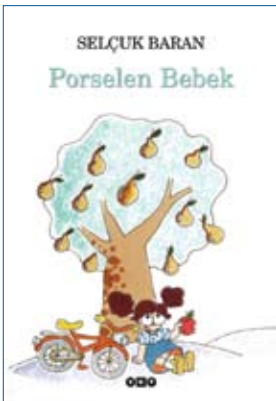
yetişkinlere unutulmaz bir armağan sunuyor: Korunması gereken, üstüne titrenmesi gereken çocukluğumuz.

Kitaptaki bir diğer öykü *Arnavutlar*'da da günlük hayatın dertlerine düşmüş bir anne ve babanın hiç gülümsemeyen yüzünü bir hikâye kurarak güldüren çocuklar var. Masalsı bir havada gelişen bu olayın kahramanı da duvardaki portre. Dedeleri olduğunu sandıkları bu portrenin hikâyesini anlatma görevi babaya düşünce, o da çocuklarıyla gerçekdışı ama çok eğlendikleri bir dünya kuruyor. Gerçek ortaya çıktığında ise evde bir kez daha mutsuz günler yaşanmaya başlanıyor. Mutsuzluğu ve hüznü dağıtmak bir kez daha çocuklara kalıyor.

Hayatın pek çok anında bizi ansızın gülümseten çocuklar, Selçuk Baran'ın kaleminde bir kez daha gülümsetiyor okuyanları.

Porselen Bebek
Selçuk Baran

Resimleyen: Ceren İncesu
Yapı Kredi Yayınları / 64 sayfa

Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın çocuklar için yazdığı *Bitkiler Okulu*'ndaki şiirler, çocuklar için başka bir dünyanın mümkün olduğunu vurguluyor. Şiirin kendisi gibi, çocukları da şiirin içine alıp okuyanın ruhunu aralıyor. "Dökülen yaprakların hepsi / Çiçek açacak dallara gider" dizesinde olduğu gibi çocukların düşünmesine ve üretmesine yardımcı kılıyor edebiyatı.

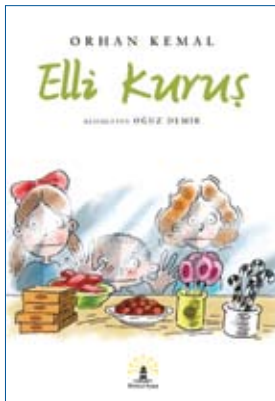
Orhan Kemal'in öykülerinden seçilerek hazırlanan *Elli Kuruş* ise, her şeye rağmen gülümsemesini yitirmeyen çocukların dramını ortaya koyuyor. Daha küçücük yaşta hayatın yükünü taşımak zorunda kalan çocukların içten, naif ve iç burkan, biz çocuklarımıza ne yaptık diye soran tüm büyüklerin (de) okuması gereken hikâyeleri bunlar.

Gençler için hazırlanan öykü seçkilerine bir yenisi daha eklendi: *Öyküler Anlatım*. İshak Reyna tarafından hazırlanan kitapta, Türk edebiyatının başlangıcından bu yana 'öyküye adını veren' yetmiş dört öykücümüzden yapılan seçkide, Refik Halid Karay ve Reşat Nuri Güntekin'in bugüne dek Latin alfabesiyle yayımlanmış öykülerini de okumak mümkün.

Derlemeler ve seçkiler deyince, gençler üzerindeki etkisini yakından bildiğim bir kitabı anmadan geçemeyeceğim; *Büyümenin Türkçe Tarihi*. Okuduklarında büyüdüklerini anladıkları öyküler için yazdıkları yazılarla seçkiye katılan günümüz yazarları, vazgeçilmez kimi öyküleri daha da anlamlı kılmış. Son derece özel ve ayrıksı yapısıyla okuyanları büyüten öyküler ve yazılar, gençlerin edebiyata duyacakları (duyabilecekleri) ilgiyi çoğaltıyor.

Elli Kuruş
Orhan Kemal

Resimleyen: Oğuz Demir
Büyülü Fener Yayınları / 78 sayfa

Selçuk Baran'ın Arnavutlar adlı öyküsünden..

Oturma odamızda yağlı boya bir resim asılıydı. Ona nedense 'tablo' derdik. Evimizde başka resimler de vardı. Annemizin, babamızın yatak odalarında, bizim yatak odamızda, mutfakta, koridorlarda resimler asılıydı. Ama onlar yalnızca resimdi. Eski takvimlerden koparılmışlardı. Kiminde karlı dağlar, kiminde ağaçların arasından geçen ince bir su olurdu. Duvarlar badalanırken bu resimleri çıkartmak gerekirdi. Annem, badana bittikten sonra onları yeniden asmaya kalktığında, tertemiz duvarlarda resimlerin fazla kirli ve yıpranmış görüldüğünü düşünür, üzülürdü.

Yerine koyacak yeni resimler varsa onları asardı. Yoksa eskilerini asardı gene. Ama her gün söylenirdi: "İyi-ye eskimiş bu resimler," derdi.

Tablo'nun yıprandığından, eskidiğinden kimse yakınmazdı ama. Çünkü tablo sararmaz, kirlenmezdi. Ve hep o eski yerinde, sedirin karşısında asılı dururdu. Bacaklarını iki yana açmış, pos bıyıklı bir adamın resmiydi bu. Sağ kolunu yana doğru açmıştı, kabzası yere dayalı uzun bir tüfek tutuyordu sağ elinde. Sol elini ise belindeki kalın kuşağa sokmuştu. Başında beyaz bir fes vardı. Mavi renkteki ceketinin üzerinde çapraz fişekliği asılıydı. Pantolonu bacaklarını sımsıkı sarıyor, daracık paçaları uzun yün çoraplarının içine giriyordu. Babam, evimize gelen herkese tabloyu gösterir, "Dedem," derdi. "Tirana eşrafından. Kendisi Arnavuttur." Dedesinin Tirana eşrafından Arnavut Ali Rıza bey olduğunu bize de pek çok kez anlatmıştı. Ne var ki biz (yani ablam, abim, annem ve ben) babama hiçbir zaman dedesi hakkında soru sormamıştık. Evimize gelen tanışlarımız da babamın dedesi Tiran eşrafından Ali Rıza beyle ilgilenmezlerdi.

İnsandan daha önemli ne olabilir?

Elif TÜRKÖLMEZ

Mucize Özunal'ın 'Gece Sevgilisi' adlı öykü kitabı, Türkiye'nin Güneydoğusu'nda yaşananları taraf tutmadan, önemli olanın 'insan olmak' olduğunu hatırlatarak anlatıyor. Öyküler, 'sıcak gündemi' başka bir açıdan okumak isteyen gençler için 'sıcak insanlık halleri' sunuyor.

İnsan canından daha önemli ne olabilir şu hayatta bilmiyorum. Bir toprak parçası mı? Bir bayrak mı? Paramı, yoksa iktidar mı? Bence hiçbirini bir candan daha değerli olamaz. Tersine söz konusu bile olamaz. Ama işte ulus devlet denilen toprak parçasında kut-sallaştırılan değerler ve 'vatan'ın tek tek bireylerin üzerinde ve onlardan daha önemli olduğu söylemi, insanları gözünü kırpmadan karşısındakinin canını alabilecek hale getiriyor.

İNSAN OLMA CEPHESİ

Güneydoğu Anadolu'da yıllardır devam eden terörün temelleri de, sebebi de yukarıda saydığım türden bir 'yanılsama'nın ürünü aslında. İnsanın insana silah doğrultması, canına kastetmesi başka nasıl açıklanabilir bilmiyorum çünkü. Tam da T.B.M.M.de tartışılan 'Kürt açılımı'yla birlikte 'PKK'nın ve 'Nefes' adlı filmle de 'Mehmetçik'in gündeme oturmaya tekrardan konuşulmaya başlanan bu mevzularda başka bir yerden, 'insan olma' cephesinden bakan bir kitap var elimde. Mucize Özunal'ın *Gece Sevgilisi* adlı öykü kitabı.

Gece Sevgilisi adlı öyküyle açılan kitabın ikinci yarısında, doğa ve insan temalı Ege öyküleri var. Açılış öyküsünde mesela hiç de 'olmayacak' türden bir aşk hikâyesi çıkıyor karşı-

mıza. Bir PKK'lı kadınla bir Türk askerinin telsizde filizlenen aşkı, bizim bildiğimiz aşklara pek benzemiyor. Hangi

amaçla olursa olsun dağda olmanın, yalnız olmanın, umutsuz olmanın verdiği can sıkıntısı birbirlerinin yüzünü bile görmeden 'âşık' olmalarına sebep oluyor. Tabii birbirlerinin yüzlerini görmediklerine duacı bu iki âşık. Zira görseler, bumm! Bir daha değil birbirlerini, başka hiçbir şeyi göremeyecekler.

İşte mesela bu öyküyü okurken daha da hiddetleniyor insan, her iki taraftan da sebepsizce hayatı kararan genç insanları düşünerek. Âşık olup, aşklarını dolu dolu yaşayacakları yaşta, aşkın hayalini bile ürkekçe kuracakları bir ortama düşüyorlar.

HAYATTA KALMA SAVAŞI

Kola öyküsü, günlük hayatta bize gayet sıradan gelen bir içeceğin, bir anahtarlığın, bir bardağın, bir başkası için nasıl acı verici ve derin çağrışımlar taşıdığını göstermesi açısından çok çarpıcı. Güneydoğu'da askerlik yapmış bir yakını olan herkesin bildiği türden hikâyeler vardır hani. İçinde komutan, arkadaş, ölüm, yaralanma sözcükleri geçen... Dinlerken gözlerinizi faltaşı gibi açıp anlatıcıya 'bu gerçek mi?' bakışı attığımız... İşte bu kitabı okurken de ara ara kitabı kapatıp anlatılan hikâyeye benzer hikâye yaşanmamış olmasını ummak istiyor insan. Yoksa sonunu getirmek zor.

Amber Tesbih adlı bir başka öykü bir askerın günlüğünden parçalar... Okurken askerın iç dünyasına giriyor, içinde bulunduğu ağır şartların onu nasıl olup da 'çıldırtmadığına' şaşırıyorsunuz. Öyküler her şeyden önce psikolojik açıdan çok güçlü olan ya da öyle görünmek zorunda olan insanların hayatta kalma mücadelesini anlatıyor. Hayata geri dönme umudunu, kaldığı yerden devam edebilme isteğini hiç kaybetmeyenlerin mücadelesini...

Özunal'ın dili süslü, anlatımı zengin, ifadesi çeşitli. Böyle 'sert' öyküleri bile yumuşatan bir dili var. Konuyu bir de 'insan' cephesinden okumak iste-

yenler için bu öyküler iyi birer 'içerik' vaat ediyor.

Kitabın ikinci bölümünde *Ege Öyküleri* başlığı altında dokuz öykü var. Özunal'ın Kuşadası'nda yaşayan bir Egeli olduğunu ve bu hikâyelere gerçekten vakıf olduğunu hatırlatayım. Zaten Özunal bunu kanıtlarcasına, Ege'nin diline hâkim, oraların neredeyse kokusunu bile yansıtan öyküler anlatmış. Ege insanının, Ege esnafının, Ege yağmurunun, rüzgârının, güneşinin tüm özelliklerini tatlı bir üslupla ince ince anlatmış. İlk bölümdeki öykülerde hayatta kalma savaşı anlatılırken, bu öykülerde hayatın nasıl da yaşanması olduğunu vurguluyor. Tabii ki burada da 'hayatta kalma mücadelesi' var, ama iki 'bölüm' birbirine tıpkı iki 'bölge' gibi bakıyor.

Yazıyı *Amber Tesbih* öyküsündeki komutanın sözleriyle bitirelim ve gelecek nesillere barış ve aşktan daha önemli bir şey olmadığını anlatmaktan vazgeçmeyelim derim: "Belki bir gün barış iki savaş arasındaki süreç olmaktan çıkar".

Gece Sevgilisi
Mucize Özunal
Tudem Yayınları / 112 sayfa

Gördüm baykuş ile panterin bir böreği bölüştüğünü

Her yazarın, hatta sıkı okurun ben yazsaydım dediği bir kitap yok mudur? İyi Kitap sordu; 'Korkma Ben Varım' ve 'Dublörün Dilemması' kitaplarıyla okuyana sözcüklerin gücünü yeniden hatırlatan tartışmacı yazar Murat Menteş, 'Ben yazsaydım' dediği çocuk kitabını anlattı...

"Çocukluktan çıktığımızı zannetmek aslında çocukçadır"
Attilâ İlhan [1925-2005]

Çocukluğumda okuduğum kitapların istisnasız hepsini sevdim. Bu çok garip. Şu anda ilkokul üçüncü sınıfta okuyan ikiz oğullarımın da hiçbir kitaptan şikayetçi olmadıklarını görüyorum. Belki de çocukluk, okurluğun altın çağıdır? Gerçi bu yaşında da, okuduğum kitapların her birinde mutlaka ilgiye değer bir yön buluyorum. Kitap, özü itibarıyla güzel.

Nasip olur da torunlarımla tanışma, konuşma imkanı bulacak kadar yaşarsam, onlardan biriyle aramda şöyle bir diyalog geçeceğini tahayyül ediyorum: "Al bakalım evlat, bu kitabı seveceğinden eminim."

"Pal So-ka-ği Ço-cuk-la-rı. Dede, bu kitabı okuduğunda sen küçük bir çocuk muydun?"

"Ben hâlâ o küçük çocuğum evlat."

Çocukluğumda, kitapları birer mucize mekanizması gibi algılıyordum. Kağıdın üzerinde sıralanmış küçücük lekeleri takip ediyorsun ve gözünün önünde bambaşka dünyalar beliriyor: *80 Günde Devrialem*, *Denizler Altında Yirmibin Fersah*, *Tom Sawyer*, *Esrarlı Ada*, *Küçük Prens*, *Çocuk Kalbi*, *Guliver'in Seyahatleri*, *Keloğlan*, *Dede Korkut Masalları*, *Nasrettin Hoca*, *Andersen Masalları*, *Grimm Masalları*...

Çocukken, iştahı yerinde bir okurdum. Bir kitabı defalarca okumaktan sıkılmazdım. Türkçe ders kitabındaki okuma parçalarını ve şiirleri ezberlerdim. O çağlarda, kitap yazmak gibi olağanüstü bir işe girişebileceğimi hayal bile edemezdim. Fakat okuduğum çizgi romanlara bakarak, çizerlik

mertebesine ulaşabilmeyi dilerdim. Tay Yayınları'nın *Mandrake*, *Örümcek Adam*, *Kızılmaske* gibi çizgi romanları beni tam anlamıyla büyüüyordu.

Düşünüyorum da... galiba çocuklukta okunan kitaplar asla unutulmuyor. Hafızamızın gittikçe derinleşen, bulanık sularında o kitaplar hep kıyıya yakın bölgelerde yüzüyor.

Sadede geleyim. Sanırım, *Alice Harikalar Diyarında*'yı yazmış olmak isterdim. Tamamiyle farklı bir dünya kurma fikri, belki de ancak çocukluğun sağladığı güvence sayesinde gerçekleşme imkanına kavuşuyor. Elbette bilimkurgu, fantastik edebiyat gibi türler var. Fakat yetişkin zihnindeki koridorlara bir hikâyeyi sığdırabilmek için çok fazla törpü, testere, makas vs. kullanmak gerekiyor. İmkansız hikâyeleştirmede çocuklarla çok daha verimli bir işbirliği yapılabilir.

Çocuğun zihninde kurmaca ile gerçek, fantastik ile gerçekçi olan arasındaki sınırlar esnek ve belirsiz. Masalsı unsurları doğal karşılayan çocuk, gerçekçi anlatımda da mucizevi bir yön buluyor.

Alice Harikalar Diyarında'yı ilkin 1982'de okumuş olmalıyım. Doğrusu, o dönemde favorilerimden biri değildi. Tuhaf ama Monte Cristo Kontu Edmond Dantes'i kendime Alice'den daha yakın buluyordum. Alice'in maceraları, her çocuğun başına gelebilecek türdendi! Monte Cristo Kontu ise yetişkinlerin muazzam dünyasında yaşıyordu...

Yazarlığa heves ettiğim ilk gençlik çağlarımda, Alice'in maceralarını tekrar okudum. Zira, bu küçük kitabın, entelektüel evrende yaygın ve çok yönlü etkiler uyandırmış olduğunu

ayırımsadım. Mesela, Enis Batur'un ilginç kitabı *Kediler Krallara Bakabilir*, adını, *Alice Harikalar Diyarında*'dan alıyordu. Beyaz tavşanı takip etmek, felsefi bir metafor olarak büyük önem taşıyordu. Jefferson Airplane'in harika şarkısı *White Rabbit*, Alice hakkındaydı... Diyeceğim, artık çocuk olmadığım halde, kitabın bana doğrudan, sıcak ve sarsıcı bir şekilde hitap ettiğini hayretle gördüm. *Alice Harikalar Diyarında*'nda hayatın, insanın, dünyanın özüne temas eden büyük bir sanat eseri.

Bütün o karakterler... Beyaz Tavşan, iskambil kartlarından askerler, nargile içen tırtıl, kurbağa ve balıktan oluşan uşak çifti, Şapkacı ve Mart Tavşanı, sırttan Cheshire kedi, çirkin düşes... O muntazam curcuna... göz yaşlarının havuza dönüşmesi, yiyeceklerin Alice'i devleştirip enikonu küçültmesi, çay saatinin sonsuza dek sürmesi, kriketin flamingo ve kirpi kullanılarak oynanması, ayakkabının mezgitle boyanması, Kral'ın anlamsızlığa şükretmesi, Kraliçe'nin her adımda idam emirleri yağdırması, gövdesiz kelleyi kesme tartışması... Sahte Kaplumbağanın deyimiyle bu 'olağanüstü saçmalıklar' nasıl oluyor da milyonlarca insanın zihninde, gönlünde böyle güçlü bir hakikat rüzgarı estiriyor?

Aslında bir matematikçi, mantıkçı ve din adamı olan Lewis Carroll'ın [Charles Lutwidge Dodgson, 1832-1898] sezgileri ya da muhayyilesi, nasıl oluyor da 140 yıldır handiyse tüm insanlık tarafından okeylenen bir başyapıt ortaya koyuyor?

Velhasıl *Alice Harikalar Diyarında*'yı, yazmış olmak da, en az okumuş olmak kadar neşelendirirdi ben-denizi.

2009'da 'iyi' ki bunları okuduk

İyi Kitap, henüz neyi sevdiğini keşfedememiş çocukları 'iyi kitap'larla tanıştırmaya arzusuyla çıktı yola. Keşiflerin alışkanlığa dönüşmesi ancak 'iyi kitap'lar okumakla mümkündür bizce. Yıl boyunca yaptığımız seçimlerde, tanıtmayı seçtiğimiz kitaplarda, en önce bu koşulu gözettilik.

Sadece 'adetten' diye değil, zamana bir anlam katmak için biraz da, geride bıraktığımız yılda iyi ki okuduk dediğimiz kitapları hatırlayalım istedik. Bu hatırlayış gelecek yıllarda bir adete dönüşür belki, kim bilir.

İlerleyen sayfalarda dergimiz yazarlarının hazırladığı bir seçki bekliyor sizi; 2009'un İyi Kitapları. Okul öncesi, çocuk, gençlik, başvuru kitapları ve çizgi roman türlerinde yılın en iyileri olduğunu düşündüğümüz kitaplar...

Bu seçki'deki kitapların kaçırdığınız okumalar konusunda size, çocuğunuza ve öğrencilerinize yol göstermesi umuduyla.

İyi seneler...

Okul Öncesi Kitapları

Kedi Adası

Cömert Ağaç

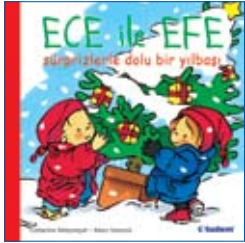

Hani bazı çocuk kitapları vardır, okurken, kitabın çocuklar için mi yoksa büyükler için mi yazıldığını anlayamazsınız... Cömert Ağaç da tam olarak öyle bir kitap. Meşhur karikatürist-yazar Silverstein'in 1964'te yayımlanan kitabı, küçük bir çocuk ve istediği her şeyi ona veren bir ağaç arasındaki arkadaşlığı öykülüyor. Hatta hikâyenin sonunda artık

ağacın vereceği bir şeyi kalmıyor ve arkadaşına ancak yapraklarının gölgesini sunabiliyor. Kitap, okuyanı karşılıksız sevgi üzerine düşünmeye davet ediyor.

Shel Silverstein / Çeviren: Sevim Öztürk
Bulut Yayınları / 54 sayfa

Ece ile Efe

On iki kitaplık bu seriyi seçmemizin sebeplerinden biri, zaman zaman çocukların hayatlarındaki en büyük problemlerden biri olan 'kardeşlik olgusunu ince ince işlemesi, diğeryse hikâyelerin cinsiyetçilikten uzak ve eşitlikçi olması. Seride, Ece ile Efe'nin gündelik ama eğlenceli maceraları anlatılırken oyuncak bebeği sadece kız çocuğun elinde görmüyor, yaramazlığı sadece erkeğe atfetmiyoruz. Resimleriyle de oldukça keyifli olan bu hikâyeler, miniklerin edebiyatla tanışması için önemli bir şans.

Onu zor durumdan kurtarmak da bizim ağabey karıncaya düşüyor. Dost ve kardeş olmanın değerine, anlamına dair güzel bir resimli öykü.

Catherine Metzmeier / Resimleyen: Marc Vanenis
Tudem Yayınları / 16 sayfa

Karıncanın Kardeşi

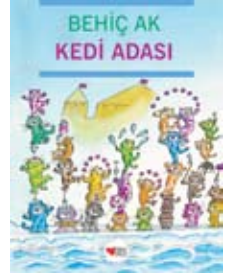
Anne ve babanın ilgisini, onlarca oyuncakçı hangi çocuk paylaşmak ister? Bizim küçük karınca tam da bu sebepten biraz kızgın. Çünkü kardeşi o nereye gitse peşinden geliyor, onu rahat bırakmıyor ve sonunda olan oluyor. Kardeş karınca, annesi izin vermediği halde bahçedeki örümcek ağına tırmanıp salyangoz kabuğuna saklanıyor.

Onu zor durumdan kurtarmak da bizim ağabey karıncaya düşüyor. Dost ve kardeş olmanın değerine, anlamına dair güzel bir resimli öykü.

Z. Suna Dölek / Resimleyen: Sedat Girgin
Tudem Yayınları / 34 sayfa

Kedilerle dolu bir ada. Bu adaya sadece yaz aylarında insanlar geliyor. Kış olup da el ayak çekilince, bizim kediler hem yalnızlık hem barınma hem de beslenme sorunuyla baş başa kalıyorlar. Kedilere dair bu fantastik öyküyü kaleme alan, bir de o meşhur duygusal, yaratıcı çizgileriyle resimleyen Behiç Ak, geçinmek için sirk kuran kedilerin nasıl yardımlaşarak ve üreterek ayakta kaldıklarını anlatıyor. Behiç Ak da yaz kış Büyükkadada yaşayanlardan; kışın ıssızlığında adada ortaya çıkan ayrıntıların iyi bir gözlemcisi ve anlatıcısı olmuş bu kitabıyla...

Yazan ve resimleyen: Behiç Ak / Can Çocuk / 32 sayfa

Kim Korkar Kırmızı Başlıklı Kız'dan?

İlla üvey anneler kötü mü olmalı masalarda, kurt her zaman etrafına zarar mı vermeli? 'Hayır' diyor bu kitap, 'kötü olmak zorunda değil, onu da sevebiliriz'. Yavru Kurt, tek başına ormana gitmek istediğini söylediğinde annesine; annesi şöyle bir afiş asıyor boynuna: "Dikkat! Dikkat! Sevgili Avcı Amca, belki biraz şişlik varsa karnımda, inan sadece brokolili makarna. Lütfen karnımı boşuna yarma. Biz vazgeçtik et yemekten. Bıktık masalarda kötülenmekten." Masalların bütün klişelerini yikan, eğlenceli bir hikâye.

Sara Şahinkanat / Resimleyen: Ayşe İnan Alican
Kır Çiçeği Yayınları / 32 sayfa

Ördek, Ölüm ve Lale

Ölüm bir gün Ördek'i almaya gelir. Ördek de tıpkı okuyucu gibi irkilir Ölüm'ü görünce. Ama sonra usul usul olağanlaşır Ölüm'ün varlığı. Ölümünden sonra ne olacağına dair sorular sorar Ördek. Tıpkı çocukken bizim sorduğumuz ya da çocuklarımızın şimdi bizlere sorduğu gibi. Ve çocukların içinde koca bir soru işaretini olan ölüm, hikâyenin içinde yavaş yavaş anlaşılır hale gelir. Ölüm'le Ördek'in hüznünlü macerası, küçük okuyucunun ölümle hayatın kol kola gittiğini anlamasına yardımcı olacak ender hikâyelerden.

Wolf Erlbruch / Çeviren: Bahar Siber
İletişim Yayınları / 32 sayfa

Çift kapaklı bir kitap olduğuna hemen belirtelim. Şanssızım!da güneşli bir günde yürüyüşe çıkar Amanda. Her adımda peşindedir şanssızlık; hep farklı bir yöne dönerek ya da farklı bir şey yaparak, oyuncak dükkânının açılışına katılma, sevimli bir köpeği okşama, yerde bir lira bulma fırsatını kaçıtır.

Ama günün sonunda yatağa girerken şanslı bir kızdır, çünkü gün boyu ne kadar şanssız olduğunu fark etmemiştir! Şanslıyım'ın hikâyesini siz tahmin edin! Hayatta ne kadar şanslı ya da şanssız olduğumuzun olaylara nasıl baktığımızla ilgili olduğunu çok güzel anlatmış yazar.

Thomas Halling / Resimleyen: Eva Eriksson
Çeviren: Ali Arda / Kanat Çocuk / 48 sayfa

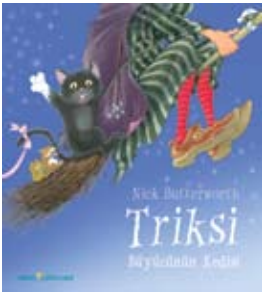
Koyun Russell ve Kayıp Hazine

Koyun Russell, Kurbağapoposu Çayırında yaşayan diğer koyunlardan çok farklı bir koyun! O, sürüdekilerle aynı şeyleri yapmıyor, kendi bildiğini okuyor. Bu macerada Russell, Kurbağapoposu Çayırının Kayıp Hazinesi'ni bulmaya kararlı. Yükseklerle bakar, alçakları tarar, içerileri arar, dışarıları bakar. Sonunda hazine sandığına ulaşır. Eğlenceli resimlerle dolu bu hikayeyi okurken çocuklar da amaca ulaşmak için kendi kararlarını alıp onların peşinden gitmenin önemini anlar.

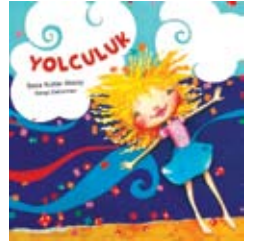
Rob Scotton / Çeviren: Senem Onan
Mandolin Yayınları / 32 sayfa

Triksi

Bir büyücünün kedisi olan Triksi'nin tüyleri diğer kediler gibi koyu gri, ancak bir farkı var: bir patisi bembeyaz! Minik kedi bu yüzden çok mutsuz. Oysa arkadaşları onu bu nedenle dışlamıyor. Triksi ne yapıp ediyor patisini griye boyamanın bir yolunu buluyor. Diğerlerinden farkı kalmayınca bu defa da aynılıktan şikayet ediyor! Triksi, küçük yaşta farklılıkların doğal olduğunu öğreten, farklılıklarımızdan utanmamamız gerektiğini anlatan bir resimli kitap.

Nick Butterworth
Çeviren: İlnur Özdemir
Turkuvaz Kitap / 34 sayfa

Yolculuk, şiirsel dili ve başarılı çizgileriyle 2009'un en özenle hazırlanmış okul öncesi çocuk kitaplarından biriydi. Sarı, kıvrırcık saçlı küçük kızın derdi sıkılmak. Sıkılıyor çünkü hem evde eğlenemeyecek bir şey bulamıyor, hem de uzak denizlerde kaptanlık yapan babasını çok özleyiyor. Onun sıkıntısını kovalamak için annesi eline boya kalemlerini ve kâğıdı tutuşturuyor. Küçük kız başlıyor hayallerini çizgilere dökmeye. Tıpkı kitaplarla çıktığımız hayali yolculuklar gibi resimlerle uzakları yakın ediyor. Bu kitap çocuklara boyalar, kâğıtlar ve hayal gücüyle sıkıntılarını nasıl kolayca ve zevkle kovalabileceğini gösteriyor.

Seza Kutlar Aksoy / Resimleyen: Serap Deliorman
Tudem Yayınları / 28 sayfa

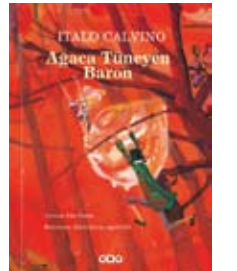
Çocuk Kitapları

Ağaca Tüneyen Baron

Soylu ve zengin bir baron soyundan gelen Cosimo, henüz on iki yaşındayken babasına isyan edebilecek kadar cesur. Herkese kızınca bir ağacın tepesine çıkıp bir daha da inmiyor, ancak yerde olup biten her şeye karışıyor. Başkaları onu anlamasa da, Cosimo insanları anlamaya uğraşiyor. Hayata dair çok gerçekçi ayrıntılarla işlenmiş bu ütopyik roman empati nedir sorusuna yanıt arıyor. Karşındakini anlamak, farklı olsa da kabul etmek ve saygı duymak...

Italo Calvino / Resimleyen: Maria Enrica Agostinelli
Çeviren: Filiz Özdem / YKY / 224 sayfa

Aklından Düşünceler Geçen Çocuk

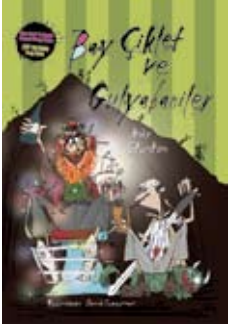
Küçük Rosalinde'ye karışan karışana: Annesi, babası, büyükannesi, büyükbabası, arkadaşı Fredi... Hepsi de onu eleştirip ona öğüt veriyor. Oysa Rosalinde'nin kafasının içindekileri kimsenin bilmesine imkan yok! Üstelik Rosalinde Fredi'ye inat, kaleci olmak istiyor! Alman yazar, bir çocuğun aklından geçenleri, kurduğu hayalleri, onu biçimleyen düşünceleri mizah dolu bir dille anlatıyor. Yetiş-

kinlerin söyledikleriyle yaptıkları arasındaki çelişkileri, bir çocuğun gözünden yansıtarken farklı kuşakları kağıt üstünde buluşturuyor. Bu defa sazi çocuklar ellerine alıyorlar da diyebiliriz!

Christine Nöstlinger / Resimleyen: Erhard Dietl
Çeviren: Necdet Neydim / Günışığı Kitaplığı / 88 sayfa

Bay Çiklet serisi

Neredeyse bütün güzel şeylerden nefret eden bir adam Bay Çiklet. Limonlu Bayır'ın tatlı ve iyi kalpli sakinleri ondan çok çekiniyorlar. Bu kırmızı sakallı, gözlerinden öfke ve terslik fişkıran adamın en acayip tarafı ise, pislik içinde yaşadığı halde bahçesinin pırıl pırıl olması. Ama bu sadece ilk maceranın kilit noktası! Bay Çiklet çıkılmadık gulyabani dağı, kovalanmadık milyarder bisküvi, yapmadık hainlik bırakmı-

yor. İyilik ve kötülük kavramını bir panayır meydanı kadar şenlikli işleyen, bir türlü kızamadığımız kötü bir kahramanı olan bu seriyi ıskalamak olmaz. Sırasıyla okuyalım derse-
niz; Sen Kötü Bir Adamsın Bay Çiklet, Bay Çiklet ve Milyarder Bisküvi, Bay Çiklet ve Gulyabaniler, Bay Çiklet ve Güç Kristalleri... Kahkaha garantisıyla...

Andy Stanson / Resimleyen: David Tazzyman
Çeviren: Elif Yalçınkaya / Tudem Yayınları

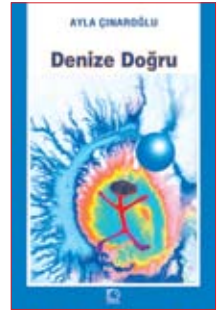
Ben Bir Fareydim

Fare çocuk, ya da Joan ve Bob adlı yardımsever ihtiyarların ona verdiği isimle Roger, aslında çok iyi kalpli, sevimli ve zeki bir çocuk. Tek kusuru var: "Ben bir fareydim" diyor, başkaca da bir şey demiyor. Joan ve Bob onun biraz 'yarım akıllı' olduğunu ya da hafıza kaybına uğradığını düşünüp bağırmasına balsa da, saray filozofu onu yeni çalışmaları için bir deney hayvanı olarak, ucube oynatıcısı ise kendisine bir servet kazandıracak bir mahluk olarak görüyor. Neyse ki Roger talihli bir çocuk. Her zaman kötülükten kurtulup, iyi ve güvenli insanlara sığınmayı beceriyor. Pullman'ın kaba, yalancı ya da kötü insanların kaybettiği, iyi yürekli ve çalışkanların kazandığı bir dünyayı resmettiği roman biraz didaktik olsa da, yer yer klasik felsefeden, yer yer günlük hayat felsefesinden yararlanarak çocuklara felsefi düşünme metodu da çaktırmadan öğretmesi önemli. Roger gerçekten ısrarla belirttiği gibi bir fare mi, yoksa bu, popüler gazetelerden birine tiraj sağlamak için uydurduğu kuyruklu bir yalan mı? Eğer bir fareydiyse şimdi nasıl oldu da bir insana dönüştü? Bu soruların cevabı ise tabii ki kitabın sonunda gizli!

Philip Pullman / Çeviren: Niran Elçi
İthaki Yayınları / 201 sayfa

Denize Doğru

İşte duygusal etkisiyle okuyanı düşünmeye ve harekete geçmeye yönelen bir öykü var karşımızda... Doğuştan felç olan küçük Esmâ, kıyıda bir deniz topu buluyor günün birinde ve takılıyor peşine. Üstelik yürüyememesi topun peşinden gitmesine engel değil; çünkü içindeki yaşama sevinci, güç ve umut, o topa da hayata da sıkı sıkı tutunmasını sağlıyor. Küçük Esmâ'nın hikâyesi çok büyük bir ders veriyor okuyana: Asıl engelin bacaklarımızda, kollarımızda ya da gözlerimizde değil, mantığımızda, ruhumuzda, bizi yaşamaktan mahrum bırakan ve etrafımızı kuşatan engellerde olduğunu çarpıyor yüzümüze... Ayla Çınaroğlu'nun şiirsel bir dille yazdığı naif ve çarpıcı bu öyküyü okumadan geçmemeli.

Ayla Çınaroğlu / Uçanbalık Yayıncılık / 52 sayfa

Dikkat! Maymun Çıkabilir

2008 Tudem Edebiyat Ödülleri Gülmece Öykü birincisi olan bu kitap, kimi zaman hayatından memnun olmayan ve bir an evvel büyümek isteyen çocuklara çocuk olmanın keyifli hallerini hatırlatıyor. Çocuklar on bir yaşındaki Nedim'in ailesi ve arkadaşlarıyla yaşadığı maceraları okurken, hem öykünün içinde kendi yaşadıklarını bulacak, hem de yaşadıkları anın tadını çıkarmayı öğrenecekler. Nedim'le onun hikayelerini okuyan çocuklar arasındaki belki de en büyük ortaklık, arkadaşlarla yaşanan o güzelim dostluk ve aile içinde kurduğumuz o sıcakık sevgi.

Ahmet Önel / Tudem Yayınları / 112 sayfa

Ellika Tomson'un Keşif Günlüğü

Ellika, Kristof Kolomb hakkında bir kompozisyon ödevi yapmak zorundaydı. Ama canı hiç yazmak istemiyordu; çünkü o kâşiflerin hepsinin 'ölü moruklar' olduğunu düşünüyordu. Tamirci ve temizlikçi komşusu Pampas, ona minik siyah bir defter hediye etti ve bu ödev yerine kendi hakkında bir kitap yazmasını önerdi. Ellika itiraz etti, çünkü o bir kâşif değildi. Pampas'a göre ise, kâşif olmak için uzaklara gitmek gerekmiyordu. Çocuklara keşif yapmak için çok da uzaklara gitmek gerekmediğini anlatan kitabın yazarını Kum Kurdu serisinden hatırlayacaksınız.

Asa Lind / Resimleyen: Hakan Gürsoytrak
Çeviren: Ali Arda / Kanat Kitap / 128 sayfa

Gözlerinde Güneş Var

Sevim Ak'ın yatılı bölge ilköğretim okulları izlenimlerinden oluşan kitap için yazarı, "Çocuklar her yerde aynı... Bu kitabı okuyan büyük kent çocukları koşullar farklı da olsa içten, samimi ve tüm çocukların çok iyi bildikleri dilden konuşan köy çocuklarıyla kendilerini kardeş hissedecekler" demişti. Anadolu'nun her köşesinden iki yüzün üstünde YİBO'ya ve yetmiş kadar köy okuluna giden yazar arada aşılamayacak

mesafeler, anlaşılamayacak yabancıklar olmadığına dikkati çekiyor. Koşulsuzluklar ve zorluklar içinde mücadele eden çocukların, aydınlığa ulaşmak için katlandıkları zorlukları anlatıyor. Türkiye'de çocuk gerçeğini anlatan sayılı kitaplardan biri. Anı türünün de ender örneklerinden olduğunu belirtelim.

Sevim Ak / Can Çocuk / 206 sayfa

Karanlıktan Korkan Baykuş

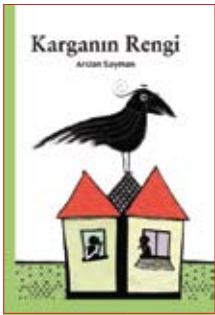

Şlop, bu hikâyedeki baykuşun adı. Burnundan kıl aldırmasa da onun da zayıf bir tarafı var: Karanlıktan çok korkuyor. Baykuşların geceleri uyanık olduğu ve öttüğü düşünülürse, bu sizce de çok tuhaf değil mi? Şlop korkusunu diğer baykuşlardan gizlemek için her gece birazcık da olsa ışığın düştüğü ağaçların tepelerinde tüneyecek yer arıyor. Baykuş arkadaşları her gece ortadan kaybolan Şlop'un ne yaptığını anlamayacak

mi? Bu kitapla çocuklar hayvanları tanıırken dostluğu, soru sormayı, cesareti ve hoşgörüyü de öğreniyor...

Jill Tomlinson, Paul Howard / Çeviren: G. Ateş Aytuğ
Hayykitap / 112 sayfa

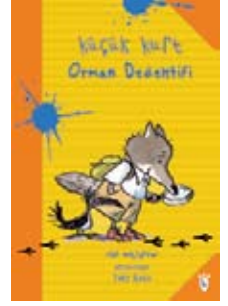
Karganın Rengi

Kitaba adını veren öykünün başkahramanı kapkara bir karga. Sonra Emre ve Cenk var. İkisinin de derdi aynı. Karganın rengi. Yazar karganın rengi tartışmasını tatlıya bağladıktan sonra Sevecenlikler Ülkesi adında bir masal diyarına yolaniyor. İlgin, Ulaş ve hatta Sezen Aksu bize göz kırpmıyor bir yerlerden. Herkes var, her şey var ama en çok dostluk, bağlılık, dayanışma ve 'çocuk olmak' var bu öykülerde. Çocuklar, kendi dünyalarının ne kadar temiz, sevecen ve geri dönülemez olduğunu anlasınlar diye.

Arslan Sayman / Resimleyen: Deniz Üçbaşaran
Tudem Yayınları / 88 sayfa

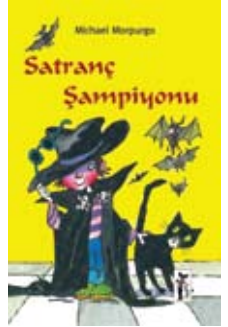
Küçük Kurt Serisi

Hiç kötülük yapamayan küçük bir kurt kahramanımız. Ancak zaman kötü! Küçük Kurt'un annesi babası onu kötülük öğrenmesi için Kurnazlık Okulu'na yolluyor. Kötülüğün dokuz kuralını öğrenmek için yola düşen Kurt'un maceraları Kötülük Kitabı, Zor İşler Günlüğü, Vaşî Yavrular İçin Perili Malikânesi ve Orman Dedektifi adlı kitaplarda toplanıyor. Ailesine ilk mektubunda "Anneciğim ve babacığım, eve dönmememe izin verin lütfen lütfefeeen" diye yazan Küçük Kurt, sonradan başına gelenlerin üstesinden gelmeyi beceriyor.

Ian Whybrow / Resimleyen: Tony Ross
Çeviren: Elif Yalçın / Tudem Yayınları

Satranç Şampiyonu

Hayır efendim, bu kitap satrançla ilgili bir başvuru kitabı ya da bir satranç şampiyonunun hayat hikayesi değil. Resmen bir macera romanı. Bill yeni taşındıkları evin bahçesini çok sevmiştir ancak yan komşunun korkusundan istediği gibi davranamaz. Kapkara giysileri ve vaşî kedisile korkulmayacak gibi de değildir hani yan komşu! Kardeşinin tavşanı bu garip kadının bahçesine kaçınca korkusuyla yüzleşmek zorunda kalan Bill, kadının bir sürü satranç tahtası dolu evine girince iyice şaşırır. Çünkü bu tahtalarda ne piyon vardır ne kale ne de şah. Ancak Bill'in çözmesi gereken tek gizem boş satranç tahtaları değildir.

Michael Morpurgo / Çeviren: Uğur Önver
Çizmeli Kedi Yayınları / 80 sayfa

Selo'nun Kuşları

Sedat Simavi ödüllü usta yazar Cemil Kavukçu'nun çocuklar için kaleme aldığı Selo'nun Kuşları, ancak site bahçelerinde koşup oynayabilen çocukları, yoğurtçuların naralar attığı, topaçların yuvarlandığı, sokak aralarında misket savaşlarının kızıştığı eski zaman mahallelerine taşıyor. Aslında kendi çocukluğunun masal tadındaki günlerini paylaşıyor Kavukçu. Üstelik akşamüstleri poğaça, kek kokularının tırmandığı mutlu evleri anlatmıyor bir tek. Annesiz babasız büyümek, hatta çocukluğunu yaşayamadan büyümek zorunda kalan çocukların hikâyelerini öksüz bırakmıyor yazar.

Cemil Kavukçu / Resimleyen: Yaprak Moralı
Can Çocuk / 99 sayfa

Soğan Oğlan

Sembolik bir hikâye Soğan Oğlan; kahramanları meyve sebzeler. Fakir ve kalabalık ailenin en küçüğü... Çok gururlu ve çalışkan Soğan Baba, oğluna hep şu öğüdü veriyor: "Git, gez dolaş dünyayı, ama kimseye kötülük etme, sana kötülük yapan olursa onu iyi gör tanı ve anla!" Soğan Oğlan da uslu olduğundan babasının öğüdünü dinliyor. Geziyor oradan oraya ve başına neler geliyor neler... Bu kitap, çocukların mutlaka okuması gereken

yolculuk hikâyelerinden...

Gianni Rodari / Resimleyen: Claude Leon
Çeviren: Aslı Özer / Can Çocuk / 268 sayfa

Sorun Yaratmayan Kıyafet

Sylvia Plath verimini çocuk edebiyatına yansıtan yazarlardan. Yazarın Sorun Yaratmayan Kıyafet'i keşfedilmiş bir kitap. Böyle diyoruz çünkü eser yazarın ölümünden tam otuz üç yıl sonra notlarının arasında şans eseri bulunmuş. Üç öykü -masal demek daha doğru olur aslında- içeriyor kitap. Masalların ortak özelliği, babaanne masalı tadında olmaları. Yazım şekli ve dil olarak geleneksel kalıpları taşımadan

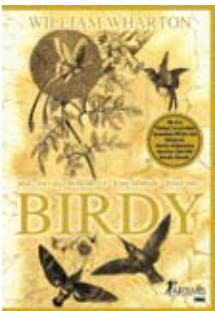
bu tadı vermeleri masalların büyüsunü arttırıyor. Kitabın şiir biçimli ilk masalı Yatak Kitabı'na bir dikkat çekiyoruz. Hayal gücü çeşitlenmesi diye buna deriz.

Sylvia Path / Çeviren: B. N. Ögütçü, Z. E. Keskin
İmge Kitabevi / 64 sayfa

Gençlik Kitapları

Birdy

William Wharton, bundan yirmi yıl önce, savaş karşıtı romanı Birdy'yi yazdığından beri dünyada pek bir şey değişmedi. Bugün de güncelliğini koruyan savaş olgusunun yarattığı psikolojik gerilimi anlatan bu dokunaklı roman, şimdiden bir klasik sayılıyor. Kendilerine karşı olan acımasız dünyaya, bu dünyanın onları kapattığı 'dengesiz kafes'in içinde debelenmelerine rağmen dostluklarını ve birbirlerini korumaya kararlı iki eski arkadaşın, Birdy

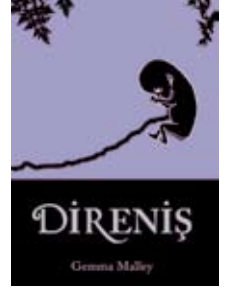
ve Al'in hikâyesi bahsettiğimiz. Kalplerde Forrest Gump'la Guguk Kuşu arasında bir his bırakan Birdy, 1984'te Alan Parker tarafından filme de çekilmişti.

William Wharton / Çeviren: Evrim Şolpan
Artemis Yayınları / 452 sayfa

Direniş

Gemma Malley, sonsuza dek yaşam ütopyasını distopik bir gerçeklik haline dönüştürdüğü Bildirge'den sonra, devam kitabı Direniş'te düzen karşıtı yeraltı örgütlenmesine ve örgütün eylemlerine odaklanarak etkileyici bir üslupla oynatıyor kalemini. Hikâyede 2040 yılında, sonsuza dek yaşama ütopyası'nın somut bir gerçeklik haline dönüştüğü bir gelecekte geçer. Uzun ömürlülük ilaçları nüfus patlamasına yol açmıştır ve sonsuz yaşamdan vazgeçilmediği sürece çocuk sahibi olmak yasaklanmıştır. En azından Bildirge'de böyle denmektedir. Ancak Bildirge'yi kabul etmeyenler ya da Bildirge'yi kabul ettikleri halde çocuk sahibi olanlar çıkacaktır. Sonuç; Direniş'tir!

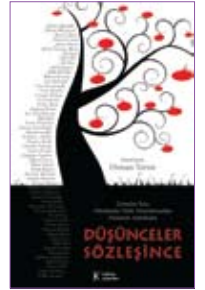
Gemma Malley / Çeviren: Demet Evrenosoğlu
Tudem Yayınları / 328 sayfa

Düşünceler Sözleşince

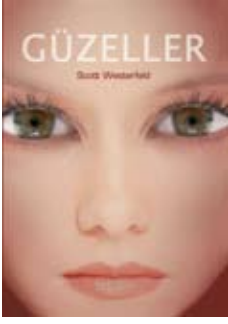
Elli dört yazarın denemesinin yer aldığı antolojiden bahsederken sözü Semih Gümüşe bırakmak en iyisi olacak: "Edebiyat sevgisini taşımanın en kestirme yolunun günümüz yazarlarından geçtiğine, sonra başa dönülmesi gerektiğine inanıyor, okullarda ya da içinde bulunduğum her yerde bu yoldan yürümeyi öneriyorum. Öte yandan, ilk akla gelen şiir, öykü ya da romanın yanı sıra, denemeden geçen, önemli bir yolu daha var bu çabanın. Öyle deneme yazarlarımız var ki, onları okumak bazen öykü ya da roman okumaktan daha kalıcı etkiler yapabilir, önümüze açtığı önyargısız ve önkoşulsuz düşünce ufkuyla gençlere belki öteki türlerden bile daha yakın gelebilir. Kelime Yayınları'nın Düşünceler Sözleşince adıyla yayımladığı deneme antolojisi bu fırsatlardan birini veriyor. Bizde deneme antolojilerinin sayısı az, Düşünceler Sözleşince de bunların sonuncusu."

Hazırlayan: Osman Torun / Kelime Yayınları / 232 sayfa

Güzeller

Tally'nin hayatı neredeyse mükemmeldi. Kendisi gibi çekici bir erkek arkadaşı, son moda kıyafetleri, eğlenceli bir çevresi vardı. Yine de içini kemiren tatsız bir his vardı: Bir şeyler yanlış gidiyordu sanki. Tam bu sırada Tally'ye geçmişinden bir mesaj geldi ve bu mesajla hayatı alt üst oldu: Şimdi ya bildiklerini unutacaktı ya da hayatta kalmak için mücadele

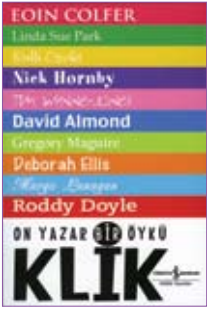

edecekti... Distopya ustası Amerikalı yazar eksiksiz ve karmaşık bir toplum düzenini ustalıklarla kurgularken çok yönlü karakterlere yer veriyor. Tally'nin geçmişiyle yüzleşmesi okuyanı kendi hayatıyla yüzleşmeye davet ediyor. Sürükleyici seri Çirkinler ve Özeller ile devam ediyor.

Scott Westerfeld
Çeviren: Niran Elçi

Tudem Yayınları / 392 sayfa

Klik : On Yazar Bir Öykü

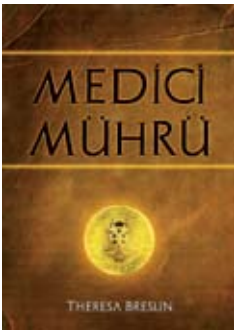

On yazarın, Nick Hornby, David Almond, Roddy Doyle, Eoin Colfer, Deborah Ellis, Gregory Maguire, Linda Sue Park, Ruth Ozeki, Tim Wynn Jones ve Margo Lanagan'ın ortaklığının ürünü garip bir 'miras' öyküsü bu. Maggie ve Jason'ın ünlü bir fotoğrafçı olan büyükbabaları uzun ve heyecanlı yaşamın ardından Maggie'ye bir kutu deniz kabuğu, Jason'a ise fotoğraf makinesi ile fotoğraflarını bırakır. Maggie ve Jason'a düşen bu mirasın ardındaki sırrı çözmeye çalışmaktadır.

L.S. Park, Dİ Almond, G. Maguire, v.d.

Çeviren: Zeynep Seyhan / İş Kültür Yayınları / 244 sayfa

Medici Mührü

Medici Mührü tarihsel olayları edebiyatla birleştiren en iyi örneklerden biri. Adından da anlaşılacağı üzere hikâye 1500'lerin İtalyasında geçiyor. Azılı bir kaptan kaçan Matteo, büyük bir şans eseri Leonardo da Vinci'nin maiyetine giriyor. Maestro'nun zalim Cesare Borgia için yürüttüğü askeri projelere, ünlü yapıların duvarlarına yaptığı muhteşem fresklere, kadavra incemelerine ve

uçuş denemelerine tanık oluyor. Ancak Matteo büyük bir sır saklıyor; hem Borgia hem de Medici ailesinin, ele geçirmek için öldürmekten çekinmeyecekleri bir sır...

Theresa Breslin / Çeviren: Arif Cem Ünver
Tudem Yayınları / 647 sayfa

Mezarlık Kitabı

Ailesi acımasızca öldürülen bir bebek, evlerinin yakınındaki bir mezarlığa sığınarak aynı kaderi paylaşmaktan kurtulur. Yaşarken çocuk sahibi olamamış mezarlık sakini bir çift tarafından evlat edinilen çocuk Nobody (Hiçkimse) adını alır ve tam da adına yakışır bir hayat sürmeye başlar.

Ölülerin dünyasında var olabilmek için değilse de, dirilerden korunabilmek için kimliksiz ve görünmez olmak zorunda kalan Nobody, büyüdükçe mezarlığın ötesini tanıma arzusuyla dolar. Ama canlılar için nasıl mezarlık tekin değilse, ölülerle birlikte yaşayan Nobody için de dış dünya o derece tehlikelidir. Bol ödüllü grafik romancısından, yine bol ödüllü, sıradışı bir roman.

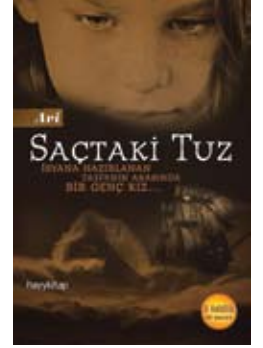

Neil Gaiman

Çeviren: Evrim Öncül
İthaki Yayınları / 320 sayfa

Saçtaki Tuz

1832 yılında Amerika'daki ailesinin yanına gitmek için İngiltere'den kalkan Balık Kartalı adlı gemiye binen on üç yaşındaki Charlotte Doyle, gemideki tek yolcu olmasının yanı sıra, uygar davranışlardan nasibini almamış tayfanın arasında bir hanımefendidir. Doyle, iki ay sürecek yolculukta Atlantik'i aşarken o güne dek karşılaşmadığı bir zulme tanık olur. Bu zulüm, genç kızın 'adalet' ve 'uygar insan' kavramlarını sorgulamasını, böylece sınıflar arasındaki uçurumu tüm çıplaklığıyla görebilmesini sağlayacaktır. Saçtaki Tuz, özellikle tarihi roman, macera ve fantastik türde yapıtlarıyla tanınan Avi'nin Türkçeye çevrilmiş ilk kitabı

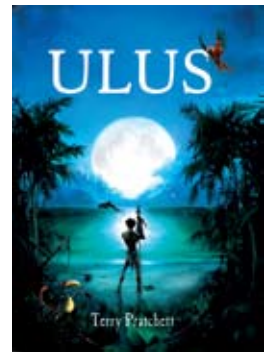

Avi / Çeviren : Bülent Doğan / Hayykitap / 272 sayfa

Ulus

Dünyanın sonu gelir ve sadece iki kişi hayatta kalır. Biri, Oğlanlar Adası'ndan evine dönen Mo, diğeri Judy adında küçük bir kız çocuğudur. Dünya yerle bir olmuştur; gelecekle yüzleşmeden geçmişe bakmak gerektiğinden, Mo ve Judy geçmişin gizemini çözmeye çalışırlar. Terry Pratchett'ın derinlikli ve zeki kaleminden çıkma bu fantastik roman, 'ulus' kavramının oturmaya başladığı on dokuzuncu yüzyılın içinden Daniel Defoe'nun Robinson'u ve Robert Louis Stevenson'un Defne Adası tadında bir hikâye anlatıyor. Pratchett fantastik bir macera anlattığı bu romanında kavramsal olarak 'ulus'u da sorguluyor.

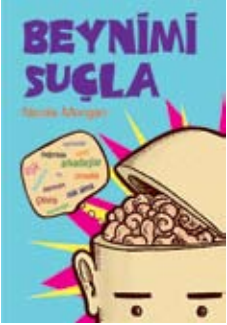
Terry Pratchett / Çeviren: Niran Elçi
Tudem Yayınları / 434 sayfa

'Başvuru' Kitapları

Dünya Önemlidir

Beynimi Suçla

Dünyadaki en güçlü bilgisayardan bile daha şaşırtıcı ve karmaşık beynimizi tanımak onu daha iyi kullanmamızı sağlar. İşte bu kitaplar da bize beynimizin nasıl süreçlerle çalıştığını resimlerle destekleyerek anlatıyor. Beyin nasıl oluyor da duygu ve düşüncelerimizi kontrol ediyor? Ergenlik sorunlarında beyin rolü nedir? Nicola Morgan'ın bilimsel kitapları inceleyerek, beyin alanında ve ergenlik dönemine ilişkin yapılmış araştırmaları okuyarak hazırladığı Beynimi Suçla ve Beynimi Tanı, beyin gibi karmaşık bir konuyu çocuklar ve gençler için anlaşılır kılıyor.

Nicola Morgan / Çeviren: Kerem Işık
Tudem Yayınları / 216 sayfa

Bilinmeyen Defter

Leonardo da Vinci deyince aklınıza sadece resimleri ve icat ettiği makineleri gelmesin; zira o aynı zamanda bir yazar. İş bu kitap, onun edebiyatçı kimliğini gözler önüne seriyor... Leonardo da Vinci'nin diğer tüm eserlerindeki gibi doğayı merkezine koyan bu kitapta fabllar, efsaneler, fantastik hayvanlar ve fıkralar başlıkları altında doksan sekiz kısa öyküsü yer alıyor. Sıradışı ve keyifli bir okuma vaat ettiği kesin!

Leonardo Da Vinci / Çeviren: İnci Aslıer
Marsık Yayıncılık / 552 Sayfa

Çağdaş Atatürk Fotoğrafları

Atatürk hayranlığıyla tanınan yazar Hanri Benazus, uzun ve titiz çalışmalar sonucu oluşturduğu, Türkiye'nin en büyük Atatürk fotoğrafları koleksiyonundan seçilen fotoğraflarla hazırlanmış bu albüm, Atatürk'ün güçlü çağdaşlık anlayışını, Türk halkına duyduğu derin inanç ve sevgiyi bir kez daha gözler önüne seriyor. Çoğunun şimdiye dek hiç görmediğimiz fotoğraflar oluşu kitabı daha da özel bir

kaynak yapıyor.

Hanri Benazus / Tudem Yayınları / 336 sayfa

Bu kitabın içinde en yüksek dağın zirvesinden en derin denizin dibine, kutuplardan balta girmemiş ormanlara kadar, ekolojiye dair kimisi merak edilen, kimisi hayati öneme sahip olduğu halde yaşarken akla bile gelmeyen birçok bilgiye rastlayacaksınız. "Gezegenimizi korumak hiçbir zaman bu kadar önemli ve acil olmamıştı" diyen ve dünyanın pek çok bölgesini bizzat gezerek incelemeler yapan David de Rothschild'in hazırladığı 'bu ekoloji ansiklopedisinde pek çok harita, fotoğraf ve seyahat notu da yalın bir bilimsellikle sunulan bilgilere eşlik ediyor. Kitabın bu çevreci yaklaşımına çok yakışan bir özelliği de, kapağının geri dönüşümlü malzemeden üretilmiş, baskısında bitkisel mürekkep kullanılmış ve enerji tasarrufunda bulunmak için şömizsiz üretilmiş olması...

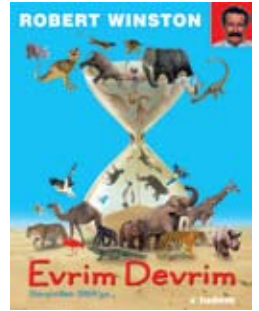
David De Rothschild / Çeviren: Levent Türer
Tudem Yayınları / 256 sayfa

Evrim Devrim

Çocuğuma evrimi nasıl anlatacağım diye kara kara düşünüyorsanız, bu kitap imdadınıza yetişecek... Neden iki ayak üzerinde yürüyoruz? Nereden geliyoruz, nereye gidiyoruz? Evrim teorisi insanoğlunu ve dünyayı nasıl değiştirdi? gibi soruların yanıtları Charles Darwin ve ondan önceki düşünürlerin verdiği yanıtlar çerçevesinde ele alınıyor... Aynı yazarın Elementler Her Yerde! ve Beni Ben Yapan Ne? adlı kitaplarına da göz atmakta fayda var.

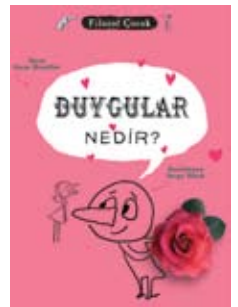
Robert Winston / Çeviren: Hüdayi Cilasun
Tudem Yayınları / 96 sayfa

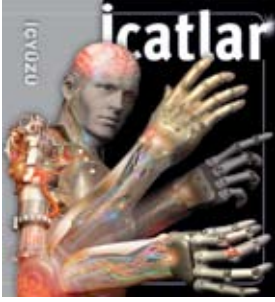
Filozof Çocuk serisi

'Hayat Nedir?', 'Ben Neyim?', 'İyi ve Kötü Nedir?', 'Duygular Nedir?' başlıklarını taşıyan kitaplardan oluşan seri, içindeki onlarca soruyla, çocukların doğru akıl yürütmelerini ve meraklarını doğru fikrinsel süreçlerle işletmelerini hedefliyor. İnteraktif serinin yeni sorularla dolu yeni kitapları çok yakında raflarda...

Oscar Brenifier
Çeviren: Ayşen Tükmen / Tudem Yayınları / 96 sayfa

İçyüzü serisi

Depremeler ve Yanardağlar, Dinozorlar, Mısır ve İcatlar başlıklı kitaplardan oluşan bu seri, hem çocuklar hem de yetişkinler için merak konusu bilim alanlarına dair soruları çok güncel bilgiler ışığında yanıtlıyor. Kitaplarda üç boyutlu resimler sanki sayfalarda canlanıyor, oradan oraya zıplıyor, aklımızı ve hayal gücümüzü

peşinden sürükleyip yepyeni seyahatlere çıkarıyor.

Çeviren: Levent Türer / Tudem Yayınları / 65 sayfa

Leonardo Da Vinci

Leonardo da Vinci'yi on yaşındaki Paolo'nun ağzından anlatan, görselliğiyle de ustaya yakışan bir kitap. Bir ayakkabıcının ortanca oğlu olan Paolo'nun, 1490'da ustanın atölyesine adımını attığı andan itibaren günlüğüne kaydettikleri. Leonardo'nun farklı ilgi alanlarına, yarattığı farklı eserlere, saray için çalışmanın zorluklarına,

atölyedeki hayata kadar birçok ayrıntıya değinen günlüğün resim altları aracılığıyla da bu satırlara sığmayan ayrıntı ve bilgiler okuyucuyla paylaşılmış. Leonardo Da Vinci'nin çok yönlü ve büyük bir sanatçı olduğuna dair fikir veren, kolay okunur bir kitap.

**Steve Augarde / Çeviren: Sevgi Atlıhan
İş Kültür Yayınları / 63 sayfa**

Tek Kuyu: Yeryüzündeki Suyun Öyküsü

Bir an için dünya üzerindeki bütün suların yalnızca tek bir kuyudan çıktığını düşleyin. Bu, aslında sandığımız kadar acayip değil. Yeryüzündeki bütün sular birbirine bağlı, yani gerçekte suyumuzu çektiğimiz yalnızca bir tek su kaynağı var. Bu kaynağın adı da küresel kuyu. Küresel ısınmanın hayatlarımızı tehdit ettiği günümüzde, suyun önemini hatırlatacak bu başvuru kitabı.

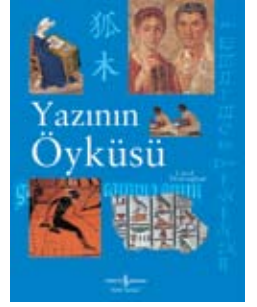
**Rochelle Strauss / Çeviren: U. Ceren Ünlü
İletişim Yayınları / 32 sayfa**

Yazının Öyküsü

Duvarlara çizilen resimlerden e-postalara, oradan da telefon mesajlarına doğru uzanan bir yolculuğu var yazının. Peki ya yazı serüveni nasıl başladı? Yazmaya neden ihtiyaç

duyduk? Gutenberg matbaayı nasıl buldu? Kitaplar nasıl şekil değiştirdi? Çinliler neden hâlâ 3000 yıl önceki yazıyı kullanıyor? Tüm bu soruların yanıtlandığı kitap okuyanı çok şaşırtacağına benziyor...

**Carol Donoghue
Çeviren: Sevgi Atlıhan
İş Kültür Yayınları / 48 sayfa**

Çizgi Romanlar

Küçük Prens

Bir pilot, bir tilki ve hiç kopamadığı bir gülle gezegenler arasında dolaşan Küçük Prens'in öyküsünün kapağını tekrar tekrar açmayanımız var mıdır! İyi Kitap olarak bu klasiğin izini bir de çizgi/resimli roman üzerinden sürmek gerek diye düşünüyoruz. Exupéry'nin boncuk gözlü Küçük Prens'i, Joann Sfar'ın kalemıyla yeniden doğuyor, üstelik esas yaratıcısının zamanında çizgiye de yansıtıldığı evrenle çelişmeden.

**Joann Sfar / Renklendiren: Brigitte Findakly
Çeviren: Saadet Özen / Turkuvaz Kitap / 110 sayfa**

Macbeth

Başka bir Macbeth mümkün! NTV Yayınları'nın Çizgi Roman Dünya Klasikleri serisinin ilk çizgi romanı Macbeth, bize bu cümleyi kurduruyor. Macbeth, Shakespeare'in dört büyük trajedisinin sonuncusu. 1606 yılında yazıldığı ve aynı yıl sahnelendiği sanılan oyun çarpıcı çizimler ve Sevin Okyay'ın güzel çevirisiyle süslendi. Her yaş grubuna hitap eden kitap bir haftada üç baskı yapmıştı! Klasiklere farklı bir gözle yaklaştırırken, çizgi romanları kitap arasında okunan bir tür olmaktan da kurtarır umuduyla öneriyoruz.

**William Shakespeare / Uyarlayan: John McDonald
Resimleyen: Jon Haward / Çeviren: Sevin Okyay
NTV Yayınları / 144 sayfa**

Okuldaki Sır

Beş yıldızlı otelleri aratmayan bir kolej... Bu kolejin karanlık geçmişi çok geçmeden okulun yeni öğrencileri ikiz kardeşler Amber ve Jeanie'nin kulağına çalınıyor. Okulu bir hapisane gibi çevreleyen çalılara gitmenin yasak olması, geçmişte, bu yaşağı çiğneme gafletine düşen öğrencilerin ortadan kaybolduğu bilgisi, kızların gördükleri Viktoryen rüyalarla birleşince hikâyenin düğümü sıkıca atılıyor. İki ciltlik bu maceranın çizimleri de hikâyesi kadar dikkat çekici.

Queenie Chan / Çeviren: Elif Yalçın
Desen Yayınları / 176 sayfa

Savaşçılar

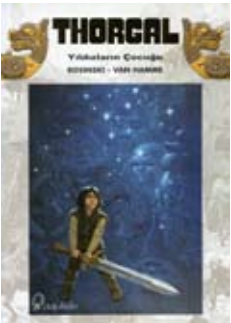

Sıkı durun! Sizlerle gizli bir bilgi paylaşıyoruz: Sözkonusu kitabın yazarı Erin Hunter, Kate Cary, Cherith Baldry, Victoria Holmes ve Tui Sutherland'nun ortak mahlası. Bu mahlas, Kayıp Savaşçı ve Savaşçının Kaçışı adlarını taşıyan iki ciltlik bir macera yazdı. Heyecan dolu hikâyemiz keyifli mangalarla bezenmiş. İkibacaklılar savaşçı kabilelerin yuvasını yerle bir ettikten sonra Grikamçı dostlarının kaçmasına yardımcı

olmaya çalışırken yakalanır! Ama orman onu çağırmaktadır. Cesur bir ev kedisi olan Millie, kayıp dostlarını bulabilmesi için ona cesaret verir...

Erin Hunter / Çeviren: Elif Yalçın
Desen Yayınları

Thorgal

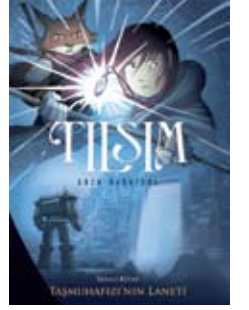

Vikinger tarafından bebekken bir salda bulunan yıldızların çocuğuna Thorgal Aegirsson adı verilir. O, aslında yıldızlardan gelen bir ırkın son temsilcisidir. Bir savaşçı olarak yetişse de aslında barışseverdir. Ve tek dileği de sevdiği kadınla özgürce ve huzurlu bir yaşam... Ama Thorgal'ın peşini Uzaydan gelen güçler, kılıçlar, Mayalar, Romalılar, Vikinger bırakmaz. Thorgal'ın önünde, emeline ulaşması için kat

edeceği çok yol var. Bilimkurgu ve fantezi dolu bir çizgi roman...

Jean Van Hamme / Resimleyen: Grzegorz Rosinski
Çeviri: Çağan Orhon / Çizgi Düşler / 152 sayfa

Tılsım

Kurgusu ve çizgileriyle Miyazaki animelerine selam çakan çizgi romanımız bir araba yolculuğuyla başlar. Çok geçmeden Emily ve ailesi bir trafik kazası geçirir ve babaları ölür. Bunun üzerine maddi sıkıntı yaşayan aile anneleri Karen'in ailesinden kalan, uzun zamandır boş olan bir eve yerleşirler. Karen'in yıllar önce ortadan kaybolan büyükbabası Silas'ın kütüphane odasını temizlerken, iki çocuk tılsımlı bir kolye bulur. Bu kolye çocukların fantastik bir dünyaya geçiş yapmalarını sağlar. Emily üzerinde el işareti olan bir düzeneğe avucunu koyup, garip bir ışıkla ortaya çıkan kolyeyi boynuna taktıktan sonra kim bilir kaç kitaplık bir macera başlar. İki cildi şimdiden Türkçede.

Kazu Kibuishi / Çeviren: Elif Yalçın
Desen Yayınları / 188 sayfa

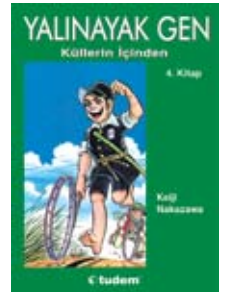
Watchmen

'Süper kahraman' müessesesine yepyeni bir bakış getiren, çizgi roman tarihinin gediklilerinden Watchmen, 80'li yılların Amerika'sında geçiyor. Time Dergisi tarafından geçen yüz yılın en önemli yüz eseri arasında kabul edilen çizgi romanda Hükümet için çalışmayı kabul eden birkaçı hariç emekli olmaya zorlanan süper kahramanlar, esrarengiz bir katil tarafından öldürülüyor. Amerika'yı, Amerikan kültürünü, dünya tarihini ve hümanizmi masaya yatıran Watchmen 2006'da filme de çekilmişti.

Alan Moore / Resimleyen: Dave Gibbons
Çeviren: Koray Özbudak
Gerekli Şeyler / 412 sayfa

Yalınayak Gen

Hiroşima'ya atılan bombanın yarattığı yıkım bir çocuğun gözünden ancak bu kadar etkili anlatılabildi! Keiji Nakazawa, Hiroşima'nın yanmış kalıntıların üstünde yalınayak durarak savaşa ve nükleer silahlara karşı sesini yükselten bir karakter olarak yaratmış Gen'i. Yalınayak Gen, atom bombasının atılmasından kısa bir süre öncesinde başlattığı hikâyesini, zerre kadar fikrimizin olamayacağı olayları apaçık bir şekilde anlatıyor. Atom bombası atıldığında derileri eriyen, kolları bacakları lime lime sarkan insanları, biriken gazlar yüzünden patlayan cesetleri resmetmiş Nakazawa. Kitap trajediyi gözler önüne sererken umudu da yeşertebiliyor.

Keiji Nakazawa / Çeviren: Levent Türer
Tudem Yayınları / 296 sayfa

Yavru maskotlar nihayet sahalarda...

Serda SEMERCİ

Bilgin Adalı kitaplığına futbol üzerine bir seri eklendi: 'Renklerin Kardeşliği'. Yazarın futbol üzerine kalem oynatmaktaki amacı, çocuklara sporun kardeşliği ve hoşgörüsüne dair birkaç cümle kurmak. Kim bilir, büyüklerin yapamadığını belki çocuklar başarabilir diye...

Stadyumlarda coşkuyla kalkan bazı kalabalıklar, hem kendilerine hem de çevrelerine zarar vererek oturuyorlar yerlerine... *Renklerin Kardeşliği* serisinin yazarı Bilgin Adalı'ya göre çocuk taraftarlar büyüklerden çok daha olgunlar.

Bilgin Adalı son olarak futbol ve taraftarlık üzerine üç kitaplık bir seri yazdı. 'Üç büyükler'in maskotları, kartal, kanarya ve aslanın isimlerini taşıyan kitaplarda, çocuklara sporda saygı, centilmenlik gibi kavramları aşılamayı amaçlıyor.

Yavru kartal, yavru aslan ve sarı kanarya stadyumda birbirlerine küfreden, karşı takımın oyuncusunu yuhalayarak taraftarları gördüklerinde çok üzüyorlar ve bu tavırların nedenini de bir türlü anlamıyorlar. Bunun üzerine her maçta bütün taraftarlara dostluk mesajları vermek ve herkesi barıştırmak için kolları sıvıyorlar. Birbirlerini alkışlayan ve tebrik eden taraftarları görünce de çok mutlu oluyorlar.

Futbol yakın zamanlarda hep şiddet sözcüğüyle yan yana anılır oldu. Bu sert ortam içinde, çocuklar da gele-

ceğin öfkeli taraftarları olma riski altındalar. Bilgin Adalı *Renklerin Kardeşliği* serisinde işte tam da bu riske karşı bir önlem almaya, çocuklara futbolun aslında iyi ve seyirlik bir spor olduğunu anlatmaya çalışıyor.

Bilgin Adalı aslında eski bir sinema

ve TV yönetmeni. Biraz TRT ve üniversitede öğretim görevliliği döneminden bahseder misiniz?

1968'de, TRT Televizyonu'nun ilk yönetmenlerinden biri olarak görev aldım. Belgesel filmler çektim, çocuk ve gençlik programlarına katkıda buldum. Daha sonra 9 Eylül Üniversitesi Sinema-TV Bölümü'ne öğretim görevliliği yaptım. 1984'te istifa edip İstanbul'a geldim. Reklam yazarlığı yapmaya başladım. Şimdilerde yalnızca çocuk kitapları yazıyorum.

Çocuk kitapları yazmaya nasıl başladınız?

60'lı yıllardan beri yazıyorum. 1979'da çıkan ilk şiir kitabımın bir bölümü çocuklar için -çocuk şiiri değil- yazılmış şiirlerden oluşur. Çocuklar için yazmaya, 70'li yıllarda oyunlaştırdığım Bencil Dev (Oscar Wilde) ile başladım. Yani hep gündemdeki çocuklar için yazmak ama bir süre yazmaya tümüyle ara verdim. Bir tür küstüm yani.

Neden küstünüz?

Gündüz reklam metni yazıp akşam öyküyle devam edemiyordum. Bir de kitaplarımı bastırıyordum. 60'lı

70'li yıllarda yazdığım öykülerimden oluşan ilk öykü kitabım Gün Dağların Ardında ancak 1990'da çıkabildi. Hâlâ basılmamış şiir kitaplarım var. Yazdıklarının okuyucusuna ulaşamıyorsa, o zaman yazmanın ne gereği var diye düşündüm. Sonra Havşan Öyküleri'yle başladım yeniden yazmaya.

2009 Kasım'ında Renklerin Kardeşliği serisini çıkardınız: Yavru Aslan, Yavru Kartal ve Sarı Kanarya... Taraftarlık ve futbol üzerine bu seri önceki kitaplarınızdan sonra ilginç geldi bana...

Çocuklarla konuşmak için okullara gittiğimde mutlaka sorulan bir soru var: "Hangi takımı tutuyorsunuz?" Salonun dört yanından sesler yükselir hemen, "Fener! Galatasaray! Beşiktaş!" diye... Milli takımı tuttuğumu söylediğimde düş kırıklığına uğrar çocuklar. Renklerin Kardeşliği o düş kırıklığından doğdu. Çocukların birbirlerinin takımlarına saygı göstermeleri gerektiğini, sportmenliğin bunu gerektirdiğini anlatmaya çalıştım. İnsanlar karşı takımın attığı golü de alkışlayabili. Örneğin teniste böyledir bu. Karşı tarafın güzel hareketleri de alkışlanır. Futbolda da böyle bir bilinç yaratılmaz mı, diye düşündüm.

Yalnız, kitaplarınızda çocuk taraftarlardan bahsetmemişsiniz. Özel bir nedeni var mı bunun?

Çocuk taraftarlar, takımların masoklarıyla simgeleniyorlar. Ayrıca maçlarda çocukların yetişkinler kadar hoşgörüsüz olmadığını düşünüyorum. Hoşgörüsüzlük, büyüdükçe artıyor.

Futbol aşırı rekabetle güç gösterisine, taraftarlık da fanatiklerle şovenizme dönüştürülüyor. Sizce taraftarları sakinleştirmek, birbirine dost ve saygılı izleyiciler olmalarını sağlayabilmekte basının rolü nedir?

Basında zaman zaman fanatizmin eleştirildiğine, sahalardaki çirkin hareketlerin kınandığına tanık oluyoruz. Ama bu yeterli değil. Bence takım yöneticileri maçları yan yana oturarak dostluk içinde izlemeli. Tezahüratta aşırıya kaçanlara engel olunmalı.

Peki ya çocukları bu durumdan uzak tutmak için neler yapılmalı?

Bilmiyorum. Ben bu soruya yanıtı Renklerin Kardeşliği dizisinde aradım. Çocuklar üzerinde bir etkisi olacak mı, bilemiyorum. Birlikte göreceğiz. Belki dostluk turnuvaları düzenlemeleri gerekir, özellikle de çocuklar arasında.

Bugünün çocuğu, yarının yetişkin taraftarı. Karşı takımları tutan candan dostları olursa, fanatik yollara başvurmayacaktır.

Futbol ve başka sporların (örneğin tenis ya da basketbol) taraftarları arasında neden bu kadar büyük fark var sizce?

Sanırım futbolun çok daha sert bir spor olmasından kaynaklanıyor bu. Sonunda elin kolun becerileri sergilenmiyor, tekmelerle oynanıyor. Doğal olarak bu seyredenlere de yansıyor.

Serinin devamı başka renklerdeki takımlar için de gelecek mi?

Hayır, gelmeyecek. Gençler, çocuklar her yörede yerel takımları tutuyorlar. Ama her biri 'üç büyükler' denen takımlardan birini, ikinci takımı olarak tutuyor. Dostluk kavramlarının işlenmesi için bu üç takım yeter sanırım.

Bilgin Adalı'nın yakın zamanda başka bir kitap projesi var mı? Nedir?

Yakın zamanda basılacağı umduğum Elif'in Olağanüstü Düşleri, Zamana Açılan Kapı, Alev Kız

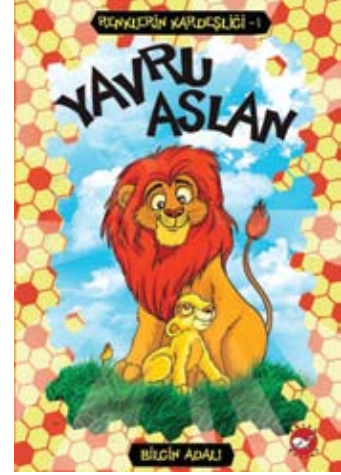
Aninna, ABC, Meraklı Karınca Cimcim, Barış'ın Uçurtması beklemede. Atlantis'in Çocukları'nın üçüncü ve son cildi, Zamana Açılan Kapı'nın ikinci cildi yazılmakta. Bu arada üstünde çalışmakta olduğum iki kitap daha var ama onlar sürpriz olacak.

Renklerin Kardeşliği - 1

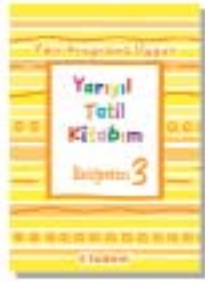
Yavru Aslan

Bilgin Adalı

Resimleyen: Hande D. Akçam
Beyaz Balina Yayınları / 53 sayfa

Tatilde neler yapacağınızı bilmiyor musunuz? İşte size dolu dizgin bir
TATİL REHBERİ !

"Ne", "Neden", "Nasıl" sorularını çok soran meraklı arkadaşlarımıza yanıt bulabilmeleri için deney, gözlem, doğa, bilim ve teknoloji, bulmaca, sudoku, hanjle ve daha neler neler...

Hepsi Yarıyıl Tatil Kitabım'da.

tudem

Baloncu Fırat'ın balonları bunlar!

Vapurları Seven Çocuk ile bir çocuğun kötü kentleşmeye karşı koyuşunu incelikli karakterleri ve güzel çizgileriyle ustaca anlatan Behiç Ak, toplumsal sorunları çocuklara aktarma işinden bir kez daha kaleminin akıyla çıkıyor.

Bir sokağın çocuğu olmak, orada büyümek, ağlamak, eğlenmek ve orada âşık olmak bir tavır kazandırır insana. O sokakta top koşturan, ip çeviren, ağaca tırmanan her çocuk için bir nevi memleketidir büyüdüğü sokak. Peki, bir gün o sokak kentleşme adı altında beton bir kabağa büründürülür ve değerlerini kaybederse ne yapar bir çocuk? Belki de ne yapabilir diye sormak lazım. Behiç Ak, *Vapurları Seven Çocuk* ile bir çocuğun kötü kentleşmeye direnişini incelikli karakterleri, güzel çizgileriyle ustaca anlatıyor. *Güneşi Bile Tamir Eden Adam* ile tüketim toplumunu mükemmel bir şekilde anlatan yazardan başka türlü beklenemez ama yine de belirteyim, Behiç Ak bir kez daha kaleminin 'akıyla çıkıyor toplumsal sorunları çocuklara aktarmak işinden.

Behiç Ak karakterlerinin hepsinin altına 'kahramanım benim' diye not düşebilirim. Ancak bazıları elbette biraz daha öne çıkıyor. Fırat da onlardan biri... İstanbul Boğaz'ının kıyısındaki Hamsi Apartmanı'nda oturan Fırat, annesi, kardeşi ve bembeyaz kedisi Tebeşir'le yaşıyor. Tatillerde Boğaz vapuruna binip balon satıyor. En tatlısından rüya gibi bir hayatı var Fırat'ın. Hele o vapur ortamı... Köpükleri peşinden hiç ayrılmayan minik Boğaz vapurunun içinde olmak bile yeter adama. "...sabahları, mavi sularda beyaz danteller oluşturarak dolana dolana gelir, iskeleden yolcularını alır giderdi. Bazen kıyıya öyle yaklaşırdı ki, pencereleri neredeyse

yalıların pencerelerine değerdı. Yolcuların nefesi, yalı pen-

cerelerini buğulandırırđı. Çay içenler aniden bir yalının kahvaltđı masasına ortak olurlardı. Simit, peynir ve zeytinlerini birbirleriyle paylaşırlardı. Yalı sahipleri kaptana, yaprak sarma, elde açma ispanaklı börek, dut reçeli ve çay ikram ederler, geceden kalma dedikoduları yetiştirirlerdi. Yolcular da bazen, okuyup bitirdikleri gazeteleri yalı pencerelerinde oturanlara verirlerdi." İşte böylesi bir ortamın çocuğu Fırat...

AH BEHİÇ AK AH!

Mahallesinde de yaşam bundan farklı değil. Meliha Hanım'ın eski ahashap yalısında geçirilen güzel vakitleri mi, yalının yanındaki meydanda oynanan oyunları mı, tarihi vapur iskelesinin ihtişamını mı, yoksa mahallenin en yaşlısı Çınar ağacını mı anlatsam... Günümüz çocuğunun pek sık karşılaşmadığı bir durum bu maalesef. Mahalle gibi mahalle anlayacağınız Fırat'ın ki. Ama bu durum bir gün değişir. Bu değişim Meliha Hanım'ın tek başına koca yalıyla uğraşamayıp taşınmasıyla başlar. Boş kalan yalının yıkılıp yerine gökdelen yapılacağı yayılır mahalleye. Derken mahallenin değerleri bir bir gözden düşmeye başlar. Vapurlar semt sakinleri için kağı arabasından farksızdır artık. Sevimli kedilere bile pire torbası gözıyla bakılır.

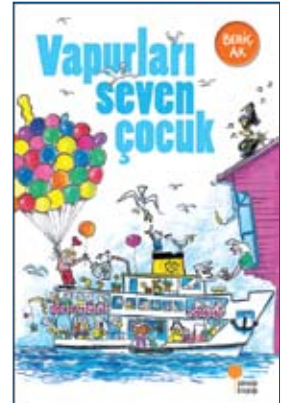
Güzelim semt çok geçmeden baştan başa değişir. İskele meydanındaki kahveler ve dükkânlar el değiştirir, pahalı lokantalar açılır yerlerine. Lokantalara gelenlerin arabaları meydanı doldurur, "insanlar otomobillerin izin verdiği dar alanlar içinde hareket edebilir" duruma gelir. Kaçınılmaz son yalının bahçesine de sızır ve canım bahçe otopark olur. Minik boğaz vapuru kaldırılır, iskelesi lokantaya dönüştürülür. Gündelik yaşam da başkadır artık. Ama

yeniliklerin ne kadar olumlu ve mutlu edici olduğu tartışılır.

İşte bu noktada Fırat ortaya çıkar. Fırat'ın bu gidişata bir itirazı vardır. Vapur sevdalısı çocuğun semtin durumunu düzeltme çabasını açık etmeyelim burada. İşin tadını kaçırmayalım ki, kararlı olmanın neleri değiştirebileceğini okuyan herkes bir kez daha görsün. Fırat zorlu bir ortamın kahramanı benim gözümde. Eyleme geçebilen bir çocuk olduğu için kıymetli.

Ah Behiç Ak ah... Beni hiç yalnız bırakmadın. Yaşamla kavgam olduğunda illa ki bir kitabını ulaştırdın bana. Çoğu şeyin anahtarı olan "etrafından başla işe" önerisini fısıldadın kulağıma. Behiç Ak'ın özellikle ilkokul çocukları için yazdığı kitapların zaman içinde birer felsefe kitabına dönüştüğü konusunda dünyadaki herkesle iddiaya varım. Behiç Ak ne yazdıysa okudum, çocuk kitabı, roman, tiyatro oyunu... Ne çizdiyse gözlerimi alamadım... O, 'benim yazarım.' Çocuklarına bazı konuları nasıl anlatacağını arpacık kumrusu gibi düşünenler Behiç Ak'ı okusunlar onlara. Behiç Ak okuyan çocuk sağduyulu bir çocuk olur emin olun.

Vapurları Seven Çocuk
Behiç Ak
Güneşli Kitaplığı / 95 sayfa

İşini de dostunu sever gibi sev!

Onat BAHADIR

Göknil Genç, müzisyen biyografilerine Mozart'ı romanlaştırdığı Sihirli Mozart'ın ardından bir yenisini daha ekledi: Bach Yürürken. Yazar, bu kitapta da didaktik bir üslup kullanmak yerine müziğe duyduğu sevgiyi okuyana aşılacak bir tavır benimseyince, ortaya keyifli bir roman çıkmış.

Herkese has bir özellik değildir küçük yaşta bir konuya yoğun ilgi göstermek ve sonra ömrünü o uğraşa adanmak... Daha çocukluğundan itibaren müziğe karşı inanılmaz bir merak ve çalışkanlıkla bağlanan Johann Sebastian Bach, geride çok az bestekâra nasip olabilecek büyüklükte bir külliyyat bıraktı, ki bize ulaşanlar, çalışmalarının tümü de değil üstelik... Müziği kuşaklar boyu meslek edinmiş bir ailede açtı gözlerini hayata. O daha dünyaya gelmeden de ailesi Almanya'nın müzik çevrelerince tanınıyordu. Ancak sanatçının çalışmaları sadece Almanya'da değil, tüm dünyada Bach ailesinin bilinmesini, derin bir hayranlık ve merakla araştırılmasını sağlayacaktı.

Günümüzde bütün çağların en büyük bestecilerinden biri olarak kabul edilen Johann Sebastian Bach nasıl bir çocukluk yaşamıştı? Ölümsüz eserlerini yazarken hangi düşünceler içindeydi? Gelecekte bu denli saygı göreceğini tahmin ediyor muydu? Bu ve

benzeri sorulara malesef net yanıtlar verebilmemiz mümkün değil. Bunda hem Bach'ın ölümünden çok sonraları değerinin anlaşılması hem de geride kişisel notlar bırakmamasının etkisi var. Ancak bu durum araştırmacıları, müzik yazarlarını ya da bestekârin hayranlarını durduracak değil elbette. Bach araştırmaları yabancı dillerde hatırı sayılır bir hacme ulaşmış durumda. Dilimizde ise henüz kısıtlı sayıda çalışma bulunuyor. Bunlardan sonuncusunu yazar ve müzisyen Göknil Genç kaleme almış.

SANATÇININ ERDEMİ

Genç, didaktik bir araştırma kitabı yerine sanatçının yaşamından bugüne kalmış kısıtlı bilgiden yola çıkarak müziğe meraklı her yaştan okurun keyifle okuyacağı bir roman yazmış. *Bach Yürürken* adıyla Can Çocuk Yayınları arasından çıkan kitap, yazarın ilk çalışması da değil. Daha önce yine aynı yayınevinden *Sihirli Mozart* ve *Emekli Vagon* adlı kitapları basılmış. Kuşkusuz bir müzisyen-yazar olmak Bach'ın dünyasına girmesini kolaylaştırmış olmalı. Ancak yazı ve müzik Göknil Genç için öteden beri ayrılmaz ikililermiş. Romanının başında kendini tanıtırken "Çocukken daktilom ve viyolam en iyi arkadaşlarımdı. Müzik ve edebiyat dolu bir evin içine doğmak ise en büyük şansım," diyor Genç.

Roman, Bach için belki de en zor günlerin başında açılıyor. Anne babalarını kaybetmiş Jacob ve Sebastian Bach ablalarından ayrılıp büyük abilerinin himayesi altına girerken iç burkan bir yolculuğa çıkıyorlar. Küçük Sebastian müziğe çok meraklı. Abisinin evinde, çalışma odasında bulduğu besteleri her gece odaya izinsiz girerek ay ışığında inceliyor ve müzik sevgisi, bilgisi derinleştikçe derinleşiyor. Bir yandan okula gidiyor diğer yandan geceleri herkes uyurken o, beste kopyalamayı sürdürüyor.

Göknil Genç, Bach'ın üretkenliğini ve müziğe tutku derecesindeki bağlılığını her fırsatta vurgulamış. Müzik eğitimi için kilometrelerce yolu türlü sıkıntılara katlanarak yürüyen genç Bach, eşi öldüğünde de odasına kapanıp beste yaparak avunmaya çalışacaktır. Çocukları daha doğmadan onlara müziği öğretme hevesiyle içi içine sigmayacaktır. Üzüntüye kapıldığı anlarda, "Bir amacın varsa ve çok istiyorsan, üstelik iyimsersen, her şey yolunda gider," diye düşünerek iyileştirir kendini. Çocuklarından biri bunca çalışkanlığı karşısında hayrete düşüp "Baba sen hiç sıkılmıyor musun çalışmaktan?" diye sorduğunda ise, "Sen arkadaşlarımlayken sıkılıyor musun? Eğer işini en yakın dostun olarak düşünürsen ve gerçekten seversen hiç sıkılmazsın," diye yanıt verir.

Genç'in kitabında çizdiği Bach portresi, yaptığı işle dost olabilen, kalıcı olmak için türlü entrikalar çevirmek yerine çalgısının başında üretmeyi en büyük mutluluk sayan sanatçının erdemini güzel özetliyor.

Bach Yürürken

Göknil Genç

Resimleyen: Şahin Erkoçak

Can Çocuk / 184 sayfa

Bilinmeyene aşk başka

Ömür ŞAHİN

12 yaşındaki yeğenim Zeynep casusluğu merak ediyordu. Tudem Yayınları arasından çıkan 'Casusluk Bilimi' imdadıma yetişti. Her sayfasından zarflar, mektuplar, resimler fırlayan bu 'interaktif' kitap Zeynep'in hem merakını yendi, hem de ona merak etmeyi sevdirdi...

12 yaşındaki yeğenim Zeynep'in google'da 'Casus olmak istiyorum' ifadesini arattığını görmüş, ne yalan söyleyeyim, bu fikrini pek onaylamamış; hatta endişelenmişim. Bunu onunla konuşmadan, biraz düşününce, akranları öğretmen, doktor, mühendis olmak isterken böyle farklı bir heyecanı keşfetmiş olması hoşuma da gitti hani... Zeynep, "Ama teyze," dedi, "Ne çok gizli şey var, hepsini öğrenebiliyorsun casus olunca." Haklıydı. Bilme arzusu yakıcı ve erdemli bir arzuymuştu ve bununla yanıp tutuşmak pek de kötü sayılmazdı.

AJAN K. KAYIP. ACABA NEDEN?

Yüzyıllar boyunca pek çok konuda ki derin bilgilerin ve sırların ehil olmayanlardan gizlendiği oluşumlar benim de hep ilgimi çekmiştir. Bu yapıların kurallarının bir üstad tarafından sadece ehil olanlara yavaş yavaş ve öğrenen hazır oldukça öğretildiğini öğrenmişim. Casusluk ezoterizmin bir parçası mıydı bilmiyorum. Ama ikisi de benzer hisler yaratıyordu. İşte ezoterizmin kendine içkin heyecanı Goethe'ye yıllar önce şu dizeleri yazdırmıştı: "Gönülünü, ne kadar büyük olursa olsun / O görünmez nesneyle doldur / Yüreğinin mutluluktan dolup taşınca / Ona istediğin adı ver / Mutluluk, Sevgi, Gönül, Işık, Tanrı... / İsim gürültüden başka bir şey değildir / Gökerlerin ihtişamını bizden gizleyen bir sistir..."

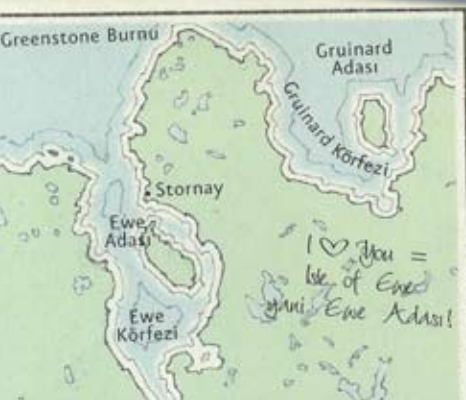
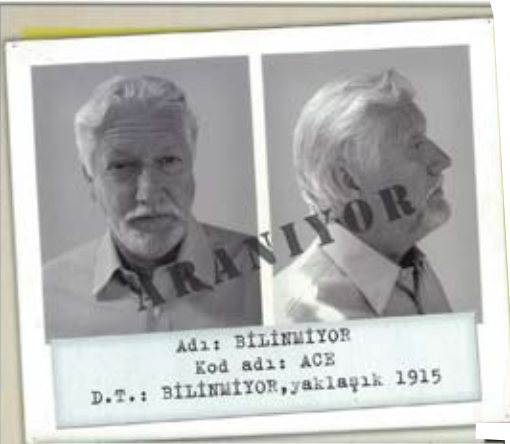
Zeynep'in bu merakını anlamış bir teyze olarak tesadüfen karşılaştığım bir kitap beni çok memnun etmişti: Tudem Yayınları'ndan çıkan *Casusluk Bilimi*. Bunu meraklı yeğenime hediye etmeliydim. Yaptım da. Zeynep özenle hazırlanmış kitabı sıkıca elinde tuttu önce... Kapağın üzerindeki merceğe benzeyen kırmızı mikaya dokundu. Kapağı açmasıyla kitabın ilk sürprizinin karşısına çıkması bir olmuştu. Üzerinde 'filtreli şifre çözücü büyüteç' yazan kulaklığı çekiverdi. O 'kırmızı merceğe' elindeydi. Bu mercekle kitabın

içindeki yazıların şifrelerini çözebileceğini ve resimlerdeki ayrıntıları görebileceğini okuyunca daha bir heyecanlandı. Uluslararası casusluğun geniş kapsamlı staj defteri diye anlatılabileceğimiz, Türkçe'ye 'Bilimler' diye çevrilen serinin *Casusluk Bilimi (Spyology)* kitabı, Ajan K. adındaki hayali karakterin heyecan dolu son görevi Codex için aldığı kişisel notlardan oluşuyor. Okuyucu kitapta Codex'in gizemli şifrelerini de çözmeye çalışıyor. Üstelik Ajan K. kayıp. Acaba neden?

M16 VE CIA'İN İZİNİ YOK!

Kitapta Zeynep'i en mutlu eden şey, her sayfasına, o sayfadan bağımsız şekilde iliştilmiş fotoğraflar, mektuplar, not pusulalar olmasıydı. Kitap çocuklara sadece bir sorunun cevabını vermekle kalmıyor, her sayfasında yeni bir merak sürüklüyordu... Bana ise, kitabın tüm sürprizlerini bir kenara koyduran yayıncının notu oldu. Bastığı kitabın oyununa kendini kapıran Tudem Yayınları okuyucuya şöyle sesleniyordu: "*Casusluk Bilimi yayıncının eline 2008 yılının başlarında geçti. Bunun sebebi 50 yıl kuralıydı. Bu kurala göre gizli belgeler ulusal arşivlere aktarıldıktan ancak 50 yıl sonra halka açılabilir. Ama vurgulanması gereken birkaç nokta var: Ne İngiliz is-*

Casusluk Bilimi
Spencer Blake
Çeviren: Kerem Işık
Tudem Yayınları / 32 sayfa

tihtarar servisi (MI6), ne de ABD merkezi istihbarat teşkilatı (CIA) bu kitaba resmi olarak basılma izni vermiştir.”

Ve Zeynep kitabın sayfaları arasında insana önce kendini kaybettiren, sonra da bulduran bir keşfe çıktı... Görev tamamlanmıştı...

‘Ologies’ adıyla İngiltere’de basılan bir serinin Türkçe’ye çevrilmiş haliydi. *Ejderha Bilimi* (2003), *Mısır Bilimi* (2004), *Büyük Bilimi* (2005), *Korsan Bilimi* (2006), *Mitoloji Bilimi* (2007), *Canavar Bilimi* (2008), *Casusluk Bilimi* (2008), *Okyanus Bilimi* (2009) kitaplarından oluşan seri bütünüyle çocukların çilgin meraklarını gidermeyi amaçlıyor. Şimdilik üç tanesi Türkiye’deki çocuklarla buluştu.

Tudem Yayınları tarafından Türkiye’de yayınlanan ilk kitap *Ejderha Bilimi*, 76 hafta boyunca New York Times’ın en çok satan çocuk kitapları

Ejderha Bilimi

Dr. Ernest Drake

Çeviren: Levent Türer

Tudem Yayınları / 32 sayfa

listesinde kaldı. Ejderha alfabesi, ejderha büyü, mektuplar, şifreler, ejderha tozu ve ejderhaların kanat dokuları, ejderha biliminin beş altın kuralı, ejderhalar ve bilmeceler kılavuzu, bir ejderha bilimcinin kişisel kayıt defteri, 1869’da toplanmış ejderha tozu gibi malzemeler ve konularla desteklenen kitap çocuklara barışçıl mesajlar da veriyor: “Ejderhaları inceleyen herkes bunu iyi amaçlarla yapmıyor. Bazıları için gücün cazibesi karşı konulmaz boyutlarda. Bazıları içinse cazip olan şey altın. Her zaman dikkatli olun.”

GEL DOKUN BANA

Bir diğer kitap *Büyük Bilimi* ise, Kral Arthur efsanesinde yer alan büyücü Merlin’in sırlarını okuyucuyla paylaşıyor. Sihirli bilgilerle dolu kitap 2006’da İngiltere’de yılın çocuk kitabı seçildi.

Bu seriyi incelemek bana küçükken meraktan dokunmak istediğim ama annemin elletmediği bibtöleri hatırlatmıştı. Bizim küçüklüğümüz bu merak duygumuzu törpülemekle geçmişti. Büyüdük, okula gittik, “Hadi açın kitapları araştırın,” dediler. Araştırmak için merak etmek gerekiyordu, bizde de taze bitmişti.

Bu kitaplar ise çocuklara, “Uzaktan bakma gel dokun bana,” diye bağıyor

adeta. Her sayfasındaki zarfı açarken, yapıştırmayı sökerken yaşanan haz, sehpanın üzerindeki bibtölere dokunmak gibi...

Ez cümle merak yaşama tutunmayı sağlayan bir harçtı galiba. Bilinmezlik de onun en önemli yapı taşıydı. Bunları düşünürken “Sahi,” dedim kendi kendime. “Türkiye’nin ilk blues gitaristi Yavuz Çetin, ‘Yaşadığım her şey benim için bile bir sır... Kimse bilemez...’ sözlerini bilinmezliğin lezzetini anlattığı şarkısında boşuna kullanmamıştı...”

‘Tanınmamak için ayakkabını ters giy’

Farkında olmasanız da, belli bir uzaklıktan birbirimizi tanıyabilmemizi sağlayan en önemli şeylerden biri yürüyüşümüzdür. Bir casusun yürüyüşünü değiştirmesi, kaçabilmesi için yeterli olabilir. Topallama numarası yapmak etkili bir yöntemdir; ama buna tutarlı bir şekilde devam etmeyi unutmayın, yoksa sahte kimliğiniz deşifre olabilir.

Yürüyüşünüzü değiştirebilmek için daha etkili bir yöntem de ayakkabılarınıza dolgu yerleştirmektir. Ayakkabının ön tarafına yerleştirilen dolgu ağırlığınızı öne verir, arka tarafına yerleştirilen dolgu ise, arka-ya doğru eğilmenize neden olur.

Bacağınıza tahta bağlamak topallamanızı sağlar ve bacağınıza kıvrmanıza engel olur, böylece yürüyüşünüz değişir.

Görünüştünüzü kolayca değiştirebilmenizin bir başka yolu da boyunuzu değiştiren ayakkabılar giymektir. Ayrıca, acil durumlarda ayakkabıları ters giymek de etkili bir yöntemdir.

Hacimli ya da kapitone kıyafetler vücut şeklinizin görüntüsünü değiştirebilir.

Bir şapka, başınızın dış hatlarını değiştirerek çehre özelliklerinizi gizlemenize yardımcı olabilir. Ancak fazla ‘abartmayın’; çünkü bu şüphe uyandırabilir.

Gözlük yüzünüzün görünüşünü değiştirebilir, ama bulutlu bir günde ya da bir binanın içindeyken güneş gözlüğü takarak dikkatleri üzerinize çekmeyin.

Peruk ve sahte yüz kıllarına dikkat edin. İşe yarayabilmeleri için son derece inandırıcı olmalılar.

(*Casusluk Bilimi’nden*)

Dünya kazan, Bay Fogg kepçe

Yazdıkları ve buluşlarıyla insanlara ilham vermeyi, onları heyecanlandırmayı sürdüren Jules Verne'in pek çok eseri sinemaya uyarlandı. 'Seksen Günde Devri Alem' bu eserlerden biriydi, ancak ne yazık ki sinemada bekleneni vermedi.

Onuncu yaşgünümdü, hediye paketlerinin birinden *Seksen Günde Devri Alem* çıkmıştı. Okuyunca doğum günümün en güzel hediyesi olduğuna karar verdiğimi hatırlıyorum. Hayal gücüyle her şeyi mümkün kılan Jules Verne ile ilk kez o zaman tanıştım. Onun sayesinde hakkında hiçbir fikrim olmayan coğrafyaları gördüm, geçit vermeyen ormanlardan uzayın derinliklerine kadar seyahatler yaptım. Bilimkurgunun babası Jules Verne'in kitapları sayesinde kim bilir kaç çocuğun dünyası aydınlandı?

Jules Verne'in macera tutkusu da küçük bir çocukken başlamış. Gemilerde tayfalık yapmak için evden kaçmış ancak kısa sürede yakalanıp ailesine teslim edilmiş. Evden kaçabilecek kadar maceraya düşkün bu çocuk, büyüdüğünde tüm zamanların en çok dile çevrilen seyahat ve bilimkurgu romanlarını yazdı.

Jeoloji, mühendislik ve astronomi okuyarak geçirdiği uzun zamanlar sonrasında yazdığı kitapları adeta gelişini sezdiği buluşlarla doluydu. İnsanoğlu daha aya ayak basmamıştı ki, o bir füzeyle beyaz gezegene gitti,

Nautilus isimli denizaltı ile denizin kilometrelerce altına daldı, balonla en uzun seyahat henüz gerçekleşmemişti ki, o balonla Afrika'yı bir uçtan bir uca dolaştı. Bunların hepsini kalemiyle hayata geçirdi. Öte yandan 1800'lerde yazdığı olaylar, kuşaklar boyu okunurken bir bir gerçekleşti. İşte bu yüzden Verne, bir 'bilim kâhini' lakabıyla anıldı. Yazarın yaratıcılığına şapka çıkarıldığını kanıtlayan şeyler de oldu tabii. Örneğin Avrupa'nın en büyük ve en gelişmiş uzay aracına onun adı verildi.

BİLİM FALCISI VERNE

Verne'in macera dolu, coğrafya atlasını andıran kitaplarından biri de meşhur *Seksen Günde Devri Alem*'i. 1872'de yazılan kitap Türk okuyucular için de bir ilk üstelik. Çünkü Türk okuru Fransız yazarla ilk kez 1875 yılında bu kitap sayesinde tanıştı. Kitap bir İngiliz beyefendisi *Phileas Fogg*'un, *Londra Reform Kulüp*'teki arkadaşlarıyla giriştiği iddiayı anlatıyor. İddia bir hayli ilginç; dünyanın çevresi seksen günde dolaşılabilir. Fogg'un bahis konusu yaptığı şey ise tüm parası. Dünyanın çevresini dolaşmak için

seksen gün çok bile, diyebilirsiniz. Ancak hikâyenin 1800'lü yıllarda geçtiği ve o yılların imkânları düşünülünce bu yolculuğun hiç de kolay olmadığı ortada. Zira Fogg ve uşağı hava yolu kullanmadan, kimi zaman fil sırtında, kimi zaman tren ya da gemiyle yolculuk eder. Trenin rötâr yapması, geminin bozulması gibi birkaç saatlik bir gecikmenin bile imkânsız hale getirdiği yolculuk tahmin edeceğimiz üzere pek bir heyecanlıdır.

Kitabı okurken Bay Fogg ve uşağının karşısına çıkan her aksilik okuyucunun yüreğini ağzına getirir. Ancak kitabımızın kahramanı Fogg, adeta bir sakinlik abidesi, sinirleri alınmış bir adam. Bu sakinlik kimi zaman insanı çatlatacak noktaya gelse de, Bay Fogg bu özelliği sayesinde "yolun sonu geldi, iddia kaybedildi" denilen yerlerde bile çözüm bulabilir. Fogg nevi şahsına münhasır bir karakter. Her gün yemeğini aynı saatte yer, aynı saatte evden çıkar ve eve hep aynı saatte döner.

Uşağı *Passepartout*'nun da ilginçlikte aşağı kalır yanı yoktur. *Passepartout*, gezgin şarkıcılıktan cambazlığa kadar pek çok iş yapar, sonunda "bir düzenim olsun" diyerek iş için Fogg'un kapısını çalar. Göçebe hayattan yerleşik düzene geçmenin hayallerini kuran *Passepartout*, işe girdiği ikinci gün, her gün aynı saatte aynı şeyleri yapan efendisinin seksen günde dünya turuna çıkacağını duyunca yıkılır. Bir insanı tanımının en iyi yolu birlikte yolculuğa çıkmaktır derler ya. Fogg ve *Passepartout* da yabancı olarak çıktıkları yolculuktan birbirlerine gönülden bağlı olarak dönerler. *Passepartout*'nun, yolculuğu pek çok kere zora sokacak hatalarına hiç kızmayan Fogg'un, uşağını iddiayı kaybetmek pahasına da olsa yerlilerin elinden kurtarmaya gidecek kadar da büyük bir gönüllü vardır. İkili-nin yolculuğu, İngiliz bankasını soyan

hırsızın Bay Fogg'a benzemesi nedeniyle peşlerine düşen müfettiş sayesinde kimi zaman bir kaçışa dönüşür.

Bu keyifli, heyecanlı yolculuğun tadını kaçırmak istemediğim için şu kadarını söyleyeyim; Bombay'ın renkli sokaklarını, karabiber ağaçlarının, hızlı ve yirtıcı maymunların olduğu Sin-

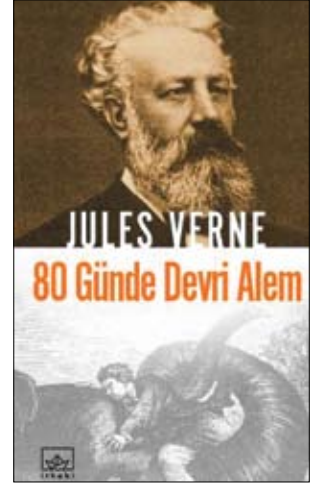
gapur Adası'nı, Pasifik Okyanusu'nu, San Francisco'yu ve daha pek çok yeri görebilir, kar tepelerini yelkenli kızakla aşabilirsiniz. Kitabın sonunda ise sizi bir sürpriz bekliyor.

SÜRPRİZ BİR SON

Bu keyifli roman da Jules Verne'in pek çok kitabı gibi tiyatrodan, sinemada hatta beyaz camda kendine yer buldu. 80 kuşağının çok iyi hatırlayacağı bir çizgi filmi vardı. Romanın serbest uyarlamasıydı bu çizgi dizi. Bütün karakterler kedi, aslan, puma gibi kedigillerden oluşuyordu. Bay Fogg bir aslandı. Kuyruğunun dışarıda kaldığı bir takım elbise giyer, ceketinin cebindeki zincirli saatini çıkarıp bakardı sürekli. *Seksen Günde Devri Alem*'in beyaz perdeye yansıyan son örneği ise 2004'te vizyona girdi. Film kitaptan farklı olarak köyünden çalınan kutsal bir objeyi geri vermek için Çin'e gitmeye çalışan Passepartout çevresinde gelişiyor. Passepartout'unun yol arkadaşı ise seksen günde dünyayı dolaşacağına dair bahse giren mucit Phielas Fogg. *Frank Coraci*'nin yönettiği film hem macera hem komedi idi. Bay Fogg rolünü

Steve Coogan, Passepartout rolünü ise *Jackie Chan* oynadı. Keyifli ve bol sürprizli bir film idi. Birçok ünlü isim ufak rollerde izleyicinin karşısına çıkıyordu. Ancak film beklenen başarıyı ulaşamadı, büyük bütçesinden dolayı tarihin en zararlı filmi unvanını aldı.

Seksen Günde Devri Alem
Jules Verne
Çeviren: Pınar Güzelyürek
İthaki Yayınları / 378 sayfa

Batı resminin ustaları Türkçede

Şebnem AKALIN

Sanat tarihine ilgi duyan ya da sınav kargaşası içinde hayattan ve sanattan kopan gençler için dört kitap raflarda: Leonardo da Vinci, Bosch, Renoir ve Cézanne. Resim sanatının bu büyük ustalarını anlamamıza yardımcı olan kitapları Avrupa resim sanatının bir serüveni niteliğinde aynı zamanda.

Kitaplığumdaki *Muhtasar Sanat Tarihi* kitabının birinci cildi İstanbul Devlet Matbaası'nda 1928 yılında eski Türkçe harflerle basılmış. İkinci cildi ise bir yıl sonra Latin harfleriyle. Yazarı Fransa Encümeni Dânişi Muhabir Azasından Lille Darülfünunu sabık emini C. Bayet; nakleden Güzel Sanatlar Akademisi Sanat Tarihi muallimi Vahid. Sararmış sayfalarındaki siyah beyaz fotoğraflar resim sanatının şaheser kabul edilen yapıtlarının görkemini yansıtmaktan elbette çok uzak. Metni anlayabilmek içinse biraz Osmanlıca'ya vakıf olmak zaruri! Sanat Tarihi eğitimine başladığımda

ilk kitabım olan *Sanatın Öyküsü* ise iç kapağında da belirtildiği gibi alışılmış bir el kitabı veya kuru bir tarih metni değil, serüven dolu bir bilgi ve beğeni yolculuğu. Bedrettin Cömert'in dilimize çevirdiği bu vazgeçilmez başvuru kitabında da metni destekleyen üç yüz doksan yedi fotoğraftan pek azı renkliydi. Yıllar önce Tünel'deki Haşet Kitapevi'nden aldığım kuşe kağıda basılı ithal sanat kitaplarından bir nebze olsun tanıma olanağı bulduğum tabloların müzelerdeki asıllarını gördüğümde, kitaplardan edindiğim izlenim daha da pekişmişti. Bu konudaki Türkçe yayınların eksikliği yavaş yavaş

Renoir
Kolektif
Çeviren: Betül Kadioğlu
Yapı Kredi Yayınları / 255 sayfa

kapatılmaya çalışılıyor gibi.

Yapı Kredi Yayınları Sanat Dizisi'nden çıkan dört kitap sanat tarihine ve batı resim sanatına ilgi duyan her okurun ilgisini çekecek türden. Monografilerden ikisi Rönesans döneminin iki farklı ustası *Leonardo da Vinci* ve *Bosch*'u; diğerleri İzlenimcilerin önde gelen temsilcisi *Renoir* ile onlardan ayrıldıktan sonra kendine özgü sanatı ile modern resim sanatının öncüsü olarak kabul edilen *Cézanne*'ni tanıtıyor. Tanıtıyor sözcüğünü özellikle seçtim. Çünkü kitaplar küçük boyutlu olmalarına rağmen yüzlerce tam sayfa tablo ve ayrıca her tablounun üzeri küçük detay resmi ile yapıtları yakından tanımamızı sağlıyor. Kitap metinleri ise ne sanatçının yaşamı hakkında ansiklopedik bilgi veriyor, ne de yapıtlarını anlaşılması güç sanatsal ifadelerle tasvir ediyor.

BOSCH SANATININ İPUÇLARI

Serinin kitaplarından ilki, hakkında çok az bilgi sahibi olduğumuz *Hieronymus Bosch*'un sanatını anlamamızı sağlayacak ipuçlarını vermeyi amaçlıyor. Rönesans ustalarının çağdaşı olan Bosch'un onlardan tümü ile farklı, hatta detaylarda sürrealist olarak yorumlanabilecek tablolarında cehennem sahneleri, zavallı günahkâr ruhlar, onları cezalandıran yarı insan, yarı hayvan ürkünç şeytanlar, kısacası Ortaçağ'dan beri insanların üstüne bir karabasan gibi çöken cehennem korkusu yepyeni bir şekilde betimlenmiş. Gotik sanattan etkilenen hayal gücü ile benzersiz

tablolar yaratan Bosch hakkında çok sayıda sanat tarihinin görüşlerinin özetlenmiş olması, tablolarını hangi etkilerle yaptığı gibi farklı konuların ele alınması kitabın dikkat çeken özelliklerinden. Hollandalı sanatçı 16. yüzyılın ortalarında İspanya'da popüler olmuş ve tablolarından otuz altı tanesi Kral II. Felipe tarafından satın alınmış. Ressamın toplam kırk eseri bilindiğinden bu sayının önemi daha da ilginç olmakta. Kitabın sayfalarını çevirdikçe, İspanya'nın iç dünyası karanlık kralının bu korkunç betimli hayal ürünlerine özel ilgi duymasına şaşırmayacaksınız.

Bosch'un tablolarında Rönesans ressamlarının doğayı yansıtmaya ve sfumato (giderek erime) yöntemi yoktur. Kenar çizgilerini yumuşatıp, figürleri sanki gölgede kayboluyormuş gibi belirsizleştirerek katılıktan kurtaran bu teknik *Leonardo*'nun buluşu idi. İzlenimciler bunun da ötesine geçerek, özgür fırça vuruşlarıyla boyanmış ve gün ışığında giderek çözülen renk lekeleriyle doğayı resmettiler. Bu yeni ilkeleri yalnızca manzara resimlerinde değil, günlük yaşamdan sahnelere de uyguladılar. *Renoir*'ın özellikle ilk dönem çalışmalarında yaşadığı kent kalabalıklarının, coşkulu yaşamının izlerken, bir yandan da İzlenimcilerin ilk sergilerine duyulan tepkileri, eleştirmenlerin acımasız yaklaşımlarını, düzenledikleri özel sergilerle sanatlarını kabul ettirmek için verdikleri mücadeleyi de öğreniyoruz. Kendi ifadesine göre yalnızca resim yapmak

yetmiyordu. Yaşamlarını sürdürmeleri için bunları satmaları da gerekiyordu ama tüccarlar onlardan hoşlanmıyordu. Kırmızı, pembe ve portakalın egemen olduğu aydınlık renklerde manzaraları ve tombul gövdeli çıplak kadın resimleri sanatçının yaşamının son yıllarında yaptığı tabloları. Geçirdiği hastalık sonucu parmakları esnekliklerini kaybettiğinde fırçasını eline bağlayarak resim yapmayı sürdüren *Renoir*'ın kitaptaki yüz yirmi tablosu ressamın retrospektif sergisi gibi.

RESMİN DEĞİŞİM SERÜVENİ

Dört kitabı bir bütün olarak değerlendirdiğimizde birbirlerinden farklı dört sanatçının yapıtlarında Avrupa resim sanatının değişim serüveninin ipuçlarını buluyoruz. Ünlü tablolarının yanı sıra az tanınanlara yer verilmesi, hangi müzelerin koleksiyonunda yer aldığının belirtilmesi sanat kitaplarının olmazsa olmazlarından.

Renklerle ve çizimle küçük yaşta haşır neşir olanlar, okul yaşına geldiklerinde SBS, ÖSYS gibi harf/sınav kargaşası içinde sanattan kopmakta. Yalnızca sınavda sorulacak sorulara odaklanan eğitim sisteminde sanat tarihi, estetik ve felsefe gibi gereksiz! konular müfredattan çıkarılıyor. Böyle bir ortamda resim sanatını sevdirmek ve öğretmek için harcanan çabalara yenilerinin eklenmesi sevindirici. Sokaklara taşan kuyrukları ile ses getiren Picasso ve Dali gibi sergilerin kataloglarının satış rakamları ile ziyaretçi sayısı arasında büyük uçurum olduğunu sanıyorum. Oysa sergiler su üstündeki iz, kitaplar ise yok olan bu izin her zaman tekrar tekrar bakılabilecek belgesi. Yapıtlarını ülkemizde görmeyeceğimiz sanatçıları bu kitaplarla tanımaya çalışabiliriz.

Bosch

Virginia Pitts Rembert

Çeviren: Begüm Kovulmaz

Yapı Kredi Yayınları / 255 sayfa

Vahşi ve özgür bir adanın kızı!

Kitap İçi'ne bu ay Kanadalı yazar Wendy Orr'un engin mavi okyanusun ortasındaki bir adada yaşayan Nim'in hikâyesini anlattığı Nim Denizde adlı romanı konuk oluyor.

Yıllar önce, o henüz bir bebekken, Nim'in annesi de vardı, babası da. Bir gün annesi, mavi balinanın midesindekileri araştırmaya karar verdi. Binlerce yıldır kimsenin yapmadığı ilginç bir deney olacaktı bu. Nim'in babası Jack, bunun tehlikeli bir şey olmadığını, her şeyin yolunda gideceğini söyledi. Ama Safari Turistleri bağırıp çağırarak ve pembeli morlu teknelerini hızla sürerek gelmiş, Nim'in annesinin ve balinanın etrafında dolaşarak onları filme almaya başlamışlardı. Balina paniğe kapıldı ve suya daldı. O kadar derine daldı ki bir daha ne zaman, nerede suyun yüzeyine çıktığını görünmedi.

Nim'in annesi de bir daha geri dönmedi.

Bunun üzerine Jack bebeğini teknesine aldı ve yelkenlisiyle denizlerde dolaşmaya başladı. Ve sonunda bebek büyüyüp küçük bir kız olduğunda, bilimsel çalışmalarını yapabileceği ve kızını büyütebileceği harika bir ada buldu. Ada, birlikte yaşadıkları hayvanlar kadar vahşi ve özgürdü.

Adanın beyaz istiridye kabuklarıyla dolu sahilleri, altın sarısı kumu ve yuvarlak siyah taşları vardı. Dik yamaçlarında yeşil yağmur ormanları ve eteklerinde çayırları olan ateşli bir dağ vardı. Temiz içme suyu olan bir gölet, aşağıya akan bir

çağlayan ve çayırların kumsalla buluştuğu yerde saklı bir kovuk bulunuyordu. Jack'in evini yaptığı yer işte burasıydı. En iyi tarafıysa adanın çevresinde bir labirent oluşturan Mercan Kayalıkları'nın, sadece küçük teknelerin geçmesine izin vermesi ve böylece adayı korumasıydı. Çünkü Jack ve Nim, Safari Turistlerinin ya da başka birilerinin adayı bulmalarını istemiyordu. Fakat bir gün Jack ve teknesi fırtınada kayboldu. Nim'in e-posta arkadaşı ve dünyanın en ünlü, en korkak macera yazarı Alex Rover, Nim'i kurtarmaya geldi.

Sonra Nim'in en gizli dileği gerçek oldu: Jack yelkenlisiyle geri döndü ve Alex adada kaldı.

Engin, masmavi okyanustaki bir adada, palmiye ağacının üzerinde bir kız yaşıyordu. Nim'in saçları dağınık, gözleri parlaktı. Boynunda üç tane ip vardı. İplerden biri, bir dürbün; ikincisi, dönen ve ıslık çalan bir deniz kabuğu; üçüncüsüyse kınının içinde iri, kırmızı bir çakı taşıyordu.

Nim dürbünü gözüne götürerek küçük, kırmızı deniz uçağının kalkışını izledi. Mercan Kayalıkları'nın arasından geçerek okyanusun karanlık derinliklerine doğru yol almış, parlak mavi gökyüzüne çıkıncaya kadar dalgalara çarpa çarpa ilerlemişti. O kadar yükseğe, o kadar uzağa gitmişti ki, önce bir nokta gibi göründü, sonra gözden kayboldu.

"Alex gitti," dedi Nim, Fred'e. Fred ağacın gövdesinde kümelenmiş hindistancevizlerine dikti gözlerini.

Fred, sevimli sivri burnuyla ejderha kadar inatçı bir igua-

naydı. Nim'in omzunda duruyordu. O sırada güle güle demekten çok, hindistancevizlerini yemekle ilgileniyordu. Deniz iguanaları hindistancevizi yemezler, ama bunu Fred'e söyleyen olmamıştı.

Nim, üç adet olgun hindistancevizini güm diye kumun üzerine atarken, hindistancevizini ilk kez yediğinde Alex'in söylediklerini anımsadı: "Kahveden daha lezzetli bir şey olabileceğini hiç sanmazdım!"

Nim, Selkie'nin Kayası'nda, bir taş gibi oturmakta olan babasına baktı. Babasının başı eğik, omuzları düşüktü. Nim, onun hiç bu kadar yalnızlık çektiğini görmemişti.

Ve korkunç, çok korkunç, daha önce hiç yapmadığı kadar korkunç bir hata yaptığını anladı.

İlk hatayı, ünlü Alex Rover'ın bir erkek olduğunu ve kitaplarındaki kahraman kadar kahraman olduğunu düşünerek, Alex'in ilk e-postasına yanıt yazdığı zaman yapmıştı. Bu tam bir hataydı.

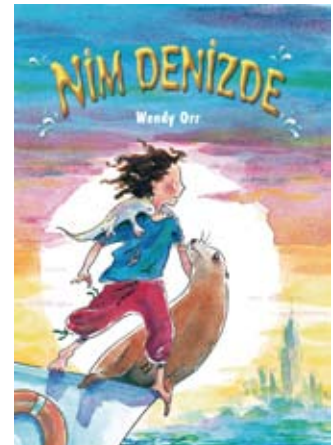
Nim Denizde

Wendy Orr

Resimleyen: Kerry Millard

Çeviren: Nursel Yıldız

Tudem Yayınları / 180 sayfa

Suya sabuna dokunmak

Şiirsel TAŞ

Gündemden düşmeyen bir konu olsa da sağlık, çocukların sağlık eğitimiyle ilgili söylenecek sözün çok, yararlanılacak başvuru kaynağı sayısının ise az olduğu göze çarpıyor. Şiirsel Taş bu yokluk içinde kaydadeğer ve 'sağlıklı' bulduğu kitapları bizlerle paylaştı.

Sağlık konusu her daim hepimizin gündemindedir ve gündem başlıca iki maddeden oluşur: Biri hastalıklardan korunmak, diğeri ise hastalıklardan kurtulmak. Kış ayları, özellikle okullarda bir kısır döngü halinde kendini tekrarlayan 'hastalanma-bulaştırmayılaşma-hastalanma...' süreci nedeniyle başlı başına bir kâbus haline gelir. Hele kreşe ya da okula yeni başlayan çocuğun, ardi arkası kesilmeyen enfeksiyonlar nedeniyle ilk yılı ne denli zor geçirdiği, 'anneler arası diyalog platformu'nun başlıca konusudur.

GRİPTEN KORUNMAK

2009 yılına damgasını vuran sağlık sorunu ise domuz gribi oldu. Ancak asıl çarpıcı olan durum, sorunun kendisi kadar sunulan çözümün, yani aşının da toplumun gözünde başlı başına bir sorun haline gelmesiydi. Aşılansak mı aşılanmasak mı, ama daha çok da çocukları aşılsak mı aşılatmasak mı tartışmaları sürerken, malum antiviralin satışları tavana vurdu; cerrahi maskeler yok sattı, üzerinde 'antibakteriyel' yazan el temizleme jelleri kapış kapış giderken pek az kişinin aklına "bunların antiviral etkisi de var mı acaba?" sorusunu sormak geldi. Bütün bunlar olup biterken, pek çok bulaşıcı hastalıktan korunmak için çok daha yaşamsal, basit ve ucuz bir önlem olan 'el yıkama alışkanlığı'nın sorgulanması nedense pek geri sıralarda yer aldı.

Çocuklara anlatmadan önce, belki de bizim birkaç önemli veriyi hatırlamamız gerekiyor: Sabunla el yıkamak ishalleri yarı yarıya, solunum yolu enfeksiyonlarını dörtte bir oranında azaltıyor. Dünyada el yıkama, istenilen oranda yaygın bir alışkanlık değil. Yapılan gözlemlere göre, yiyeceklere dokunmadan önce ve tualeti kullandıktan sonra ellerin sabunla yıkanması yüzde 0 - 34 (!) oranında uygulanıyor. Ve bütün bu bilgilere El Yıkama Kamu-Özel Ortaklığı'nın girişimi olan Küresel El Yıkama Günü'nün (<http://www.globalhandwashingday.org/>) ya

da UNICEF'in internet sayfasından (http://www.unicef.org/turkey/pc/_he9.html) ulaşılabilir.

İLK YARDIM EĞİTİMİ EKSİK

Çocukların sağlıklı gelişmesi için gösterdiğimiz özeni, onlarda sağlıklı yaşama dönük alışkanlıkların yerleşmesi için de göstermediğimiz sürece, alacağımız bütün önlemler kısa ömürlü olacaktır. Çocukların sağlık eğitiminde kullanılabilecek başvuru kitabı sayısı yok denecek kadar az. İlk yardım bilgilerinin de çocukla olan ilgisi genel anlamda, erişkinlerin çocuklara uygulayabileceği ilkyardımın anlatıldığı kitaplarla sınırlı. Oysa çocukların da temel ilkyardım konusunda bilgi sahibi olması son derece önemli.

Galiba eğitimin pek çok alanında yaptığımız kuramsal bilgiyle donanırken bunu günlük yaşam pratiğine geçirememme hatasını, çocukların sağlık eğitimi konusunda da tekrarlıyoruz. İnsan vücudunu ayrıntılı olarak anlatan kitaplardan elde kaç kemik olduğunu öğrenen bir çocuğun, el yıkama konusunda göstermesi gereken özeni bir davranış biçimi olarak hayata geçirememesi bu hatanın en açık göstergelerinden biri. Daha da acıklısı, pek

çok erişkinin de aynı deritten mustarip olması.

Benim Sağlık Kitabım, bir çocuğun yaşamında benimsemesi gereken temel sağlık kurallarını ve sağlıklı yaşam ilkelerini kapsayan, kuramsal olanı yaşam pratiğine aktarmaya çalışan bir kitap. İçeriğindeki ana başlıklar da bunun kanıtı: 'Temizlik Kuralları', 'Sağlıklı Beslenme', 'Hastalıklardan Korunma', 'İlkyardım', 'Kazalardan Korunma' ve 'Vücudumuz'. *Benim Sağlık Kitabım*, temel olarak ilköğretim birinci basamak öğrencilerinin sağlık eğitiminde kullanılabilecek bir kaynak, ancak okul öncesi dönemde de çocuklara sağlıklı ilgili belirli davranış modellerini kazandırmak için bu kaynaktan faydalanmak mümkün. Çünkü kitap, az önce saydığım başlıkların altını, ilköğretim birinci sınıf öğrencisi olan Melis'in ve onun yaşamına giren canlı-cansız varlıkların ağızından öyküleştirerek dolduruyor. Melis'in günlük yaşamını, okulda ve evde başından geçenleri okurken, ayağı burkulan birine nasıl müdahale edilmesi gerektiğinden, ev kazalarını önlemek için neler yapılabileceğine, bulaşıcı hastalıklardan nasıl korunabileceğimizden ilkyardım çantasında hangi malzeme-

'Soru sormaktan asla vazgeçmeyin'

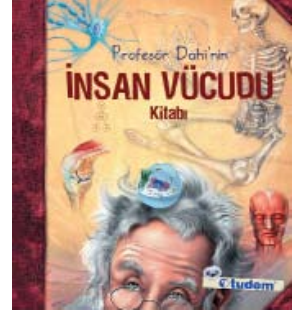
İşte Tudem Yayınları'nın *Profesör Dahi* serisi *İnsan Vücudu Kitabı*'yla karşımızda... Kitabın yazarı Fransız çocuk doktoru ve fen bilgisi öğretmeni Jean-François Chicoine, bize insan vücudunun yapısı ve hareket etmesi, iletişim, dolaşım, nefes alma ve boşaltım, sağlık ve yaşam döngüsünü hem ciddi bir bilimsellikte hem de herkesin anlayabileceği, eğlenceli bir şekilde anlatıyor.

Üstelik kitap profesörün hikâyelerini, seyahat anılarını, resimlerini, fotoğraflarını ve çizimlerini bir araya getirerek kişisel bir arşivi de andırıyor.

En değerli anılarımızı beynimizin neresinde saklarız? Vücudumuzda kaç tane hücre var? Kan neden kırmızıdır? Neden bazen tüylerimiz diken diken olur? İnsan vücudunun bütün gizemleri bu kitapta...

En mükemmel makine olan insan vücudunun mekanizmasını bizler için inceleyen Dr. Chicoine kitabının girişinde okuyucuya şöyle sesleniyor: "Ne yazık ki anlatılacak her şeyi bu sayfalara sığdıramadım, çünkü bu konu, uçsuz bucaksız! Bu kitabın hayal gücünüzü ateşleyeceğini ve bilgi yolundaki yolculuğunuzda sizi teşvik edeceğini umuyorum. Asla soru sormaktan vazgeçmeyin ve bırakın zihniniz bu hayret verici bilgilerle dolsun!"

**Profesör Dahi'nin
İnsan Vücudu Kitabı
Jean-François Chicoine
Çeviren: Levent Türer
Tudem Yayınları
64 sayfa**

lerin bulunması gerektiğine varan pek çok sorunun yanıtını alıyoruz. Keşke Temel Reis'in ispanak efsanesi olmasaydı bu kitapta; ispanak istediği kadar demir deposu olsun, bağırsaklardan emilemeyen demir ne yazık ki bir işimize yaramıyor ve Temel Reis'in bilgi dağarcığımızı eklediği bu yalan yanlış ifade hiç olmaması gereken yerlerde karşımıza çıkıveriyor.

KURNAZ GRİP VİRÜSÜ

Hücre Savaşları, insanda bağışıklık sistemi ile bulaşıcı hastalıklara neden olan mikroorganizmalar arasındaki mücadeleyi başarılı bir grafik anlatımla sunuyor, bağışıklık sisteminin karmaşık işleyiş mekanizmasını basit bir dille anlatıyor. Virüsleri bir numaralı halk düşmanı ilan eden kitapta, "kurnaz grip virüsü kimliğini sürekli değiştiriyor, üstelik soğuk algınlığına neden olan 100'den fazla farklı virüs bulunuyor" ifadeleriyle, grip virüsünün en önemli özelliği ve toplumda yanlışlıkla eşanlamlıymış gibi kullanılan grip ile soğuk algınlığının aslında farklı hastalıklar olduğu vurgulanıyor. Yine TÜBİTAK Yayınları'ndan (Erken Çocukluk Kitaplığı) çı-

kan *Doktorada*, *Diş Hekiminde* ve *Hastanede* adlı kitaplar ise, sağlık kontrolü ya da hastalığın tedavisi için sağlık birimine giden bir çocuğa, kendisini nelerin beklediğini ürkütmeden, yarılmadan açıklamak amacıyla tasarlanmış. Okul çağı çocukları için hazırlanmış olan *Vücudunuz ve Siz* adlı kitabın özellikle 'Neden Hasta Olursunuz?' başlıklı bölümü de, çocuklarda sağlık konusuyla ilgili farkındalık yaratmak açısından oldukça işlevsel.

RENGARENK ANATOMİ

Son olarak, insan vücudu ile ilgili kitaplara eklenen yeni bir yayına değinelim. *İçini Gör: İnsan Vücudu* çocuklar için hazırlanmış bir anatomi kitabı niteliğinde. Kitabın ilginç bir sistematik yapısı var: Konular 'Temel', 'Tepe-den Tırnağa', 'Duyular', 'Sistemler' ve 'Katmanlar' başlıkları altında toplanmış. Gerek 'İçindekiler' kısmında ge-

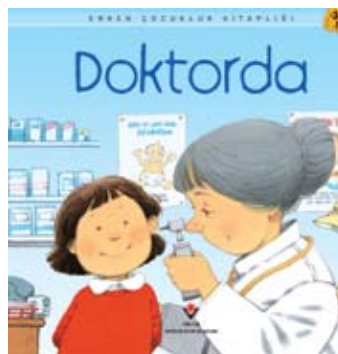
rekse ilgili sayfaların altında renk kodlaması ile hangi konunun hangi başlık altında incelendiği belirtilmiş. Özellikle 'Katmanlar' başlığı altında, saydam sayfalar desteğiyle farklı tabakalar halinde incelenen baş, kalp, göğüs bölgesi, göz ve sindirim organları kitabın en çarpıcı bölümlerini oluşturmakla birlikte, diğer sayfalarda yer alan görsel malzeme de konuları açıklayıcı kılma açısından amacına ulaşıyor.

Tablonun geneline bakarsak, çocukların sağlık eğitimiyle ilgili söyleyecek sözün çok, yararlanılacak başvuru kaynağı sayısının az olduğunu görüyoruz. Yetişkin toplumun sağlık eğitimine gelirse, bu kez, bir kaynak bolluğu içinde 'sağlıklı' kaynakları seçme gücümüzle karşı karşı kalıyoruz. İşimiz zor. En iyisi, herkesi su-sabun ikilisini kullanmaya davet ederek hiç değilse bir başlangıç yapalım.

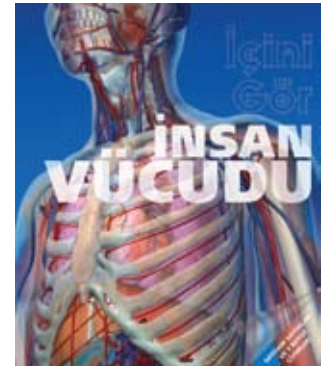
Benim Sağlık Kitabım
Meral Tuna Parkan
Asya Çağlar Öztürk
Kelime Yayınları / 96 sayfa

Doktorada
Anne Civardi
Çeviren: Ezgi Perkaş
Tübitak Yayınları / 16 sayfa

İnsan Vücudu / İçini Gör
Kolektif
Çeviren: Nurcihan Durmuş
Domingo Yayıncılık / 90 sayfa

Kalbimi kıra kıra bıraktın bir hatıra Tenten!

Neyfel SEMİZ

Belçika ekolünün temsilcilerinden, temiz çizgileri ve şahane renkleriyle ciddi bir hayran kitlesi olan Tenten'in sicili, ilginçtir ki, yüzü kadar temiz değil! Bunun pekâlâ farkında olan Hergé'nin, bazı maceralarda, yayıncıların istekleri doğrultusunda bazı değişiklikler yapmaya gittiği de biliniyor!

Çizgi romanda önemli bir ekol, öne çıkan bir karakterdir Tenten. Bizde ne kadar önemseniyorsa, doğduğu yer Belçika'da on misli daha fazla önemsenir. Çünkü Belçika ekolünün temsilcilerinden biri sayılır.

Tenten'in yaratıcısı Georges Prosper Remi ya da bilinen mahlasıyla Hergé, Tenten'i görücüye 1929 yılında çıkarırdı. Bugün neredeyse bütün dünyanın tanıdığı Tenten, çizerin eskiden yarattığı Totor'un yeniden elden geçirilmiş hali olarak son şeklini aldı. Bir iki sihirli kalem darbesi, isminde birkaç harf değişikliği ve en afilisinden bir meslek... Artık o filinta gibi genç bir gazeteciye. O zamanlar için saç da kendine özgü şekliyle hayli dikkat çekmişti. Peşinden ayrılmayan akıllı ve biraz da sarsak bir köpeği (Milu) bile vardı.

Bir çizgi roman kahramanı için kusursuz görüntüsüyle dikkatleri çekmesi uzun sürmedi. Genç muhabirin ilginç maceraları ilk olarak 10 Ocak 1929'da haftalık bir derginin ilavesi olarak verildi. İlk hikâye Rusya'da geçiyor ve belli bir senaryo olmadığı için Hergé her hafta kaldığı yerden devam ediyordu. O tarihten beri köprünün altından çok sular aktı Tenten için. Yirmi dört ayrı macerası tam elli dile çevrildi ve iki yüz milyondan fazla satış yaptı. Zaman zaman Tenten ça-

lışmalarında çizgi roman dünyasının birçok büyük ismi bile yer aldı. Edgar Plerre Jacobs, Bob de Moor, Roger Le-loup, Jacques Martin bunlardan sadece birkaçı. Hergé öldüğü 1983 yılına kadar Tenten'in yayımlanmasını itinayla takip etti.

Yirmi dört ayrı macerası tam elli dile çevrildi ve iki yüz milyondan fazla satış yaptı. Zaman zaman Tenten çalışmalarında çizgi roman dünyasının birçok büyük ismi bile yer aldı.

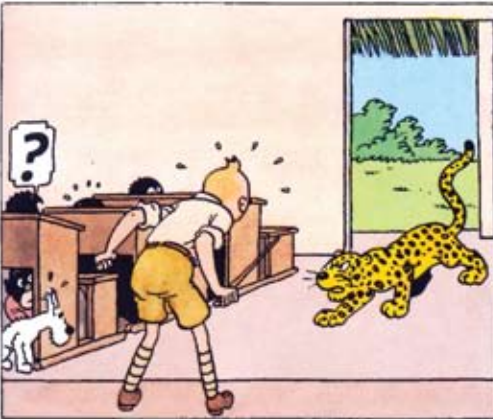
Tenten serüven çeşitliliği zengin olan bir çizgi roman. Hatta çizgi romanlar arasında bu konuda en çok çeşitlilik gösterenlerden biri olduğunu söyleyebiliriz. İyi-kötü, uzak-yakın demeden her macera Tenten'in yola çıkması için yeterli bir sebeptir. Mısır'dan İskoçya'ya, Arap çöllerinden Tibet'e, denizlerin altından Ay'a kadar hemen hemen her yerde serüven yaşar. Bir gazeteciden çok dedektife yakın bir tavrı vardır. Çünkü 24 macerası içinde bir haberinin gazetede yayımlandığını görmedik. Tüm maceralarını göz önüne alırsak Hergé'nin kendince bir formül oluşturduğunu

söyleyebiliriz. Ünlü çizerin formülü Mizah+aksiyon+sakarlık. Serüvenlere baktığımızda onların da birçok türü bir araya getirdiğini görebiliriz. Polisiye, bilim kurgu hikâyelerin içinde kimi zaman fantastik öğeler de bulabiliriz.

VE DİĞER KARAKTERLER

Tenten maceralarının vazgeçilmez karakterleri de yıllar içinde Tenten kadar rağbet gören tipler oldu. Söylenmekten asla vazgeçmeyen, asık suratlı Kaptan Haddock, zor işiten, dikkatsiz mucit Prof. Turnesol, ikiz dedektifler Dupond ve Dupont. İlk kez *Tekboynuz'un Esrarı* adlı macerada okur karşısına çıkan Turnesol, Tenten serilerine en çok katkı sağlayan karakterdir kuşkusuz. Tenten ve ekibi diyebileceğimiz karakterler her macerada 'amansız' düşmanlarla karşı karşıya gelir ve Tenten'in başı çektiği bir şekilde onlarla mücadele ederler. Hiçbirinin özel bir gücü yoktur. Elleriyle tek şey zekâlarıdır.

Tenten'den bahsedip onun yarattığı tartışmalardan bahsetmemek olmaz. Hergé'nin hikâyelerdeki bazı betimlemeleri özellikle de Avrupalı olmayanların karikatürize edilmiş hali, Tenten maceralarının ırkçı ve sömürgeci eğilim taşıdığı yönünde tartışmalara yol açtı. Öyle ki İngiltere'de Irk Eşitliği

Komisyonu, Belçikalı çizer Hergé'nin ünlü karakteri Tenten'in *Tenten Kongo*'da adlı maceralarını anlatan kitabın satışının yasaklanmasını istedi. Kitap, ırkçı ve sömürgeci bakış açısının yanı sıra hayvanlara uygulanan şiddet sahnelerinden ötürü de eleştirildi. O kadar bahsettik, örneksiz geçmeyelim tartışmalı macerayı. Tenten karşılaştığı leopara 'defol pis hayvan' deyip onu tekme ve tokatla alt ediyor. Ormanda gördüğü ve ona hiçbir şey yapmayan hayvanlara kolaylıkla silah doğrultabiliyor, dahası silahı ateşliyor. Karşılaştığı siyahlara kızgın bir surat ile şu sözleri söylüyor: "Çabuk iş başına! Bu köpeği yalnız çalıştırmaktan utanmıyor musunuz? Haydi tembel sürüsü iş başına!" Köpeği Milu bile siyahlarla karşılaştırıldığında daha değerli adeta Tenten için. Macera yazıldığında Kongo, Belçika'nın sömürgesiydi. Yazarın hiç gitmediği, hatta söylenenlere göre hiç araştırmadığı Kongo'ya bakış açısı maalesef böyleydi. Onun için Afrikalı siyahlar tembel ve onlara söylenileni anlamayacak kadar aptal insanlardı. Bazı albümlerin müteakip baskılarında Hergé tarafından yayımcıların istekleri doğrultusunda değiştirildiği de biliniyor. Örneğin, Amerikalı yayımcıların talepleri sonucu Tenten Amerika'da macerasının ilk baskısında yer alan siyah karakterlerin tümü ırkları beyaz ya da belirsiz olacak şekilde yeniden renklendirildi. Tenten'in ruh halini ve tavrını Hikmet Temel Akarsu 2004 yılında *Radikal Kitap*'ta yayımlanan 'Bir Teselli Ver Tenten' adlı yazında şöyle tahlil etmişti: "Tıpkı 19. yüzyılda

misyondaki atalarının hissettiği gibi hisseder Tenten. O, sahiptir. Efendidir. 20. yüzyıl geldiğinde bir serbest gazeteci olarak çalışıyorsa da o hâlâ efendidir. Efendiler dokunulmazlardır. Ayrıcalıklıdır. Bir köpeğin kuyruğuna basıldı diye yüz tane antilopu vurabilirler ama bu vahşetten sayılmaz. Tenten adam vurabilir ama bu öldürmekten sayılmaz. Ama Tenten'in kılına dokunulsa bu trajik bir felakettir. Tenten yirmi tane Kızılderili öldürebilir. Bunlara cinayet denemez. Normaldir. Ama köpeği Milu suya düşüp islandıysa bu büyük üzüntü kaynağıdır. Tenten'in davranışları incelendiğinde kıta Avrupası'nın davranış kalıplarını yansıtan bir kişilik yapısı ortaya çıkar. Tenten 'sahip'lerin ahlakını

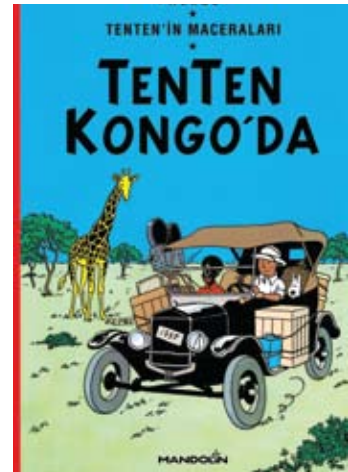
temsil eder. O yüzden de kutsal bakireyi alegorize eden kişilik özellikleri taşır."

Hikmet Temel Akarsu kahramanı ve dönemini çok iyi tahlil etmişti. Tenten temiz çizgileri ve şahane renkleriyle okuru kendine çekecek cazibeye sahip kuşkusuz. Ama burada önemli olan Tenten'in arka planını okuyabilmek. Maceralardaki 'ırkçı ve sömürgeci' olarak nitelendirebilecek ayrıntıları göz ardı etmek mümkün değil. Bu sebeple Tenten'e söyleyeceğim tek bir şey var: "Kalbimi kıra kıra bıraktın bir hatıra..." Her okur kararını kendi vermek isterse Tenten Kongo'da adlı maceradan başlayarak kolaylıkla bir sonuca varabilir.

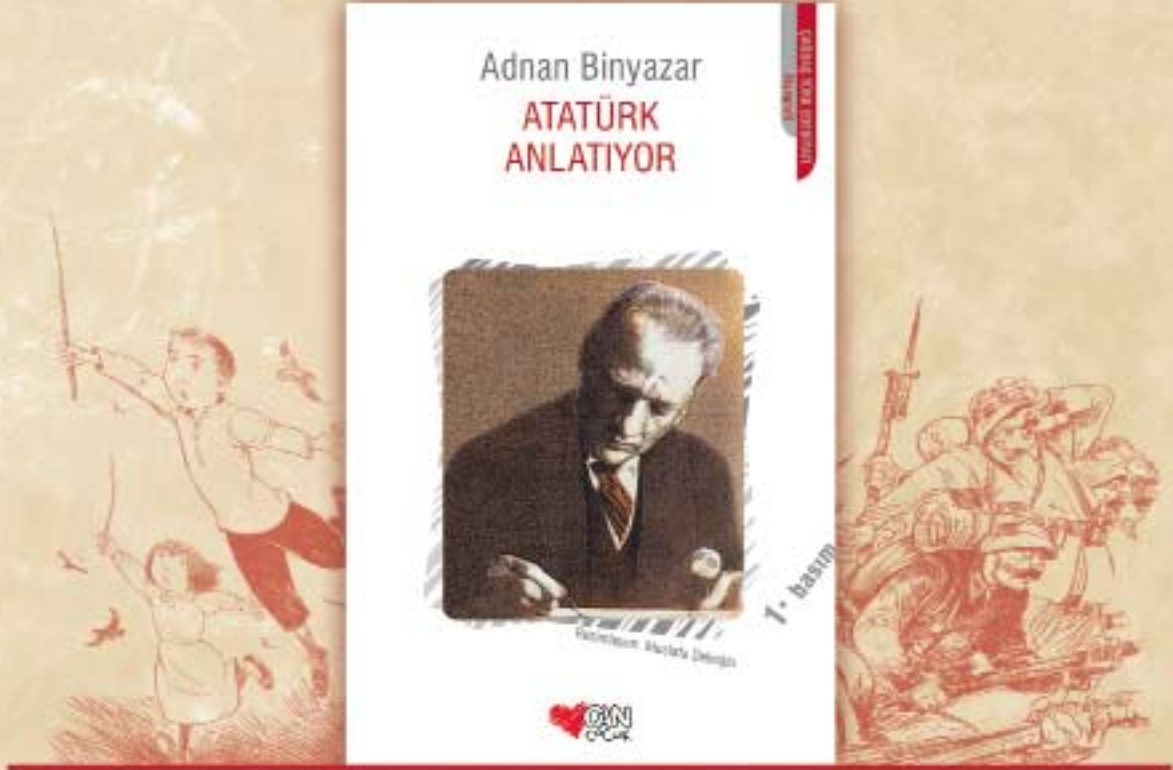
Kızıl Korsan'ın Hazinesi
Hergé
Çeviren: Elâ Güntekin
Mandolin Yayınları / 62 sayfa

Tenten Kongo'da
Hergé
Çeviren: Elâ Güntekin
Mandolin Yayınları / 62 sayfa

Kendi Dilinden Atatürk

*Üstüne kargaların konup kalktığı ekinin
yeşerdiği nerede görülmüş!*

*Bu kitapta, Mustafa Kemal Atatürk'ün öyküsü anlatılıyor. Hem de kendi dilinden...
Sarışın, mavi gözlü bir çocuk. Zarif, iyi yürekli. Öylesine özgürlük tutkunu ki, dayısının
tarlasında kargaları kovmakla başladığı işi ömrünce sürdürüyor. Sonunda işgalci gerçek
kargaları yurdumuzdan kovuncaya değin neredeyse soluk almadan savaşıyor. Peki, bunca
önemli işinin arasında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kurulduğu günü neden
çocuklara armağan ediyor? Soruyu bu kitabı okuduktan sonra yanıtlayın...*

ÇAĞDAŞ TÜRK EDEBİYATI

